

פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: בַּמִּדְבָּר "תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ" כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:09

עֲרַשׁ"ק א' סיון תשע"ז (26.5.17) bnei-zion.com יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:23 (ר"ת 21:04)

הַפְּטָרָה: "וְהָיָה מִסְפָּר" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר סִינַי" (על פי "אזרה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

על הכתוב, "וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר סִינַי", דרשו חז"ל במדרש (ילקוט שמעוני, "במדבר"): "בשעה שקבלו ישראל את התורה, נתקנאו אומות העולם בהן (=בישראל), (ואמרו): מֶה רָאוּ (ישראל) לְהִתְקַרֵּב (אל ה') יוֹתֵר מִן (יתר) האומות? סתם פיהן הקב"ה, (ו) אמר להן (=לאומות העולם): הִבִּיאוּ לִי סֵפֶר יוֹחֲסִין שְׁלָכֶם, שְׁנֹאמַר: 'הָבוּ לָהּ מִשְׁפָּחוֹת עַמִּים', כִּשֶׁם שֶׁבְּנֵי (ישראל) מִבִּיאִין (ספר יוחסין שלהם)...".

וכבר נתיגעו המפרשים להבין, מהי התשובה שהשיב הקב"ה לאומות העולם – "הִבִּיאוּ לִי סֵפֶר יוֹחֲסִין שְׁלָכֶם"? וכי בגלל ספר היוחסין שלהם קבלו ישראל את התורה? והלא משנה מפורשת שנינו (אבות ד', יב'): "וְהִתְקַן עֲצָמָךְ לְלִמּוּד תּוֹרָה, שְׂאִינָה יִרְשָׁה לְךָ" – דהינו, התורה אינה עוברת בירושה, אלא צריך הכנה גדולה כדי לקבלה.

נראה לבאר ענין זה על-פי מה ששנינו בגמרא (יומא כח'): "קִיָּם אַבְרָהָם אֲבִינוּ (את) כָּל הַתּוֹרָה כְּלָהּ, שְׁנֹאמַר (בראשית כו, ה'): 'עַקֵּב אֲשֶׁר שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקֹלִי וַיִּשְׁמַר מִשְׁמֵרַתִּי מִצּוֹתַי חֲקוּתַי וְתוֹרַתִּי"'. וכבר נתיגעו המפרשים לפרש כל אחד לפי דרכו, איך זכה אברהם אבינו לקיים את כל התורה עוד לפני שנתנה בהר סיני?

ויש לומר כאן רעיון חדש, על-פי הקדמה נפלאה משני קדושים, הלא הם הרה"ק מאפסא זיע"א, בעל ה"אוהב ישראל", והרה"ק רבי יצחק לוי מברדיצ'וב, בעל ה"קדושת לוי", המבארים את הכתוב בספר בראשית (יח, יט'): "כִּי יִדְעָתִיו (=את אברהם) לְמַעַן אֲשֶׁר יִצְוֶה אֶת בְּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו...". אומר ה"קדושת לוי": הנה, ידוע שכל פרי לפני צמיחתו, הוא כלול בתוך השרש שממנו הוא צומח. וכן, כך גם האדם, לפני שהוא נולד הוא כלול בתוך המח של אביו. על-פני, אומר ה"קדושת לוי", פיון שאברהם היה אבינו הראשון, לכן "כל ישראל היו כלולים במחשבתו ובמחוחו של אברהם".

לפי זה, אומרים ה"אוהב ישראל" וה"קדושת לוי" חידוש גדול: כִּי אֲשֶׁר קִיָּם אַבְרָהָם אֶת כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה (ואפילו מצות דרבנן) – קיים את המצות בשם כל ישראל, והתפון לזכות את כל ישראל שהיו כלולים בו, כדי שגם להם יהיה חלק בקיום המצות.

ויש לומר שעל-ידי כך זכינו אנו, זרעו של אברהם, לשתי טובות גדולות: א. פיון שאברהם קיים את כל מצות התורה ודקדוקיהן – אם כך, כל אחד ואחד מישראל, הבאים אחריו, כבר קיים את כל תרי"ג המצות מדאורייתא ואת זו המצות מדרבנן, בהיותנו כלולים באברהם.

ב. פיון שכבר קימו ישראל את כל המצות, בהיותם כלולים בתוך אברהם, אם כך, כל אחד מישראל יוכל ביותר קלות לקיים את המצות במשך חייו בהיותו בעולם הזה, שהרי כבר נפתח לו השער על-ידי אברהם אבינו.

על-פי האמור יתבאר עתה היטב עמק מאמר חז"ל (תנא דבי אליהו רבה, פרק כה'): "כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל חַיֵּב לֹאמֹר: 'מִתִּי יִגִּיעוּ מַעֲשֵׂי לְמַעֲשֵׂי אֲבוֹתַי – אַבְרָהָם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב"'. ולכאורה יפלא הדבר מאד. שכן, איך יוכל כל אחד לומר "מִתִּי יִגִּיעוּ מַעֲשֵׂי לְמַעֲשֵׂי אֲבוֹתַי"? וכי אפשר להגיע למדרגת האבות הקדושים – אברהם, יצחק ויעקב? אלא, שחז"ל התכוננו כאן, שכל אחד צריך להשתוקק לקיים את המצות, כמו שהוא עצמו קיים בהיותו כלול בתוך האבות הקדושים. ולכן יש לומר, שכל אחד חייב לומר, שכל אחד חייב לומר: "מִתִּי יִגִּיעוּ מַעֲשֵׂי (שְׁקִימְתִי בְהִיוֹתִי כְּלוּל בְּתוֹךְ אֲבוֹתַי), לְמַעֲשֵׂי אֲבוֹתַי אַבְרָהָם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב"'. ומכיון שכבר קיים פעם את כל המצות (בהיותו כלול באבות הקדושים), אם כך, בנקל יוכל האדם גם עכשיו לקיים את כל המצות בפועל, ולעבוד את ה' כפי שרש נשמתו.

וזהו שאמר הקב"ה על אברהם: "כִּי יִדְעָתִיו לְמַעַן אֲשֶׁר יִצְוֶה אֶת בְּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשִׁמְרוּ דֶרֶךְ ה'".

"כִּי יִדְעָתִיו" – אני אוהב את אברהם – ומפרש את הטעם: "לְמַעַן אֲשֶׁר יִצְוֶה אֶת בְּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו" – "יצוה" הוא לשון צוּתָא/חיבור. כלומר, כשאברהם אבינו מקיים את המצות, הוא אינו מקימן לבדו, אלא הוא מתחבר יחד עם בְּנָיו הַכְּלוּלִים עִמוֹ, עד סוף כל הדורות. ועל-ידי כך הוא מקל עליהם לשמור את "דֶרֶךְ ה'".

לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט – שְׂיֻכְלוּ לְקַיֵּם אֶת מִצְוֹת ה' כְּשִׂינְלָדוֹ בְּעוֹלָם, לְאַחַר שֶׁכָּבַר קִיְמוֹ אֶת הַמִּצְוֹת בְּהִיּוֹתָם כְּלוּלִים בְּתוֹךְ אַבְרָהָם אֲבִיהֶם.

רַעֲיוֹן נִשְׁגָּב זֶה, שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל הָיוּ כְּלוּלִים בְּתוֹךְ הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים, מוּבָא גַם בְּ"אִמְרֵי יוֹסֵף" (מוֹעֲדִים), שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם בַּעַל הַ"הַפְּלָאָה", הַשּׂוֹאֵל, לְמָה נִחְשָׁב נִסְיוֹן הָעֵקֶידָה לְאַבְרָהָם וְלֹא לְיִצְחָק? (כְּפִי שְׁגָם הַזֶּהר הַקְּדוּשׁ שׂוֹאֵל: מְדוּעַ כָּתוּב "וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם", וְלֹא כָּתוּב "וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת יִצְחָק"?)

וְתָרַץ בַּעַל הַ"הַפְּלָאָה", עַל-פִּי מָה שֶׁאִמְרוּ חו"ל (בְּרֻכּוֹת טז): "אֵין קוֹרִין אֲבוֹת, אֲלֵא לְשִׁלְשָׁה".

וְצָרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין, מְדוּעַ בְּאֵמֶת אָנוּ קוֹרְאִים "אֲבוֹת" רַק לְשִׁלְשָׁה (=לְאַבְרָהָם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב)?

וּפְרָשׁ בַּעַל הַ"הַפְּלָאָה", שֶׁהֵנָּה, יְדוּעַ שֶׁאַבְרָהָם אֲבִינוּ כָּלֵל בְּתוֹכוֹ אֶת כָּל הַנְּשֻׁמוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר עֲתִידִים לְהִיּוֹלָד, עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת. אוּלָם, כְּאֲשֶׁר נוֹלַד יִצְחָק, עָבְרוּ כָּל הַנְּשֻׁמוֹת מְאַבְרָהָם לְיִצְחָק, וְנִשְׁאָר אֲצֵל אַבְרָהָם רַק שְׂרָשׁ נִשְׁמָתוֹ שְׁלוֹ. וְאַחַר-כֵּן, כְּשֶׁנוֹלַד יַעֲקֹב, עָבְרוּ כָּל הַנְּשֻׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מִיִּצְחָק לְיַעֲקֹב, וְנִשְׁאָר אֲצֵל יִצְחָק רַק שְׂרָשׁ נִשְׁמָתוֹ שְׁלוֹ. (וְהִרְאִיָּה לְדַבֵּר, אִם הִיָּה נִפְטָר אַבְרָהָם אֲבִינוּ לְאַחַר לֵידַת יִצְחָק, הִיוּ כָּלֵל יִשְׂרָאֵל יוֹצֵאִים מִיִּצְחָק). וְאַחַר-כֵּן, כְּשֶׁנוֹלַדוּ יב' (=12) הַשְּׁבַטִים, נִתְחַלְקוּ כָּל הַנְּשֻׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בֵּינֵיהֶם, וְכָל אֶחָד מֵהַשְּׁבַטִים כָּלֵל אֶת הַנְּשֻׁמוֹת הַשִּׁיכוֹת אֵלָיו לְאוֹתוֹ הַשְּׁבַט.

לְפִיכֵן מְבוֹאֵר הֵיטֵב, מְדוּעַ "אֵין קוֹרִין אֲבוֹת, אֲלֵא לְשִׁלְשָׁה". כִּי רַק הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים כָּלְלוּ, כָּל אֶחָד בְּתוֹכוֹ, אֶת כָּל הַנְּשֻׁמוֹת יִשְׂרָאֵל.

לְכֵן, מְבֹאֵר בַּעַל הַ"הַפְּלָאָה", שֶׁלְגַבֵּי יִצְחָק אֵין כָּל חִידוּשׁ שֶׁהוּא עֹמֵד בְּנִסְיוֹן שֶׁל הָעֵקֶידָה. שֶׁהָרִי, כָּל הַנְּשֻׁמוֹת שֶׁל הַצְּדִיקִים הָיוּ כְּלוּלוֹת בוֹ, וְהֵן שִׁסְּעוּ לוֹ שְׂיֻכְלוּ לְעֲמוֹד בְּנִסְיוֹן הָעֵקֶידָה. אֲבָל אַבְרָהָם, שֶׁכָּבַר לֹא הָיָה לוֹ סִיוַע שֶׁל אוֹתָן הַנְּשֻׁמוֹת צְדִיקִים, וְלִמְרוֹת זֹאת עֹמֵד בְּנִסְיוֹן – הֵנָּה, זוֹהִי הוֹכְחָה בְּרוּרָה, שֶׁהוּא עֹמֵד בְּנִסְיוֹן מִחֲמַת עֲצוּמוֹ. לְפִי זֶה, מוּבָן גַּם לְמָה אָנוּ מִתְפַּלְלִים בְּתַפִּילַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, "וְעֵקֶידַת יִצְחָק לְזִרְעוֹ הַיּוֹם בְּרַחֲמִים תִּזְכֹּר". שֶׁהָרִי, קִשָּׁה הַדְּבָר. שֶׁכֵּן, לְמָה אֵין אָנוּ מוֹזְכִּירִים אֶת אַבְרָהָם, וְאוֹמְרִים: "וְעֵקֶידַת אַבְרָהָם אֶת יִצְחָק בְּזֶה הַיּוֹם בְּרַחֲמִים תִּזְכֹּר"? אֲלֵא, מִכִּיּוֹן שֶׁכָּל הַנְּשֻׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הָיוּ כְּלוּלוֹת בְּיִצְחָק בְּעֵת הָעֵקֶידָה, נִמְצָא, שְׁגָם אָנוּ (וְאֵיתָנוּ כָּל הַנְּשֻׁמוֹת יִשְׂרָאֵל) נִטְלָנוּ חֵלֶק בְּנִסְיוֹן הָעֵקֶידָה. וְלָכֵן אָנוּ מִתְפַּלְלִים וְאוֹמְרִים: "וְעֵקֶידַת יִצְחָק" – וְדוֹקָא יִצְחָק, שֶׁאָנוּ הֵינּוּ כְּלוּלִים בוֹ – "לְזִרְעוֹ הַיּוֹם בְּרַחֲמִים תִּזְכֹּר" – כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי מְסִירוֹת הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת, שֶׁאָנוּ שׁוֹתֵפִים לָהּ, תִּרְחַם עָלֵינוּ.

מֵעֵתָה מְבוֹאֵר הַמְּדַרְשׁ: "בְּשַׁעָה שֶׁקָּבְלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה, נִתְקַנְּאוּ אוֹמוֹת הָעוֹלָם בְּהֵן (=בְּיִשְׂרָאֵל), (וְאוֹמְרוּ): מָה רָאוּ (יִשְׂרָאֵל) לְהִתְקַרֵּב (אֶל ה') יוֹתֵר מִן (יִתֵּר) הָאוֹמוֹת? סֵתֵם פִּיֵּן הַקַּב"ה, (וְ)אִמְרוּ לָהֵן (=לְאוֹמוֹת הָעוֹלָם): הִבִּיאוּ לִי סֵפֶר יוֹחֲסִין שְׁלַכְּם... כְּשֵׁם שֶׁבָּנִי (יִשְׂרָאֵל) מִבִּיֵּאִין (סֵפֶר יוֹחֲסִין שְׁלַהֶם)...".

שֶׁכֵּן, עַל-פִּי הַטְּבַע, קִשָּׁה מְאֹד לְהַשִּׁיג אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, שֶׁהִיא רַחְבָּה מְנִי יָם. וְגַם קִשָּׁה מְאֹד לְקַיֵּם אֶת מִצְוֹתֶיהָ וּלְהִישָׁמֵר מִכָּל הַ"לְאוּיִן" שֶׁבַתּוֹרָה, שֶׁהָרִי "יִצֵּר לֵב הָאָדָם רָע מִנְעוּרָיו". אוּלָם, הַיּוֹת וְהָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים כָּבַר עֲמָדוֹ בְּכָל הַנְּסִיווֹת, וְקִיְמוֹ אֶת כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה לְפָנָי שְׁעוֹד נִתְנָה – אִם כֵּן, מֵאַחַר וּכְלָל יִשְׂרָאֵל עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת הָיוּ כְּלוּלִים בְּאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים, (וּלְפִי הַמְּבוֹאֵר קַיֵּם אַבְרָהָם אֶת כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה, וְהַתְּכַוֵּן לְזִכְרוֹת בָּהּ אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל הַכְּלוּלִים בוֹ, כְּדֵי שְׂיֻכְלוּ אַחַר-כֵּן לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹת בְּיִתֵּר קְלוּת) – נִמְצָא, שֶׁכָּבַר קִיְמוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל כְּבִיכּוֹל אֶת כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה, וְלָכֵן הֵם יְכוּלִים לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה וּלְקַיְמָהּ עִכְשָׁיו בְּפוּעַל מִמֶּשׁ.

אֲבָל, אוֹמוֹת הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא הָיוּ כְּלוּלִים בְּאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים, אֵינָם יְכוּלִים לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה.

אֵל תְּכַרִּיתוּ אֶת שְׁבַט מִשְׁפַּחַת הַקְּהֲתִי"

בְּעִירָה אַחַת בַּגְּאֵלִיצְיָה פֶּרַץ סִכְסוּף בֵּין רַב הַקְּהִילָה לְבֵין פְּרָנְסִי הַמְּקוֹם. הֶרֶב טַעַן בְּאֲזַנֵּי הַפְּרָנְסִים, שֶׁאֵין בִּיכּוּלָתוֹ אֲפֻשְׁרוֹת לְהִתְקַיֵּם עַל הַקְּצָבָה הַזְּעוּמָה שֶׁמְעַנִּיקָה לוֹ הַקְּהִילָה, וְהַלְלוּ טַעַנוֹ כְּנִגְדּוֹ, שֶׁאֵינָם יְכוּלִים לְהַגְדִּיל אֶת מִשְׁכּוֹרְתוֹ מִפְּאֵת קוֹפֶתֶם הַדְּלָה וְהַצְּרִיכִים הַמְּרוּבָּים בְּקְהִילָה. וְכַאֲשֶׁר הֶרֶב הוֹסִיף לְעֲמוֹד עַל דְּרִישׁוֹתָיו הַכְּסִפּוֹת, הִשִּׁיבוּ לוֹ פְּרָנְסִי הָעִיר, שֶׁמְהַלְכֵת שְׂמוּעָה, שֶׁרַבֵּינוּ מַחֲזִיק בְּבִיתוֹ מִטְּמוֹן יָקָר, שֶׁגִּישׁ בוֹ כְּדֵי פְּרָנְסָה בְּרוּחַ לְמִשְׁךְ שָׁנִים...

לְאַחַר דִּין וְדְבָרִים לֹא מוּצָא, הַחֲלִיטוּ פְּרָנְסִי הַקְּהִילָה לְהַבִּיא אֶת הַסִּכְסוּף הַכְּסִפּי בֵּינֵיהֶם לְצַדִּיק רַבִּי שְׁלוֹם מְבֹלז, שְׂנוֹדַע כְּגֹדֹל בְּתוֹרָה בְּעִיר פּוֹלִין וְגַאֲלִיצְיָה. שָׁמַע הַצְּדִיק מְבֹלז אֶת טַעְנוֹת הַצְּדִיקִים וְקָרָא לְעַבְר הַפְּרָנְסִים: בְּסוֹף פְּרִשֵׁת "בְּמִדְבָר" אוֹמֵר הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה וְלֹאֲהֲרֹן: "אֵל תְּכַרִּיתוּ אֶת שְׁבַט מִשְׁפַּחַת הַקְּהֲתִי", וְעַל כֵּן מְצִינוּ בַּמְּדַרְשׁ תְּנַחֲמוּמָא: זֶה שֶׁאִמְרוּ הַכְּתוּב: "אֵל תִּגְזֹל דָּל, כִּי דָל הוּא, וְאֵל תִּדְכָּא עֲנִי בְּשַׁעַר" (מְשַׁלֵּי כַב, כב). וְהֵנָּה יָמִים רַבִּים הֵייתִי תוֹהָה עַל דְּבָרֵי הַמְּדַרְשׁ כִּאֵן, מָה הַקְּשֶׁר בֵּין הַפְּסוּקִים? אוּלָם עֵתָה הוֹבֵרֵר לִי הַקְּשֶׁר בֵּין שְׁנֵי הַפְּסוּקִים הָאֵלֶּה. שֶׁכֵּן, לְעִיתִים צָרָה עֵינָם שֶׁל פְּרָנְסִי קְהִילָה בְּ"לוּיִים", הֵלֵא הֵם הַרְבֵּנִים, הַמְּתַפְּרָנְסִים מִכְּסִפּי הַצִּיּוּר, וְטוֹעֲנִים בְּעֲזוֹת מִצַּח שִׁישׁ לֵהֵם אוֹצְרוֹת נְסִתָּרִים, וּפְרָנְסִתָּם מְצוּיָה לֵהֵם בְּשַׁפֵּעַ. כְּנִגְדֵם קוֹרֵאת כִּאֵן תּוֹרַתְנוּ הַקְּדוּשָׁה: אֵל תְּכַרִּיתוּ מִזּוֹן וּפְרָנְסָה מִפִּי "שְׁבַט מִשְׁפַּחַת הַקְּהֲתִי" הַמְּכַהֲנִים בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ בְּקְהִילוֹת יִשְׂרָאֵל, וְאֵל תִּדְכָּאוּ עֲנִי בְּשַׁעַר" – בְּהַשְׁעָרוֹת סָרְק עַל אוֹצְרוֹת כְּסָף וּמְטֻמוּנִים, הַמְּצוּיִים כְּבִיכּוֹל בְּיָדָם.

שְׁבַט שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:09

"תורת ה' תמימה משיבת נפש"

פְּרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעַ: בַּמִּדְבָּר

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:23 (ר"ת 21:04)

bnei-zion.com

עַרְשׂוֹת א' סיון תשע"ז (26.5.17)

הַפְּטָרָה: "וְהָיָה מִסְפָּר" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"נָשָׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי קָהָת מִתּוֹךְ בְּנֵי לֵוִי "

עַל הַפְּתוּב, "נָשָׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי קָהָת מִתּוֹךְ בְּנֵי לֵוִי", שׁוֹאֲלִים חֲזו"ל: וְהֲלֹא בְּנֵי לֵוִי הֵם גְּרִשׁוֹן קָהָת וּמְרָרִי, כְּפִי שְׁכָתוּב: "וּבְנֵי לֵוִי גְרִשׁוֹן קָהָת וּמְרָרִי". וּמִדּוּעַ הַקְּדִים הַפְּתוּב אֶת בְּנֵי קָהָת לְפָנֵי בְּנֵי גְרִשׁוֹן, שֶׁהוּא הָאֵחַ הַבְּכוֹר? וַיֵּשׁ לֹמֵר, שֶׁהִנֵּה, יְדוּעַ וּמְבֹאֵר בַּתּוֹרָה, שֶׁבְּנֵי קָהָת נָשָׂאוּ אֶת כָּלִי הַקֹּדֶשׁ שֶׁל הַמִּשְׁכָּן עַל כַּתְּפֵיהֶם (=הָאָרוֹן, הַשְּׁלֶחַן וְהַמְּנֹרָה), כְּפִי שְׁכָתוּב (ו', ט'): "וְלִבְנֵי קָהָת לֹא נָתַן, כִּי עֲבַדַת הַקֹּדֶשׁ עֲלֵהֶם בַּפְּתָף יִשְׂאוּ (אֶת הָאָרוֹן, הַשְּׁלֶחַן וְהַמְּנֹרָה)".

וּמְבֹאֵר בַּמִּדְרָשׁ, שֶׁהַקְּדִים הַפְּתוּב אֶת בְּנֵי קָהָת לְפָנֵי גְרִשׁוֹן הַבְּכוֹר, מִשּׁוּם שֶׁנָּשָׂאוּ אֶת אָרוֹן הַבְּרִית, שֶׁהָיוּ בּוֹ שְׁנֵי לִוְחֹת הַבְּרִית, שֶׁהֵם שְׂרֵשׁ כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה. וְכְּפִי שְׁמוּבָא בַּמִּדְרָשׁ (בַּמִּדְבָּר רַבָּה ו', א'): "נָשָׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי גְרִשׁוֹן גַּם הֵם לְבֵית אֲבֹתָם...". הוּא הַדְּבָר (מִשְׁלֵי ג') 'קָרָה הִיא מִפְּנִינִים וְכָל חִפְצֵיךָ לֹא יִשּׁוּ בָּהּ'... מִדְּבַר בְּקָהָת וּבְגְרִשׁוֹן אַף-עַל-פִּי שֶׁגְרִשׁוֹן בְּכוֹר, וּמִצִּינּוֹ שֶׁבְּכָל מְקוֹם חֵלֶק(=נָתַן) הַפְּתוּב כְּבוֹד לְבְּכוֹר. (אוּלָם), לְפִי שֶׁהָיָה קָהָת טוֹעֵן הָאָרוֹן, שֶׁשֵּׁם הַתּוֹרָה, הַקְּדִימוֹ הַפְּתוּב לְגְרִשׁוֹן, שֶׁבַתְחִילָה אָמַר 'נָשָׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי קָהָת' וְאַחֵר-כֵּן אָמַר: 'נָשָׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי גְרִשׁוֹן'."

אִם כֵּן, צְרִיךְ לְהַבִּין עֲנִיָּן זֶה. שְׁכֵן, מִדּוּעַ זָכוּ בְּנֵי קָהָת לְשֹׂאת אֶת אָרוֹן הַבְּרִית שֶׁהָיוּ בּוֹ שְׁנֵי לִוְחֹת הַבְּרִית, שֶׁהֵם שְׂרֵשׁ כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה, וְלֹא גְרִשׁוֹן שֶׁהָיָה הֵבֶן הַבְּכוֹר שֶׁל לֵוִי?

אֲלָא, שֶׁהַבִּיאֹר הוּא כְּמוֹ שְׁכָתֵב הַ"אֹר הַחַיִּים" הַקְּדוּשׁ, שֶׁמֵּאַחֵר וּמִשֶּׁה רַבֵּנוּ, נוֹתֵן הַתּוֹרָה, יָצָא מִקָּהָת (שֶׁהָרִי מִשֶּׁה רַבֵּנוּ הָיָה נִכְדּוֹ שֶׁל קָהָת), לָכֵן זָכוּ בְּנֵי קָהָת שֶׁנִּתְּנָה לָהֶם הָעֲבוּדָה לְשֹׂאת אֶת אָרוֹן הַבְּרִית בּוֹ הָיוּ הַלִּוְחֹת. וּמֵאַחֵר וּנָשָׂאוּ הֵם אֶת אָרוֹן הַתּוֹרָה, הַקְּדִים הַפְּתוּב אֶת בְּנֵי קָהָת לְפָנֵי בְּנֵי גְרִשׁוֹן הַבְּכוֹר.

וְכְּפִי דְבָרָיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַ"אֹר הַחַיִּים": "נָשָׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי קָהָת... וְנִרְאָה, כִּי לְצַד שְׁנֵתָן ה' לָהֶם עֲבוּדָה פְּנִימִית לְשֹׂאת אָרוֹן וְשְׁלֶחַן, לְזֶה(=לְכֹן) יַחַס לָהֶם לְשׁוֹן נְשִׂאוֹת-רֹאשׁ... שִׁיחֵיו הֵם מְעוּלִים מֵהֶם. וְהֵגַם שֶׁגְרִשׁוֹן הוּא בְּכוֹר לֵוִי, (הִנֵּה) קָהָת בָּחַר לוֹ יְהוָה(=הַקִּב"ה), כִּי מִמֶּנּוּ יָצָא אֹר לְעוֹלָם, "מִשֶּׁה וְאַהֲרֹן". וְשׁוֹרֵת הַדִּין שֶׁעָנְף זֶה יִשְׂאוּ "אָרוֹן הַתּוֹרָה" אֲשֶׁר שֵׁם מִשֶּׁה שִׁיָּצָא מִקָּהָת...".

וְרֹאיוּ לְהוֹסִיף כְּאֵן אֶת דְּבָרֵי הַ"חֶתֶם סוּפֵר" (בַּמִּדְבָּר כּד', כ'): "...רֹאשֵׁי תִיבוֹת שֶׁל לֵוִי קָהָת עֲמָרָם מִשֶּׁה הוּא 'עֲמָלֶק', וְזֶה 'רֹאשֵׁי תִיבוֹת גּוֹיִם עֲמָלֶק'. כִּי לֵוִי וּבְנָיו הֵם רֹאשֵׁי תִיבוֹת שֶׁל הַשְּׁבָטִים, שֶׁנִּקְרְאוּ גַם בֵּן גּוֹיִם... (אוּלָם) וְאַחֲרֵיתוֹ עֲדֵי אֲבָד' - כִּי סוּפֵי תִיבוֹת שֶׁל לֵוִי קָהָת עֲמָרָם מִשֶּׁה הוּא 'מִיתָה', לְהוֹרוֹת עַל אַחֲרֵיתוֹ שֶׁל עֲמָלֶק...".

וְהַבְּאוּר הוּא שֶׁהִנֵּה יְדוּעַ, שֶׁעֲמָלֶק הוּא כַח הַטּוֹמְאָה הַחֲזוּק בְּיוֹתֵר שֶׁל הַקְּלִיפּוֹת. וְלָכֵן הַתְּנַגֵּד הוּא בְּכַח טוֹמְאָתוֹ נִגֵּד קְדוּשַׁת עַם יִשְׂרָאֵל. דְּבַר זֶה נִרְמָז בְּרֹאשֵׁי תִיבוֹת שֶׁל עֲמָלֶק: עֲמָרָם מִשֶּׁה לֵוִי קָהָת, כְּדֵי לֹמֵר לָךְ, שֶׁבְּכַח טוֹמְאָתוֹ רָצָה לְבַטֵּל אֶת קְדוּשַׁת רֹאשֵׁי יִשְׂרָאֵל - עֲמָרָם מִשֶּׁה לֵוִי קָהָת.

וְאוּלָם דּוֹרְשֵׁי רְשׁוּמוֹת מוֹסִיפִים, שְׁסוּפֵי תִיבוֹת שֶׁל צְדִיקִים אֵלּוּ - עֲמָרָם לֵוִי קָהָת מִשֶּׁה - הוּא "מִיתָה". לָכֵן כְּתִיב: "רֹאשֵׁי תִיבוֹת גּוֹיִם עֲמָלֶק". דְּהִינוּ, רֹאשֵׁי תִיבוֹת שֶׁל עֲמָלֶק הֵם צְדִיקִים (עֲמָרָם מִשֶּׁה לֵוִי קָהָת), שֶׁרָצָה הוּא בְּגִדֵל חוֹצְפָתוֹ לְהִלָּחֵם בְּקְדוּשָׁתָם. אוּלָם, "אַחֲרֵית עֲדֵי אֲבָד", אַחֲרֵיתוֹ/סוּפֵי תִיבוֹת שֶׁל צְדִיקִים אֵלּוּ הוּא מִיתָה (עֲמָרָם לֵוִי קָהָת מִשֶּׁה). וְלָכֵן כִּינּוּן, שֶׁרָצָה לְבַטֵּל אֶת כַח קְדוּשָׁתָם, "זָכָה" שֶׁאַחֲרֵיתוֹ הִיא "עֲדֵי אֲבָד" (=מִיתָה).

וַיֵּשׁ עוֹד לֹמֵר, שֶׁהִנֵּה דְרָשׁוּ חֲזו"ל (פְּנִינֵי קו') עַל הַפְּסוּק: "וַיָּבֵא עֲמָלֶק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בְּרַפְּיָדִים" - מָאֵי לְשׁוֹן 'רַפְּיָדִים'? רַבֵּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, שֶׁרַפּוֹ עֲצָמָן מִדְּבָרֵי תּוֹרָה, שֶׁנִּשְׁמָר (דְּרָמָה מו'): 'לֹא הִפְנוּ אֲבוֹת אֵל בְּנִים מִרַפְּיֹן יָדִים'."

וּפְרָשׁ רַש"י: "רַפְּיָדִים" - רַפְּיֹן יָדִים הוּא, כְּלֹמֵר, מִפְּנֵי שֶׁרַפּוֹ (=נִחְלָשׁוּ) יָדִים מִן הַתּוֹרָה, בָּא עֲלֵיהֶם עֲמָלֶק. הִנֵּה, מְבֹאֵר מְכַאֵן, שֶׁכָּל כּוּחוֹ שֶׁל עֲמָלֶק הוּא מְעוֹן בִּיטוּל תּוֹרָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

וְהִנֵּה, כְּאֲשֶׁר נִתְּבַנֵּן, נִרְאָה כִּי אַרְבַּע הַדּוֹרוֹת: לֵוִי קָהָת עֲמָרָם מִשֶּׁה הָיוּ גְדוּלֵי וְעַנְקֵי רוּחַ הַתּוֹרָה. הִנֵּה, לֵוִי בֵן

4
יעקב היה גדול בתורה, כפי שמביא הרמב"ם (הלכות עבודת פוככים פ"א, ה"ג): "ויעקב אבינו למד בננו כלם, והבדיל לוי ומינהו ראש, והושיבו בשיבה ללמד דרך השם, ולשמור מצות אברהם, וצוה את בננו שלא יפסיקו מבני לוי, ממונה אחר ממונה כדי שלא תשכח הלימוד". (אמנם, כל שבט לוי עסקו בתורה במצרים). על קהת מבואר בדברי הגר"א, שהיה המובחר שבשבט לוי. אילו עמרו היה גדול הדור, כמבואר בגמרא (סוטה יב): "תנא, עמרו גדול הדור היה". ואחרון חביב, משה רבנו, אדון כל הנביאים, אשר מי לנו גדול ממנו בתורה ובקדושה. הנה פי כן, נפלא להבין את הרמז "ראשית גוים עמלק" – עמלק יונק מראשי התיבות עמרו משה לוי קהת – לרמזו שעל-ידי ביטול התורה ורפיון הידים מן התורה מגבירים תלילה את פוחו. אולם, סופי התיבות של ענקי התורה עמרו לוי קהת משה הם מיתה, לרמזו שמי שמדבק בקדושתם תורתם של עמרו לוי קהת משה זוכה להמית ולבטל את קליפת עמלק. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)
"כל תלמיד חכם שאין תוכו כברו אל יכנס לבית המדרש"

על הכתוב במסכת אבות – "והעמידו תלמידים הרבה" – פרש רבנו עובדיה מברטנורא: "והעמידו תלמידים הרבה" – לאפוקי (=חוי) מרבן גמליאל, דאמר: "כל תלמיד חכם שאין תוכו כברו אל יכנס לבית המדרש". וכונת רבן גמליאל היא, שלא יהיה אדם צבוע, וידבר אחד בפיה ואחד בלב. אלא, כונת רבן גמליאל היא, שפיו ולבו של האדם יהיו שוים – תוכו יהיה כברו – פנימיותו תהיה כמו חיצוניותו.
בספר "אגרא דפרקא" מבאר ה"בני יששכר" את דברי רבן גמליאל, על-פי הסוד, וכך הוא כותב: "(הנה) בתיבת 'תוכו', השם הוי"ה הוא אתון פנימיים, ובתיבת 'כברו' השם הוי"ה הוא לבר".
כלומר, במלה "תוכו" האותיות הפנימיות הן 'כו' – בגימטריה שם ה' ברוך הוא הוי"ה (=26).
ואילו במלה "כברו" האותיות החיצוניות הן גם 'כו' – בגימטריה שם הוי"ה.
(אותיות של שם ה' ברוך הוא, הם פידוע י-ה-ו-ה, ומפאת קדושתם אנו כותבים הוי"ה)
ונראה כי כונתו של ה"בני יששכר" היא, שצריכים אנו לעסוק בתורה ובמצות לשם הוי"ה, יתברך שמו, גם בפנימיות וגם בחיצוניות. דהינו גם בנסתרות וגם בנגלות התורה הקדושה. לכן נרמז שמו של ה' יתברך הוי"ה בפנימיות "תוכו" ובחיצוניות "כברו".
"ושמרו את משמרתו ואת משמרת כל העדה"

להלן סיפור מופלא, שעובד מהספר "אברהם עבד ה'", על הצדיק הרה"ג אברהם אהרונוביץ זצ"ל, ובו ניתן ללמוד, ממי באמת יש לפחד, וכיצד רבותינו עבדו בכל פחדם, לבס ונפשם רק את אבינו שבשמים.
מעשה שהיה כך היה: פיצוץ אדיר התריד את שמי ירושלים, ואגף שלם ממלון "המלך דוד" קרס באחת. באגף זה שכנה מפקדת הצבא הבריטי, מה שהוביל להרוגים בריטיים רבים. עצביהם של מפקדי הצבא הבריטי נמתחו עד קצה גבול היכולת.

באותו לילה היתה הציאה לרחוב מסופנת ביותר, מכיון שהבריטים הכריזו על עוצר, שמשמעותו - לירות על מנת להרוג בכל מי שיעזר לצאת החוצה! ר' אברום, שעסק מחצות הלילה בתורה, לא היה מודע לסכנה המרחפת ברחובות עירו, ולא שמע את הכרוז על העוצר.

בעלות השחר, סגר את הגמרא, ויצא לרחוב המסופן. לקול טריקת הדלת התעוררה זוגתו. רגע קצר לקח לה להבין... בעלה הצדיק, שפכל הנראה לא התודע לחומרת המצב, יצא מהבית! וכעת הוא נתון בסכנת חיים של ממש...! היא רצה לחלון בבהלה, וגלתה את הנורא מכל. שני חילים בריטים קפואי מבט זיהו את ר' אברום, דרכו את נשקם בן רגע, ופתחו בגרי חסר רחמים! מבועתת כלה, פרצה הרבנית בזעקות אימים: "עזבו אותו! הוא איש קדוש! הניחו לו!". למשמע צעקותיה פסקו היריות באחת.

היא לא היתה מסוגלת להביט אל הפיון שבו עמד בעלה. הפדורים הרבים שנורו מול עיניה מטוח קצר, בידי חילים מיומנים, יכולים היו לגרום אף ורק לתוצאה אחת... למות.

היא חשה, שאין בה את הכח להתמודד עם הבשורה המרה. בתוך כך, התעוררו כמה שכנים מהרעש ומהמהומה. חלונות נפתחו, והנס המופלא הגיע לאוזניה! פדורי המות עברו מעל ראשו של בעלה, ליד רגליו ולצד כתפיו! אף באופן בלתי הגיוני ובנס גלוי החטיאו את המטרה. ר' אברום הצדיק לא נפגע לרעה, והוא המשיך לצעוד אל עבר המקוה, כאילו לא היו הדברים נוגעים אליו כלל ועיקר...

סיפור המופת המרגש הפך עד מהרה לשיחת היום בקרב הבריות. "כיצד לא פחדת באותה שעה?", נשאל רבי אברום, והשיב ברוגע, ומבלי להתפעל: "מהרתי למקוה מתוך פחד ואימה מכבוד השם יתברך, שלפניו התכוננתי לעמוד בתפילה. וכשיש בלבו של האדם פחד מהשם יתברך, אין הוא מפחד מכל דבר שבעולם...!".

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: בַּמִּדְבָּר "תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ" כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:09

עֲרַשׁ"ק א' סיון תשע"ז (26.5.17) bnei-zion.com יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:23 (ר"ת 21:04)

הַפְּטָרָה: "וְהָיָה מִסְפָּר" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"איש על דגלו באתת לבית אבתם יחנו בני ישראל מנגד סביב לאהל מועד יחנו. והחנים קדמה מזרחה דגל מחנה יהודה..."

על הכתוב, "איש על דגלו באתת לבית אבתם יחנו בני ישראל", מבואר בתורה הקדושה, ש-יב שבטי ישראל היו חונים מסביב לאהל מועד לארבע רוחות השמים, שלשה שבטים מכל צד. לצד מזרח חנה דגל מחנה יהודה, ועמו יששכר וזבולון. לצד תימן (=דרום) חנה דגל מחנה ראובן, ועמו שמעון וגד. לצד ימה (=מערב) חנה דגל מחנה אפרים, ועמו מנשה ובנימין. ולצד צפון חנה דגל מחנה דן, ועמו אשר ונפתלי. וצריך להבין ענין זה. שכן, מדוע חנו השבטים כך מסביב לאהל מועד?

תחילה, נקדים להביא מה שכתוב במדרש (במדב"ר ב, ג): "בשעה שנגלה הקב"ה על הר סיני, ירדו עמו כ"ב (=24) רבבות של מלאכים, שנאמר (תהילים סח): 'רכב אלהים רבתיים אלפי שנאן'. והיו כלם עשויים דגלים דגלים, שנאמר (שיר השירים ה'): 'דגול מרבבה'. כיון שראו אותן ישראל (את המלאכים), שהם עשויים דגלים דגלים, התחילו מתאווים לדגלים. אמרו, הלואי כך אנו נעשים דגלים כמותן. לכך נאמר (שם ב') 'הביאני אל בית היין' – זה סיני, שנתנה בו התורה, שנמשלה ליין, (כמו שכתוב במשלי ט') 'ושנתו ביין מסכתי' – הוי (=זה) 'אל בית היין' זה סיני, ודגלו עלי אהבה... אמר להם הקב"ה: מה נתאוויתם לעשות דגלים? חייכם שאני ממלא משאלותיכם (שנאמר בתהילים כ'): 'ימלא ה' כל משאלותיך'. מיד הודיע הקב"ה אותם לישראל, ואמר למשה: לך עשה אותם דגלים כמו שנתאוו."

עוד מצינו בענין זה במדרש (שם ב, ד'): "איש על דגלו באתת' ה' הוא דכתיב (=זהו שכתוב) (שיר השירים ו'): 'מי זאת הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה'. קדושים וגדולים היו ישראל בדגליהם, וכל האומות מסתכלין בהם ותמהין, ואומרים 'מי זאת הנשקפה...! אומרים להם האומות: 'שובי שובי השולמית', הדבקו לנו, בואו אצלנו, ואנו עושין אתכם שלטונים, הגמונים, דוכסין..."

וצריך להבין ענין זה. שכן, מהו הענין הנשגב הזה של הדגלים שראו ישראל אצל מלאכי מעלה, עד שנתקנאו בהם כל-כך בעת מתן תורה?

תחילה, נקדים להביא מה שבאר רש"י: "באתת לבית אבתם" – באות שמסר להם יעקב אביהם כשנשארו ממצרים, שנאמר (בראשית ג'): 'ויעשו בניו לו כן כאשר צום' – יהודה ויששכר וזבולון ישארו מן המזרח, ראובן ושמעון וגד מן הדרום, וכו', כדאיתא בתנחומא בפרשה זו". מקור דבריו של רש"י הוא במדרש (תנחומא אות יב'): "בשעה שנפטר יעקב אבינו מן העולם, אמר לבניו 'ושכבתי עם אבתי' (בראשית מח). חזר (=הזמין) על כל בניו, וברכן ופקד (עליהם), אמר להן: כשתטלו אותי – ביראה ובכבוד טלו אותי, ולא יגע אדם אחר במטתי..."

והיאך צום? אמר להם: יהודה ויששכר וזבולון יטענו מטתי מן המזרח, ראובן ושמעון וגד יטענו מן הדרום, דן ואשר ונפתלי יטענו מן הצפון. בנימין אפרים ומנשה יטענו מן המערב. יוסף אל יטעון, למה (=כיון) שהוא מלך, ואתם צריכין לחלוק לו כבוד. לוי אל יטעון, למה (=כיון) שעתידין לישא את הארון, ומי שטוען את ארונו של חי העולמים לא ישא ארונו של מת. ואם תעשו כן, וטענתם את מטתי כשם שצויתני אתכם, הקב"ה עתיד להשרות אתכם דגלים דגלים.

כיון שנפטר, טענו אותו כשם שצוה שיטענו אותו, מניין? שכן פתיב (שם) 'ויעשו בניו לו כן כאשר צום'. מה פתיב אחריו? 'וישארו אתו בניו ארצה כנען'. כיון שיצאו ישראל ממצרים, אמר הקב"ה: הרי השעה שיעשו דגלים, כשם שבשרן אביהן, שהן עתידין לעשות דגלים דגלים. מיד אמר הקב"ה למשה: משה, עשה אותם דגלים לשמי. מיד עמד משה והתחיל מצר (=מצטער). אמר, עכשיו עתידה מחלוקת להנתן בין השבטים. ואמר

לשבת יהודה לשרות במזרח, הוא אומר לא! אי אפשר לי (=לא רוצה), אלא בדרום, וכן אחרים פיוצא בו שבת ושבת. אמר ליה הקב"ה למשה: משה, מה אכפת לך?! הם אינן צריכין לך בדבר הזה שמעצמן הן מכירין דירתן, למה שצואת אביהן בידם, (כדי לראות) היאך לשרות בדגלים. איני מחדש עליהם דבר, שכבר יש להם טכסין (=ציווי/תוכנית) מן יעקב אביהן. כשם שהקיפו את מטתו – כך יקיפו את המשכן. מניין? שכן כתיב: 'איש על דגלו'.

נמצאנו למדים מכאן יסוד נפלא, כי ארבעים שנה אשר חנו ונסעו ישראל ב-מב' מסעות במדבר, כאשר היו בדרפם לארץ ישראל, הלכו עם הדגלים לפי אותו סדר שנשאו השבטים את יעקב אבינו לאחר פטירתו.

וצריך להבין ענין זה. שכן, מה ראה יעקב אבינו לסדרם דוקא בסדר הזה?

ויש לומר, שהנה, מבואר בזהר הקדוש, שמה שצוה הקב"ה לסדר את ארבעת הדגלים בסדר הזה הוא כנגד ארבע מחנות השכינה, הסובבים את כסא הכבוד, וכפי שמובא בזהר (במדבר קיח): "איש על דגלו באתת". אליו ארבע משרין (=מחנות) דכנסת ישראל... מיכאל מימינא, גבריאל משמאלא. אוריאל לקדמיהו. רפאל לאחוריהו. שכינתא עליהו... ונסע בראשונה דגל מחנה יהודה לקבל משריא (=מחנה) דאוריאל. ומחנה דראובן לקבל משריא (=מחנה) דמיכאל... מחנה דן לקבל משריא (=מחנה) דגבריאל. מחנה אפרים למערב לקבל משריא (=מחנה) דרפאל."

וביאור הדברים הוא על-פי המבואר ב"פרקי דרבי אליעזר", כי ארבעה מלאכים אלו הם ארבעה מחנות השכינה, שמלוים תמיד את השכינה (פרק ד'): "ד' כתות של מלאכי השרת מהלכין ומשרתין לפני הקב"ה. מחנה ראשונה של ימינו, מיכאל. מחנה שניה של שמאלו, גבריאל. מחנה שלישית מלפניו, אוריאל. מחנה רביעית של אחריו, רפאל. ושכינתו באמצע. והוא יושב על כסא רם ונשא, וכסא גבוה ותלוי למעלה באויר. ומראה כבודו כעין החשמל, ועטרת תגא בראשו, וכתר שם המפורש במצחו."

דהינו, כל ארבעת הדגלים של מחנה ישראל – דגל מחנה יהודה, דגל ראובן, דגל אפרים, ודגל דן – מכונים כנגד ד' מחנות המלאכים הסובבים את הקב"ה, היושב על כסא כבודו.

נפלא להבין בזה מה שרמז השל"ה הקדוש (מסכת שבועות, פרק "תורה אור"), על הכתוב בתהילים (ח', ב'): "ה' אדנינו מה אדיר שמוך בכל הארץ", שהמלאכים הביעו בכך את התפעלותם מסדר הדגלים של ישראל בארץ, שהוא בדיוק דוגמת ארבע מחנות השכינה מסביב לכסא הכבוד, ועל-כן אמרו "ה' אדנינו מה אדיר שמוך בכל הארץ". שכן, "אדיר" ראשי תיבות של ארבעת השבטים נושאי הדגל: אפרים, דן, יהודה, ראובן.

(ולכן תקנו לנו חז"ל לומר בקריאת שמע שעל המיטה: "בשם ה' אלהי ישראל. מימיני מיכאל, ומשמאלי גבריאל, ומלפני אוריאל, ומאחורי רפאל, ועל ראשי שכינת אל" – כדי שתהיה השמירה עלינו בשעת השינה כדוגמת השמירה של מחנות המלאכים הסובבים למעלה את כסא הכבוד).

ונראה לבאר לפי זה, שמה שצוה הקב"ה לשבטי ישראל להחנות עם ארבעה דגלים מסביב למשכן, כפי שכתוב "איש על דגלו באתת לבית אבתם יחנו בני ישראל", הוא על-פי המבואר במדרש תנחומא (ויקהל ז'): "תביב הוא מעשה הארון ככסא הכבוד של מעלה, שנאמר (שמות טו): 'מכון לשבתך פעלת ה' מקדש...'. שמקדש של מעלה מכון כנגד בית המקדש של מטה, והארון מכון כנגד כסא הכבוד של מעלה, שנאמר (ירמיה יז): 'כסא כבוד מרום מראשון'. ובאיזה מקום היה מקום מקדשנו? הוי 'מכון לשבתך פעלת ה' מקדש אדני כוננו ידיך'. אל תקרי 'מכון' אלא 'מכון', כנגד כסא הכבוד."

הרי לנו דברים ברורים: הקב"ה יושב, כביכול, על כסא כבודו בבית המקדש של מעלה, שהוא מכון כנגד ארון הקדש, שהוא בבחינת "כסא הכבוד" בבית המקדש של מטה.

ועתה מבואר היטב, מדוע צוה הקב"ה לסדר את השבטים מסביב לאהל מועד (עם הדגלים), בדיוק כמו ארבעת הדגלים המכונים כנגד ארבעת מחנות השכינה, הסובבים את כסא הכבוד. שכן, מאחר ו"כסא הכבוד" של מטה (=ארון הקדש) מכון כנגד כסא הכבוד של מעלה, לכן ראוי שיהיו השבטים מסודרים מסביב לאהל מועד, בדיוק כמו ארבעת מחנות השכינה, הסובבים את כסא הכבוד של מעלה.

על-פי האמור, יאיר לנו להבין גם את הטעם לכך שצוה יעקב אבינו לבניו, שבטי י"ה, שישאו את מיטתו לפי סדר הדגלים של מלאכי מעלה. שכן, מבואר בגמרא, שדמותו של יעקב אבינו חקוקה בכסא הכבוד בדמות פני אדם, כמבואר בגמרא (חולין צא'): "(ויפגע במקום וילן שם... ויחלם) והנה מלאכי אלהים עלים וירדים בו... תנא: (המלאכים היו) עולים ומסתכלים בדיוקנו של (יעקב) (למעלה) (החקוקה בכסא הכבוד), וירדים

ומסתכלים בדיוקנו של (יעקב) (ל'מטה). ופרש רש"י: "פְּרָצוּף אָדָם (הִיָּה) בְּאַרְבַּע (הַ)חַיּוֹת (שֶׁבְכֹסֵא הַכְּבוֹד), בְּדַמוֹת יַעֲקֹב". וכן, בתיקוני הזוהר מבואר (סה): "דיוקנו של יעקב תקוקה בכסא הכבוד".

והנה, ידוע שהמדבר הוא מקום אשר פוחות הטומאה והקליפות שולטים שם. וזאת, כפי שמבואר ב"שער הפנות" לרבנו האריז"ל (תחום שבת דף סג'): "והנה מקום הקליפה עצמה נקרא 'מדבר שמים'...". ולכן, כאשר עברו בני ישראל במדבר ארבעים שנה, היו בסכנה של נפילה ברשת הקליפות (בפרט לאחר יציאת מצרים, ששם שקעו ב-מט' שערי טומאה). על-כן נתחכם יעקב אבינו לסלול לבניו דרך בטוחה ללא מכשול, ללכת במדבר במקום טומאה, על-ידי שצוה לבניו שישאוו לקבורתו ממצרים לארץ ישראל על-פי סדר הדגלים של מחנות השכינה של מעלה (הסוכבים את כסא הכבוד), ובכך סלל דרך לישראל בניו, שכאשר יצאו ממצרים לארץ ישראל, יסעו גם כן לפי אותו סדר הדגלים (שנשאוו את אביהם לקבורה). וכל זאת עשה יעקב אבינו כהכנה, כדי להגן על בניו, בני ישראל, במדבר, מקום קליפות הטומאה.

ויש עוד לומר, שמה שצוה יעקב לבניו, שישאוו את מיטתו לפי סדר הדגלים של מלאכי מעלה, כדי שיזכרו תמיד שצורתו תקוקה בכסא הכבוד של מעלה, ועל-ידי כך יבוא לידי הכתוב (תענית ה'): "יעקב אבינו לא מת". שכן, חי וקיים הוא בכסא הכבוד של מעלה. על-כן ראוי שישאווהו השבטים לפי סדר ארבעת הדגלים, שהם כנגד ד' מחנות השכינה שמסביב לכסא הכבוד. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"הקרב את מטה לוי" (ג' ו')

על פסוק זה שנינו ב"ויקרא רבא" (ג', א'): הדא הוא דכתיב (=זהו שכתוב): "צדיק כתמר יפרח, כארוז בלבנון ישגה שתולים בבית ה'" (תהילים צב, יג-יד). ונשאלת השאלה, מה הקשר בין פסוק זה לבין "הקרב את מטה לוי"? אומרים בענין זה, משמו של רבי ישראל בעל-שם-טוב (=הבעש"ט), מיסד "תנועת החסידות": בעולם מצויים שני מיני צדיקים. יש צדיק העובד את ה' בכל רמ"ח איבריו, אך מסתגר כל הימים ב-ד' אמותיו, ואינו משפיע מצדקותו על הזולת. צדיק כזה נמשל ל"ארוז", שהוא אילן גדול וחזק, אבל אינו נושא פירות. לעומת זאת יש צדיק, שאינו דואג רק לעצמו, אלא פועל כל הזמן בהתמדה ובעקביות על מנת לקרב את הרבים לאביהם שבשמים. צדיק זה נמשל ל"תמר", שהוא אילן גבוה ומרשים, וגם מפריח (=עושה) פרי מתוק.

כנגד שני מיני צדיקים אלו, שקיימים בכל דור ודור, נאמר בתהילים: "צדיק כתמר יפרח, כארוז בלבנון ישגה שתולים בבית ה'". הארוז הוא עץ גדול וחזק, אך אינו עושה פירות – והוא בבחינת "ישגה", שהוא משגשג לעצמו, ואין הבריות נהנים מפירותיו. לעומת זאת, התמר הוא בבחינת "יפרח" – הוא מפריח בענפיו פירות מתוקים, וגורם בהם הנאה לרבים.

ומסים הבעל-שם-טוב, ואומר: חז"ל המשילו את שבט לוי לתמר, כי הלויים נשתבחו בכך שלא ישבו ספונים (=סגורים) בבתיהם ועסקו בתורה ובעבודת ה' – אלא הורו את התורה הקדושה לאחרים, וקרבו את הבריות להפכת הבורא, והוא עיקר פעלם וגדולתם בעולם.

"הלוך ילך ובכה נשא משך הזרע בא יבא ברנה נשא אלמתיו"

מעשה ביהודי עם הארץ, שבכל שיח ושיג עם הבריות היה מנפנף בכתב היוחסין שפרשותו, כאומר: "הבו גדל ותנו כבוד לאיש מיוחס כמוני!".

פעם אחת היה לאותו יהודי ריב עם תלמיד חכם נודע. כדרכו, גער אותו בור ביריבו הלמדן, ואמר לו: "פיצד נשאך לבך, להתיצב כנגדי? הן ידוע לך ייחוסי הרם, ואילו אתה הנך בן בלי שם!" השיב לו אותו למדן מינה וביה, ואמר לו: "אתה הנך סוף ייחוס אבותיך, ואילו אני הנני ראש ייחוס משפחתי. ממני מתחיל הייחוס הרם, שיתמיד בעזרת ה' בדורות הבאים. לעומת זאת, אצלך הגיעה שלשלת היוחסין לקיצה. ועל כמוד כבר אמר דוד המלך בתהילים (קכו' ו'): "הלוך ילך ובכה נשא משך הזרע בא יבא ברנה נשא אלמתיו". דוד המלך אומר: "הלוך ילך ובכה נשא משך הזרע" – בוכה רק זה שאינו אלא "משך הזרע", שהוא המשך וזרע משלשלת אבותיו הדגולים, ואין לו ייחוס עצמי משלו. לעומת זאת: "בא יבא ברנה נשא אלמתיו" – מי שנושא את "אלמתיו" – יכול עצמי משלו, "בא יבא ברנה" – לעומת זאת: "בא יבא ברנה נשא אלמתיו" – ולרעו אחריו... שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: בַּמְדַּבֵּר "תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ" כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:09

עֲרַשׁ"ק א' סיון תשע"ז (26.5.17) bnei-zion.com יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:23 (ר"ת 21:04)

הַפְּטָרָה: "וְהָיָה מִסְפָּר" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"שְׁנוּ (=לְמַדוּ) חֲכָמִים בְּלִשׁוֹן הַמְּשָׁנָה, בְּרוּךְ שֶׁבַחַר בָּהֶם וּבְמִשְׁנַתָּם" (בְּרִיתָא לְפָנֵי אָבוֹת, פֶּרֶק ו')

על הכתוב **בְּמִתְּן תּוֹרָה** (שְׁמוֹת יט', יט'), "וְיָהִי קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחֹזֵק מְאֹד מִשֶּׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל", שׁוֹאֵל הַ"קָּרֵן לְדָוִד" ("יְתָרוֹ"): מְדוּעַ כָּתוּב "מִשֶּׁה יְדַבֵּר", בְּלִשׁוֹן עֵתִיד? וְהֵלֵא, לְכַאוּרָה הָיָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת כָּתוּב "מִשֶּׁה יְדַבֵּר", בְּלִשׁוֹן הוֹנֵה, או "מִשֶּׁה דִּבֶּר", בְּלִשׁוֹן עֶבֶר.

וּבְאֵר עֲנִין זֶה הַ"קָּרֵן לְדָוִד", וְאָמַר: הִנֵּה, כָּתוּב בְּתוֹרָה (דְּבָרִים ה', יט'): "אֵת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה דִּבֶּר ה' אֶל כָּל קְהָלְכֶם בְּהַר... קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יִסָּף", וּפְרַשׁ רַש"י: "קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יִסָּף" – וְלֹא פָּסַק". דְּהִינּוּ, קוֹלוֹ שֶׁל הַקַּב"ה, שֶׁדִּבֶּר בְּהַר סִינַי, לֹא נִפְסַק לְעוֹלָם.

וּצְרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין אֵת עֲמַק כּוֹנֵת דְּבָרָיו שֶׁל רַש"י הַקְּדוֹשׁ, מְדוּעַ קוֹל ה' אֵינוֹ מִפְּסִיק לְעוֹלָם? וַיֵּשׁ לוֹמַר, שְׁכּוֹנֵת רַש"י הִיא עַל מָה שֶׁאָמְרוּ חו"ל, שֶׁכָּל מָה שֶׁעֲתִיד תִּלְמִיד וְתִיק לְחַדֵּשׁ, קִבֵּל מִשֶּׁה מְסִינַי. וְלָכֵן, נִמְצָא שֶׁבְּכָל יוֹם וַיּוֹם, כְּאֲשֶׁר תִּלְמִידֵי חֲכָמִים מְחַדְּשִׁים חִידוּשֵׁי תּוֹרָה, הָרִי זֶה בְּבַחֲשֵׁינָת גְּתִינַת הַתּוֹרָה מְחַדְּשׁ. שֶׁהָרִי הֵם מוֹצִיאִים לְאוֹר אֵת מָה שֶׁכָּבֵר קִבֵּל מִשֶּׁה מְסִינַי **בְּמִתְּן תּוֹרָה**. וְעַל-כֵּן אָנוּ מִתְּפַלְּלִים "וְתֵן חֵלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ" – שְׁנֹזְפָה לְהוֹצִיא לְאוֹר אֵת חֵלְקֵנוּ **תּוֹרָתְנוּ** שֶׁקִּבֵּל מִשֶּׁה בְּהַר סִינַי.

מִטְעַם זֶה נִקְרָא תִלְמִיד חֲכָם בְּתוֹרָה "מִשֶּׁה" (כְּמוֹ שֶׁמְצִינּוּ הַרְבֵּה פְּעָמִים בַּגְּמָרָא שַׁבַּת קַא', סוּפָה לְט', בִּיצָה לַח', שֶׁהַחֲכָמִים אָמְרוּ זֶה לְזֶה: "מִשֶּׁה, שֶׁפִּיר קְאָמְרַת" (=מִשֶּׁה, טוֹבִים דְּבָרָיו). שְׁכֵן, בְּכָל אֶחָד מִחֲכָמֵי הַתּוֹרָה טְמוּן נִיצוּץ מִשֶּׁה רַבֵּנוּ, שֶׁקִּבֵּל אֵת הַתּוֹרָה, וְכָל מָה שֶׁתִּלְמִיד וְתִיק עֲתִיד לְחַדֵּשׁ כְּבָר נִתְגַּלָּה לוֹ (=לְמִשֶּׁה). וְעַתָּה, יוֹבֵן לָנוּ הַכָּתוּב בְּתוֹרָה "מִשֶּׁה יְדַבֵּר", בְּלִשׁוֹן עֵתִיד. שְׁכֵן, בְּכָל דוֹר וְדוֹר הַתִּלְמִיד הַחֲכָם, שֶׁנִּקְרָא בְּתוֹרָה "מִשֶּׁה", יְדַבֵּר אֵת חִידוּשֵׁי הַתּוֹרָה שֶׁקִּבֵּל מִשֶּׁה מְסִינַי, וְשֶׁנִּתְחַדְּשׁוּ בְּאוֹתוֹ יוֹם. (עַד כָּאֵן דְּבָרָיו מְתוּקִים שֶׁל הַ"קָּרֵן לְדָוִד"). אֵךְ עֲדִין צְרִיכִים אָנוּ בִּיאֹר עַל הַכָּתוּב בְּהַמְשָׁךְ הַפְּסוּק – "וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל". שְׁכֵן, מְדוּעַ צָרִיךְ הַקַּב"ה לְעַנּוֹת לְמִשֶּׁה בְּקוֹל?

אוֹמֵר עַל-כֵּן הַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן: הִנֵּה, כָּתוּב בְּ"סִפְר נֶפֶשׁ הַחַיִּים" לַהֲרַה"ק רַבֵּי חַיִּים מוּלוּז'יִן (שַׁעַר ד', פ"ו), כִּי "הַתּוֹרָה כְּלָה – בְּכָלֶיהָ וּפְרָטֶיהָ וְדִקְדוּקֶיהָ, וְאִפִּילוּ מָה שֶׁתִּלְמִיד קָטָן שׁוֹאֵל מֵרַב – הַכֹּל יֵצֵא מִפִּיו (שֶׁל ה') יִתְפָּרֵךְ לְמִשֶּׁה בְּסִינַי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רז"ל: 'וַיֹּאמֶר ה' אֶל מִשֶּׁה כְּתַב לְךָ אֵת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה'. בְּשַׁעַר שְׁנִגְלָה הַקַּב"ה בְּסִינַי, (כְּדִי) לְתֵן תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, אָמַר לְמִשֶּׁה עַל הַסֵּדֶר, מְקַרָּא וּמְשַׁנָּה, הַלְכוֹת וְאִגְדוֹת, שְׁנֹאֲמַר: 'וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה', (ו) אִפִּילוּ מָה שֶׁהַתִּלְמִיד שׁוֹאֵל לְרַב... וְלֹא עוֹד, אֲלֹא כִּי גַם בְּאוֹתוֹ הָעַת שֶׁהָאָדָם עוֹסֵק בְּתוֹרָה לְמִטָּה, כָּל תִּיבָה (=מִלָּה) שֶׁמוֹצִיא מִפִּיו הֵן הֵן הַדְּבָרִים יוֹצֵאִים, כְּבִיכּוֹל, גַּם מִפִּיו יִתְפָּרֵךְ בְּאוֹתוֹ הָעַת (=הַזְמָן) מִמֶּשׁ". הִנֵּה, מְבוֹאֵר מְכַאֵן, שֶׁכְּאֲשֶׁר הָאָדָם עוֹסֵק בְּתוֹרָה לְשִׁמָּה, בְּקְדוּשָׁה וּבְטָהֳרָה, וּמְחַדְּשׁ חִידוּשִׁים לְאִמִּיתָה שֶׁל תּוֹרָה, הוּא זוֹכֵה שֶׁהַקַּב"ה חוֹזֵר עַל חִידוּשֵׁי הַתּוֹרָה שְׁלוֹ בְּשָׁמַיִם.

עַל-פִּי הָאֲמוּר מְפָרֵשׁ הַרְה"ק רַבֵּי חַיִּים מוּלוּז'יִן גַּם אֵת דְּבָרֵי נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל (תְּהִלִּים קיט', עב'): "טוֹב לִי תּוֹרַת פִּיךָ מֵאֲלִפֵי זֶהָב וְכֶסֶף". וְאוֹמֵר רַבֵּי חַיִּים מוּלוּז'יִן, שֶׁדוֹד הַמְּלֶךְ הַתְּכּוֹן לּוֹמַר, כִּי שְׁמַח הוּא בְּעִמְלוֹ **בְּתוֹרָה** הַקְּדוּשָׁה וְטוֹב לוֹ, בְּהַעֲלוֹתוֹ עַל לְבוֹ, שֶׁהַתּוֹרָה שֶׁהוּא עוֹסֵק בָּהּ הִיא בְּעֵצִים "תּוֹרַת פִּיךָ". כְּלוּמַר, כָּל תִּיבָה וְתִיבָה **בְּתוֹרָה**, שֶׁהוּא (=דוֹד הַמְּלֶךְ) עוֹסֵק בָּהּ כְּעַת – הַכֹּל יֵצֵא בְּעֶבֶר מִפִּי הַקַּב"ה לְמִשֶּׁה בְּסִינַי, וְגַם עַתָּה הִיא יוֹצֵאת מִהַקַּב"ה, שֶׁעוֹסֵק **בְּתוֹרָה**, וְאוֹמְרָה בְּשֵׁם חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל.

וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב "מִשֶּׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל". כְּלוּמַר, כְּאֲשֶׁר בְּכָל דוֹר וְדוֹר הַתִּלְמִיד הַחֲכָם, שֶׁנִּקְרָא בְּתוֹרָה "מִשֶּׁה", מְחַדְּשׁ דְּבָרֵי תּוֹרָה, הִנֵּה, עַל-יְדֵי כֵן "וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל" – הַקַּב"ה עוֹנֶה אַחֲרָיו בְּקוֹל – הוּא יִתְפָּרֵךְ חוֹזֵר עַל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה שֶׁאוֹתָם חֲדַשׁ הַתִּלְמִיד הַחֲכָם.

וּצְרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין, אִיזוֹ תוֹעֲלַת יֵשׁ בְּכֵן שֶׁהַקַּב"ה חוֹזֵר עַל אוֹתָם דְּבָרֵי תּוֹרָה שֶׁלוֹמְדִים חֲכָמֵי הַתּוֹרָה בְּעוֹלָם הַנְּהוּ?

9
נראה לפרש ענין זה על-פי מה שפתיב ה"אוהב ישראל": "הנה, אנו אומרים 'ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית'. וידוע דבאורייתא ברא קוב"ה עלמא(=על-ידי התורה ברא הקב"ה את העולם). וכיון שבראית העולם היתה על-ידי התורה, אם כן מוכרח שהחידוש של מעשה בראשית(=הבריאה), בכל יום, הוא גם כן - על-ידי התחדשות בתורה וב)הלכות שמחדשין הצדיקים שבכל דור ודור, בכל יום ויום".

מבואר מדבריו הקדושים של ה"אוהב ישראל", שהקב"ה, ברוב ענותנותו, מחדש את מעשה בראשית(=את כל הבריאה) על-ידי חידושי התורה שמחדשים ישראל בכל יום ויום. וזהו הפירוש של "ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית".

על-פי האמור מבאר ה"אוהב ישראל" את מאמר חז"ל (סוף מסכת נידה): "כל השונה הלכות בכל יום - מובטח לו שהוא בן העולם הבא, שנאמר: 'הליכות עולם לו' (חבקוק ג'). אל תקרי 'הליכות', אלא 'הלכות'". כלומר, בעצם זה שהאדם עוסק בתורה לשמה, ומתנגע להבין את טעמי התורה ומצותיה, הנה, על-ידי כן הוא זוכה לחדש הלכות בכל יום ויום, וגם מחדש הוא על-ידי כן בכל יום תמיד מעשה בראשית. ולכן מובטח לו, "שהוא בן העולם הבא". כלומר, שיש לו חלק בעולם שבא(=שמתחדש) ביום ההוא על-ידי חידושי תורתו.

כעת יאיר לנו להבין את עמק הענין, שהקב"ה חוזר על חידושי התורה שמחדשים חכמי ישראל בכל יום ויום. כי, היות ו"בדבר ה' שמים (וארץ) נעשו", דהינו, הקב"ה ברא את העולם על-ידי שדבר אותיות התורה - כן בכל יום ויום צריך העולם להתחדש על-ידי אותיות התורה, שיוצאות כביכול מפיו של הקב"ה. לכן, כאשר בני ישראל עוסקים בתורה בעולם הזה, ומחדשים דברי תורה, הנה, על-ידי כן חוזר הקב"ה על אותם דברי תורה של ישראל. ועל-ידי חידושי תורה אלו, שיוצאים מפיו יתברך, מתחדש העולם כלו ממש, כמו בשעת בריאת העולם על-ידי אותיות התורה.

נמצאנו למדים מכל זה, שמעלה מיוחדת יש לדברי התורה של חכמי התורה: ראשית, הם זוכים לכוון בדבריהם ממש כפי שהתורה נמסרה למשה בסיני, כי כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש נאמר כבר למשה בסיני. ודבר שני, הקב"ה עוסק בתורתם בכל יום, ואומר את חידושיהם של חכמי ישראל בשם, ועל-ידי כן מתחדשת כל הבריאה.

ומעתה יש לומר, שכל זה רמזו לנו חז"ל, באומרים: "שנו(=למדו) חכמים בלשון המשנה". הפונה כאן היא, שהחכמים זכו לשנות(=ללמוד) את משנתם ממש באותו לשון כמו במשנה(=בלימוד) שדבר הקב"ה למשה בהר סיני. ולא עוד, אלא "ברוך שבחר בהם ובמשנתם" - הקב"ה בחר בהם ובתורתם, ובכל יום הוא מחדש את כל העולם בזכותם של חכמי התורה, כמו שפתיב (ירמיה לג, כה): "כה אמר ה' אם לא בריתי(=תורת) יומם ולילה, חקות שמים וארץ לא שמת". (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) הסיפור לכבוד הצדיק הרה"ק רבי שלמה גולדמן מזוהעיל זצ"ל, שיום פטירתו חל ב-כו' איר, זכותו תגן עלינו.

בספר "צדיק יסוד העולם" מסופר על מעשה המופלא של הצדיק רבי שלמה גולדמן מזוהעיל זצ"ל. וכך מספר, בעל המעשה, הישיש ר' אברהם חיים: "בצעירותי עבדתי תחת השלטון המנדטורי, בבתי המלאכה של רכבת ישראל שבחיפה. הייתי כמעט יהודי אחד בין אלפי עובדים ערבים. כשפרצו פעולות האיבה בשנת תרצ"ו, מצאתי את עצמי מוקף בים של שואה, ומכל עבר שמעתי איומים בגלוי: "נשחט אותך כמו כלב". הייתי בסכנת חיים וחששתי לגרוע מכל. כאשר פניתי לאחד מראשי העובדים (שהיה ערבי) להתערב לטובתי, תגובתו המחישה לי את הסכנה הגדולה שבה הייתי שרוי, הוא אמר לי כך: "סך הכל אמרו לך שישחטו אותך כמו כלב. לא אמרו לך, שישחטו אותך כמו חזיר, אז מה רע בכך?". כך אמר לי אותו רשע, בחינוך שטני. פניתי למנהל הראשי, שהיה אנגלי, והוא הציע לי להיעדר מידי פעם מהעבודה, ולהוציא תעודות מחלה, עד יעבור זעם. אך זה לא פתר את הבעיה. שכן, כל יום ראיתי את המות לנגד עיני, מאותם ערבים צמאי-דם. יום אחד קמתי ועליתי לאחד הרבנים הגדולים של ירושלים, והוא יעץ לי לעשות מה שעשו אבותינו, יעקב אבינו ומשה רבנו, שברחו בלית ברירה, מפחד רודפיהם. "אין לך ברירה, עזב את העבודה, זה פיקוח נפש", אמר לי. יצאתי ממנו אובד עצות וממרר בבכי. לא ידעתי מה אעשה, אם אעזוב את העבודה, איך אפרנס את משפחתי? הרבנית, אשת הרב, שראתה אותי ממרר בבכי, אמרה לי: "לא רחוק מכאן מתגורר הצדיק רבי שלמה גולדמן מזוהעיל, היכנס אליו". ואכן הלכתי לביתו של הצדיק. אך כשהגעתי, אשתו אמרה לי שהוא בכתל המערבי. רצתי לשם דרך השוק. שם ראיתי את הצדיק הרה"ק רבי שלמה גולדמן צמוד לכתל ומתפלל. שטחתי בפניו את סיפורי, אך נראה לי שאין הוא שם לב לדברי. כאשר סים את תפילתו, הלך הצדיק לביתו, ואני אחריו, מדבר ומתחנן, אך הוא שותק. אחזתי בבגדיו, והתחלתי לבכות: "רבי הושיעה, אני בצרה!... הושיעה לי!". לפתע נפנה אלי הרב, הרים את ראשו, ואמר לי: "מה לך לפחד?! מי שיגע בך יהיה לו סוף שחור... אין לך מה לפחד".

מיד הרגשתי אדם אחר, תמונה התחוללה בי, הרגשתי שנפל דבר. למחרת התייצבתי לעבודתי. אולם, כאשר הגעתי לשער בעבודה קרב אלי ערבי בשם מחמוד, והנחית מהלומת אגרוף בפני. בראותי את הסכנה שבה אני נמצא, התפללתי, "ריבוננו של עולם, הושיעה בזכות הצדיק". פתאום, אותו ערבי שהכה אותי חזר על עקבותיו, ובלא הגזמה הוא הספיק לצעוד ארבעה צעדים... ונפל על עורפו ונשאר שוכב. מיד הזעיקו אמבולנס והחישו אותו לבית החולים. לא ארכה השעה, ובבתי המלאכה פשטה השמועה, שאותו מחמוד מת משטף דם במח... מאז ועד ליום פרישתי לפנסיה, אף איש לא העיז לגעת או לנקוף אצבע לנגדי...". (הצדיק הנסתר רבי יוסף וולטף זצ"ל ספר, כי בשעה שלונה את הצדיק רבי שלמה גולדמן מזוהעיל לבית עולמו, ראה עמוד אש יורד מן השמים עד למיטה, בשעה שנשאה למקום הקבורה... זכותו תגן עלינו, אמן.)

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

פְּרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעַ: בַּמִּדְבָּר "תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ" כְּנִיַסַת הַשַּׁבָּת: 19:09

עֲרַשׁ"ק א' סיון תשע"ז (26.5.17) bnei-zion.com יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:23 (ר"ת 21:04)

הַפְּטָרָה: "וְהָיָה מִסְפָּר" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם – כְּמוֹתוֹ"

הַגָּאוֹן הַקְּדוֹשׁ, מְאוּרוֹ שֶׁל עוֹלָם, ה' אַבְנֵי נֹזֵר" זִיע"א, אוֹמֵר, שְׁכַאֲשֶׁר יִשְׂרָאֵל מְקִימִים אֶת הַמִּצְוֹת, נַחֲשָׁב כְּאִילוֹ הַקֶּבֶה קִים אוֹתוֹ, שְׁכֵן לְמִדְּנוֹ שֶׁ"שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם – כְּמוֹתוֹ". וְכַפִּי דְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים (כְּפִי שְׁכַתְּבֵנוּ, בְּעַל ה"שִׁם מְשֻׁמְאֵל", וַיִּקְרָא תִרְע"ו): "עַל-פִּי מָה שֶׁהֲגִיד כ"ק אָבִי אֲדַמּוּר וְצִלְלָה"ה, שְׁלֹכְאוֹרָה יֵשׁ לְתַמּוּהָ, אִיךְ מַעֲשֵׂה בָשָׂר וְדָם, קְרוּץ מְחֻמֵּר, יַפְעֵל בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים? אִךְ הַתִּירוּץ הוּא, שֶׁהָאָדָם הוּא שְׁלִיחַ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְקִים מִצְוֹתָיו. וְשְׁלִיחַ – לְעוֹלָם יֵשׁ בּוֹ כַח הַמְשַׁלַּח. וּמַעֲשֵׂה הַשְּׁלִיחַ מִתִּיחַס לְמִשְׁלַח. עַל-כֵּן, הַמִּצְוֹת שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה בְּשְׁלִיחוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, נַחֲשָׁב (הַדְּבָר שְׁכַבִּיכּוֹל) הַקֶּבֶה"ה עֲצָמוֹ הוּא הָעוֹשֶׂה. אִם כֵּן, אֵין תְּמָה(=תְּמִיָּה) מָה שֶׁהַמִּצְוֹת פּוֹעֲלִין בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים".

וְכֵן הוֹסִיף בְּמָקוֹם אַחֵר: "מָה שֶׁמִּצְוֹת בָּשָׂר וְדָם פּוֹעֲלוֹת בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים... הוּא מְטַעַם שְׁלִיחַ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְשְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם – כְּמוֹתוֹ.

מְכַל זֶה נִמְצְאוּ לְמִדֵּים חִידוּשׁ עֲצוּם! בְּשַׁעַה שֶׁאֲנִי מְקִימִים אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, צְרִיכִים אֲנִי לְכוּן בְּדַחֲלוֹ וְרַחֲמוֹ, שֶׁאֲנִי מְקִימִים אוֹתוֹ בְּשְׁלִיחוֹתוֹ שֶׁל הַקֶּבֶה"ה, וְעַל-יְדֵי כֵךְ כְּאִילוֹ הַקֶּבֶה"ה כְּבִיכּוֹל בְּעֲצָמוֹ מְקִימֵן(=אֶת הַמִּצְוֹת), כְּמִבּוֹאֵר בְּגִמְרָא (קִידוּשִׁין מ"ב): "שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם – כְּמוֹתוֹ".

וְאִף שֶׁהַקֶּבֶה"ה, מְלַךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים, הוּא אֵל, וְלֹא אָדָם, עִם כָּל זֹאת שֶׁיְיָ גַם אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ הַדִּין שֶׁל "שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם – כְּמוֹתוֹ".

וְזֶהוּ שֶׁאֲמַר דּוֹד הַמְּלַךְ, נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל (תְּהִלִּים מ"ה, ב'): "רַחֵשׁ לְבִי דְבַר טוֹב אֲמַר אֲנִי מַעֲשֵׂי לְמַלְךְ". דְּהִינּוּ, כְּאֲשֶׁר "רַחֵשׁ לְבִי דְבַר טוֹב" לְקִים אֶת מִצְוֹת ה' יִתְבָּרַךְ, אִז "אֲמַר אֲנִי מַעֲשֵׂי לְמַלְךְ" – כְּלוּמֵר, מַעֲשֵׂי הַמִּצְוֹת אֵינִם שְׂיִכִים לִי, כִּי אִם לְמַלְךְ הָעֲלִיּוֹן, הוּא הַקֶּבֶה"ה, שֶׁשְּׁלַח אוֹתִי בְּשְׁלִיחוֹתוֹ לְעוֹלָם הַזֶּה, כְּדֵי לְקִים אֶת מִצְוֹתָיו, כְּדִין "שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם – כְּמוֹתוֹ".

וְיֵשׁ לְהוֹסִיף, שֶׁהִנֵּה, אֲמַרוּ חו"ל, שֶׁהַקֶּבֶה"ה הִיָּה מְשַׁתְּעֵשֶׂע בְּתוֹרָה אֲלָפִים שָׁנָה לְפָנֵי בְרִיאַת הָעוֹלָם, כְּפִי שְׁכַתּוֹב בַּמִּדְרָשׁ (בְּרַאשִׁית רַבָּה ח', ב'): "שְׁנֵי אֲלָפִים שָׁנָה קִדְמָה הַתּוֹרָה לְבְרִיאַתוֹ שֶׁל הָעוֹלָם, הִדְא(=זֶה) הוּא דְכַתִּיב (מְשַׁלִּי ח'): 'וְאֶהְיָ אֶצְלוֹ אֲמוֹן וְאֶהְיָ שְׁעֵשִׂים יוֹם יוֹם' (פְּעַמִּים "יוֹם"). וְיוֹמוֹ שֶׁל הַקֶּבֶה"ה הוּא אֲלֶף שָׁנִים, דְכַתִּיב(=כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב) (תְּהִלִּים ז', ד'): 'כִּי אֲלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר'".

וְעוֹד לְמִדְּנוֹ בַּמִּדְרָשׁ (בְּרַאשִׁית רַבָּה א', א'): "הַתּוֹרָה אוֹמֵרַת: אֲנִי הֵייתִי כְּלִי אוֹמְנוֹתוֹ שֶׁל הַקֶּבֶה"ה... (ו)הִיָּה הַקֶּבֶה"ה מִבֵּית בְּתוֹרָה וּבוֹרָא אֶת הָעוֹלָם, וְהַתּוֹרָה אֲמָרָה: 'בְּרַאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים', וְאֵין רַאשִׁית, אֲלֹא תּוֹרָה".

מַעֲתָה יֵשׁ לוֹמֵר חִידוּשׁ גְּדוֹל, שְׁכַאֲשֶׁר עָלָה בְּרַצּוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבְרוֹא אֶת הָעוֹלָם, בְּשִׁבִיל הַתּוֹרָה וּבְשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל, קִבַּל עָלָיו הַקֶּבֶה"ה בְּהַתְחַיְבוּת גְּמוּרָה לְקִים אֶת כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה עוֹד לְפָנֵי שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, כְּדֵי לְהַשְׁתַּתֵּף בְּכַךְ עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (בְּקִיּוֹם הַמִּצְוֹת).

אוֹלָם, הָרִי אֵי-אֶפְשָׁר לְקִים אֶת כָּל הַמִּצְוֹת בְּפוֹעֵל מִמֶּשׁ לְפָנֵי שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם הַגִּשְׁמִי (שֶׁהָרִי רֹב הַמִּצְוֹת הֵן בְּחֻפְצִים, כְּמוֹ מְזוּזָה, צִיצִית, תְּפִלִּין, אֲרֻבַּעַת הַמַּיִנִּים וכו'). לְכֵן, מֵאַחַר וְרָצָה הוּא יִתְבָּרַךְ לְקִים אֶת כָּל הַמִּצְוֹת בְּתוֹרָה בְּפוֹעֵל מִמֶּשׁ, עַל-כֵּן בְּרָא אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה, וְצוּהָ עַל יִשְׂרָאֵל לְקִים אֶת מִצְוֹתָיו, כְּדִין "שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם – כְּמוֹתוֹ" – כְּדֵי שֶׁיַּחֲשֵׁב שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מְקִים אֶת כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה בְּפוֹעֵל מִמֶּשׁ.

מְכַאֵן נִמְצָא מְכַל זֶה, שֶׁיֵּשׁ שׁוֹתְפוֹת נִפְלְאָה בֵּין הַקֶּבֶה"ה לְבֵין יִשְׂרָאֵל. שֶׁהָרִי, מִתְחִילָה, לְפָנֵי הַבְּרִיאָה, קִים הַקֶּבֶה"ה אֶת כָּל הַמִּצְוֹת, עַל-יְדֵי שְׁעֶסֶק וְהַשְׁתְּעֵשֶׂע עִם הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה (וּבְכַךְ עָשָׂה הַכְּנָה לְכָל יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּלְכוּ בְּדַרְכּוֹ לְקִים אֶת כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה). לְאַחַר מִכֵּן בְּרָא אֶת יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי שֶׁהֵם יִשְׁלִימוּ לְקִים אֶת כָּל הַמִּצְוֹת בְּפוֹעֵל מִמֶּשׁ, בְּשְׁלִיחוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ.

וזהו שכתוב בגמרא: "מחשבה טובה – (הקב"ה) מצרפה למעשה". דהינו, "מחשבה טובה" של הקב"ה, שקים את כל מצות התורה אלפים שנה לפני בריאת העולם הזה. הנה, על-ידי שברא את העולם הזה, ואת ישראל שמקמים את כל המצות בפועל בשליחותו – הנה, על-ידי כך "מצרפה למעשה" – נחשב כאילו הקב"ה קים את כל המצות בפועל/במעשה. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"מבן עשרים שנה ומעלה כל יצא צבא בישראל תפקדו אתם לצבאתם אתה ואהרן"

"(קריאת שמע", יש בה רמח" (=248) תיבות (=מלים), כמנן רמח' איברי של האדם, ויש לה סגולה מיוחדת להרחיק ולהרוג את המזיקים, המביאים את האדם לידי עבירה).

על הכתוב, "מבן עשרים שנה ומעלה כל יצא צבא בישראל..." , אומר "כסא הרחמים": פסוק זה מרמז על מי שקורא "קריאת שמע" על מטתו, שאז הוא פאוחז חרב פיפיות בידו, ואין המזיקים ומלאכי החבלה יכולים להזיק לו, כמו שכתוב בגמרא (ברכות ה): "כל הקורא קריאת שמע על מיטתו – מזיקין בדליון (=בורחים) ממנו, וכאילו אוחז חרב פיפיות בידו" (=חרב בעלת להב משני צידיה).

ומוסיף "כסא הרחמים": ואינו חולם חלומות רעים, ונשמתו עולה למעלה למעלה, ושורפת בהבל פיה את כל המשחיתים, ואז ערבה שנתו (של הקורא "קריאת שמע" על המטה).

וזהו הרמז "מבן עשרים שנה ומעלה" – ראשי תיבות "שמע". אל תקרא "שנה", אלא "שנה". "ומעלה" – כל יצא צבא, שנשמתו יוצאת ממנו בליקה כשהוא ישן עולם עולה למעלה לעולם העליון, הוא חותם בידו כל מה שהיא עשתה ביום – הן לטוב והן לרע, חלילה – כמו שכתוב (איוב לו, ז): "ביד כל אדם יחתום לדעת כל אנשי מעשהו".

ואילו תיבת "תפקדו אתם", שהוא לשון רבים, רומז על כל מלאכי החבלה והמזיקין והשדים, שהקורא "קריאת שמע" שורף אותם בהבל פיו. וזהו "תפקדו", אותיות "תפ קדו" "תפ" (=480) גמטריה "לילית" (=480). "קדו" הוא לשון יקוד/לשורף – לומר לך שהקורא "קריאת שמע" על המטה שורף את מחנה "לילית", ועל-ידי כך לא יבוא לידי עון זרע קודש לבטלה, אמן.

"ושמרו את משמרתו ואת משמרת כל העדה"

הגרי"ש פהנמן זצ"ל גאב"ד דפוניבו' שהה פעם בלונדון, כדי להתרים את נדיבי העם למען הישיבה, שמצבה הפלפלי היה אז בכי רע. רבי יעקב רוזננהיים הצליח לסדר לו פגישה עם אחד הגבירים הגדולים של הקהילה היהודית. ברם, דא עקא, הגביר העשיר היה לחוץ מאד בזמן, ונאלץ לצאת מן העיר, ובשל כך ניאות להיפגש עם הרב זצ"ל רק בתחנת הרפכת, טרם נסיעתו. זמן יציאתה של הרפכת היה בשעה שמונה בבקר. ולכן סכם הגביר להיפגש עם הרב רבע שעה לפני כן, ב-7:45.

הרב מפוניבו' תכנן להתפלל באחד המנינים המוקדמים, בסמוך לתחנת הרפכת, ומיד לאחר מכן יצא להיפגש עם הגביר. אולם, הסוגיה שבה עסק בגמרא משכה אותו עד שעה מאוחרת מאד, והוא עלה על יצועו רק לפנות בקר... כשהתעורר, ראה שהשעה כבר מאוחרת, ואם ילך להתפלל במנן, יאחר את הפגישה שהיתה אמורה להיות גורלית הגאון זצ"ל, מיסדה של הישיבה בבני ברק, החל לשקול את הדברים בשכלו. שהרי, מצד אחד הוא מאד רוצה להתפלל בציבור, ומאידך הרי טובת הישיבה לנגד עיניו.

לא לקח לרב זצ"ל הרבה זמן להגיע להחלטה, שאמנם הוא משתדל למען הישיבה, אבל ההשתדלות צריכה להיות רק בגדר הייתר. ולכן כאשר ההשתדלות באה על חשבון התפילה בציבור, אין זו השתדלות כלל...

מיד הלך להתפלל בבית הכנסת. עם סיום התפילה הביט בשעונו, וראה שהשעה כבר תשע! לכאורה, אין כבר כל סיכוי לפגוש את הגביר בתחנת הרפכת. למרות הכל, החליט לגשת אל התחנה. היה זה שעה ורבע לאחר הזמן שנקבע. והנה, כאשר נכנס לרציף הרפכת, הבחין שהגביר הגיע זה עתה ביחד איתו...

לאחר לחיצת הידים, מהר הגביר להתנצל על האיחור הרב (ופרט את העילה שגרמה לכך), והעניק לישיבת פוניבו' צ'ק מלא ברכת ה', שהספיק לכלכל את הישיבה לתקופה ממושכת.

כשתזר הגרי"ש פהנמן זצ"ל לישיבה, נשא שיחה לפני כל הבחורים, ותאר בפניהם במפורט את האירוע הנ"ל, ואמר: אילו הייתי מותר על התפילה בציבור, והייתי מגיע לתחנת הרפכת רבע שעה לפני שמונה, ולא די שהייתי מפסיד את התפילה בציבור, אלא גם היה נגזר עלי לצאת ריקם. שכן, לא מסתבר שהייתי ממתין לגביר עד השעה תשע! ולכן בגלל שלא התעצלתי, והלכתי להתפלל תפילה בציבור, הרוחתי הכל. ("עלינו לשבח").

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:09

"תורת ה' תמימה משיבת נפש"

פְּרֻשַׁת הַשַּׁבּוּעַ: בַּמִּדְבָּר

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:23 (ר"ת 21:04)

bnei-zion.com

ערש"ק א' סיון תשע"ז (26.5.17)

הַפְּטָרָה: "וְהָיָה מִסְפָּר" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"הַנְּחַמְדִּים מְזַהֵב וּמְפֹז רַב וּמְתוֹקִים מְדַבֵּשׁ וְנוֹפֵת צוֹפִים" (תהילים יט', יא')

על הדברים הכתובים בתורה הקדושה אומר דוד המלך בתהילים: "הַנְּחַמְדִּים מְזַהֵב וּמְפֹז רַב וּמְתוֹקִים מְדַבֵּשׁ וְנוֹפֵת צוֹפִים". וצריך להבין ענין זה. שכן, מדוע המשיל דוד המלך את דברי התורה גם לזהב וגם לדבש? וביאר מרן ה"חפץ חיים" זיע"א ואמר, שבעניני העולם הזה יש דברים היקרים מצד שוים, כמו כסף, זהב, או אבנים טובות. ויש גם דברים שהם חשובים מצד טעמים הערב לחיה, כגון דבש או מיני מתיקה. אולם, מוסיף ה"חפץ חיים", מעלות אלה שונות זו מזו. שכן מה שיש בזה אין בזה, הנהב אינו ערב לחיה והדבש אינו שוה ממון רב. אבל לא כן התורה הקדושה – אומר ה"חפץ חיים" – יש בה את שתי המעלות גם יחד. דהינו, ששויה רב מאד, יותר מזהב ומפוז, ומתיקותה רבה יותר מדבש ונופת צופים. וידוע, אומר ה"חפץ חיים", שיש בטבע הדבש כח מתיקות כה גדול, עד שאם יפול דבר מאכל, כגון לחם או פֶּשֶׁר לתוך הדבש וישהה שם זמן רב, יתבטל ויהפוך במשך הזמן בעצמו לדבש. ומטעם זה כתבו פוסקים רבים שאם נפל בתוך הדבש דבר איסור גמור, לאחר שנבלע והתעכל בדבש, חוזר הדבש להיות היתר גמור.

ומשום כך המשיל דוד המלך את כח מתיקות התורה לדבש. שכן, אם האדם שוקד האדם על התורה ומתדבק בה כראוי, אפילו אם טבע נפשו היה מתחלה רע מאד, כח התורה מטהרו ומקדשו, ונהפך הוא להיות איש טהור ממש! בענין זה מסופר על עכבר שנפל אל תוך חבית דבש, ושהה שם זמן רב, עד שנתעכל, וכעת אין מוצאים היכן הוא. ושלחו לשאול את רבנו אברהם אבן עזרא זיע"א מה הדין? האם הדבש נאסר באכילה או לא? השיב רבי אברהם תשובה, שהדבש מותר ללא כל חשש, כיון שכח הדבש הוא כאש שורפת, וכבר הפך הכל להיתר. קבלו השואלים את תשובתו, ושלחו שוב פלפול דברים, האם להסתפק בדבר? קבל רבי אברהם את מכתבם, והשיב שאין לחוש, ומכל צד שיבחנו את הדבר הוא מותר, ולראיה כתב להם כך (בטבלה):

פְּרֻשָׁנו (=הפרוש הוא), **רַעֲבַתָּן** (=העכבר הרעבתן) **שֶׁבַדְבֵּשׁ** (=שנפל לדבש), **נִתְבַּעַר** (=התפלה) **וְנִשְׁרָף**. על-כן הדבש מותר הוא. ראה טבלה:

פ	ר	ש	נ	ו
ר	ע	ב	ת	נ
ש	ב	ד	ב	ש
נ	ת	ב	ע	ר
ו	נ	ש	ר	פ

הנה, אמר להם, מכל צד שתקראוהו, ישר והפוך, מלמעלה למטה ומלמטה למעלה, ותבחנוהו, יתקבל היתר גמור!

"שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחתם לבית אבתם במספר שמות כל זכר לגלגלתם"

על הכתוב "שאו את ראש כל עדת בני ישראל... כל זכר לגלגלתם", מפרש רש"י: (מנין/ספירת ישראל היא על-ידי) "גלגלתם" – על-ידי שקלים, בקע (כסף) לגלגלת(=לכל ראש).

אולם, הרה"ק רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א כותב ("נשא"), בלשונו הקדושה: "הצדיק הוא מעלה את העולם כלו, והוא נושא אותם על-ידי דבקותו וקדושתו, ועל-ידי כך הוא מקרב אותם לעבודת הבורא, יתברך שמו, וזה

נִקְרָא 'נְשִׂאוֹת רֵאשׁ'. לָכֵן צִוָּה הַשֵּׁם, שְׁנִשְׂאוֹת הָרֵאשׁ הֵיחָא יִתְנַהֵג ("לְגַלְגַּלְתֶּם") – לְפִי הַגְּלִגְלוּתִים. וְזֹאת, כִּי הַצְדִּיק, הַיּוֹדֵעַ גְּלִגְלוּתֵי הַנְּשָׂמוֹת, יְכוּל לְדַעַת אִיזוֹ אִישׁ יֵשׁ לוֹ נִשְׁמָה קְדוּשָׁה, אוֹ מֵאִיזוֹ עוֹלָם נִשְׁמָתוֹ נִלְקָחָה. וּמִשָּׁה וְאַהֲרֹן הָיוּ בְּמִדְרָגָה זוֹ, וַיִּדְעוּ גְּלִגְלוּתֵי הַנְּשָׂמוֹת, לְכַף צִוָּה אוֹתָם הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, בְּרוּךְ הוּא: 'שָׂאוּ אֶת רֵאשׁ כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל... לְגַלְגַּלְתֶּם'. פִּירוּשׁ: לְפִי גְּלִגְלוּתֵי הַנְּשָׂמוֹת, כֵּן תִּשְׂאוּ/תִעְלוּ אוֹתָם לְמַעְלָה".

וְאָכֵן, עַל הַרְה"ק רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ מְלִיץ'נֶסֶק זִיע"א מְסוּפָר רְבוֹת עַל כָּל מִינֵי אֲנָשִׁים שְׂרָאָה וְהַבְּחִין אֶת שְׂרֵשׁ נִשְׁמָתָם וְגַלְגְלוּתָם, וּבְכַף הֵבִיא לְתִיקוּנָם, כְּפִי שְׂפָרְשׁ כָּאֵן: "שָׂאוּ אֶת רֵאשׁ כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל... לְגַלְגַּלְתֶּם" – לְפִי גְּלִגְלוּתֵי הַנְּשָׂמוֹת, כֵּן תִּשְׂאוּ/תִעְלוּ אוֹתָם לְמַעְלָה".

הִנֵּה דוּגְמָא, אַחַת מִנֵּי רְבוֹת, אִיךְ צְדִיק יְסוּד הָעוֹלָם מְבִיא לְתִיקוּנָהּ שֶׁל נִשְׁמָה: פְּעַם, בְּעִיצוּמָהּ שֶׁל אַחַת הַנְּסִיעוֹת שְׂעָרָךְ רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ עִם סֶגֶל נִבְחָר מִתְלַמְּדֵי, הַבְּחִינוּ הַנוֹסְעִים בְּאֶדְם הַרְץ אַחֲרֵי הַעֲגָלָה, וּמִתְאַמְצִים לְהַשִּׁיגָהּ. בְּעוֹד הַתְלַמְּדִים מְסַתְּפִים בֵּינָם לְבִין עֲצָמָם, הָאֵם הַבְּחִין גַּם הַרְבֵּי בְּכָךְ, וְהָאֵם צְרִיךְ לְהִסָּב אֶת דַּעְתוֹ הַקְּדוּשָׁה לְכַף. נִעְנָה רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ, וְהוֹרָה לְעֵגְלוֹן לְזַרְזוֹ אֶת הַסּוֹסִים, וְלְהַגְבִּיר אֶת מְהִירוֹת הַנְּסִיעָה – דְּבַר שְׂמַעוֹלָם לֹא נִהְיָ. מִעֲתָה, כְּבָר נִהְיָ לְתַלְמִידִים, כִּי דְבַר הָאִישׁ הַרְץ בְּעֵקְבוֹת הַעֲגָלָה אֵינוֹ נִסְתָר מֵעֵינֵי הַרְבֵּי, וְכִי יֵשׁ קֶשֶׁר בֵּינוֹ לְבִין הַהוֹרָאָה לְהַגְבִּיר אֶת מְהִירוֹת הַנְּסִיעָה. אִךְ עִם הַגְּבֵרָת מְהִירוֹת הַנְּסִיעָה, הַגְּבִיר גַּם הָאִישׁ אֶת מְהִירוֹת רִיצָתוֹ, וְרִץ כְּצַבִּי בְּעֵקְבוֹת הַעֲגָלָה הַמְתַּרְחֶקֶת. אֲבָל הַרְבֵּי, כְּמוֹ לֹא שֶׁת לְבוֹ לְזֹאת, הוֹרָה עַל הַגְּבֵרָת מְהִירוֹת הַנְּסִיעָה. מִרְגַע לְרַגַע צְבָרָה הַעֲגָלָה מְהִירוֹת נוֹסֶפֶת, הַסּוֹסִים דְּהָרוּ וְדָאוּ כְּנִשְׂרִים, וְלִעֵינֵי הַתְלַמְּדִים הַצּוֹפִים לְאַחֹר מֵעַל הַעֲגָלָה נִתְגַּלָּה מַחְזָה יוֹצֵא מִגְּדָר הַטְּבַע: הָאִישׁ רִץ בְּעֵקְבוֹת הַעֲגָלָה בְּכוּחוֹת עַל-אֲנוּשִׁים, כְּשֶׁהוּא מְדַבֵּק כְּמַעֲט בְּמְהִירוֹתוֹ אֶת הַעֲגָלָה הַפּוֹרְחַת. אִךְ אֵל הַעֲגָלָה לֹא הִגִּיעַ. לְאַחַר רַגְעִים אַרְוֹכִים שֶׁל רִיצָה עַל-טְבַעִית זוֹ, אֲפָסוּ כּוּחוֹתָיו שֶׁל הָאִישׁ, וְהוּא כָּרַע תַּחְתּוֹ וְנָפַל עַל הָאֲדָמָה. אִךְ גַּם עֵתָה לֹא הוֹרָה הַרְבֵּי לְעֲצוֹר.

בְּהִגִּיעַם אֶל הַמְּלוֹן לֹא יָכְלוּ הַתְלַמְּדִים לְהַתְאַפֵּק, וּבִקְשׁוּ מִרְבֵּם לְהַסְבִּיר לָהֶם אֶת פֶּשֶׁר הַמְהִירוֹת בְּהַ נְמַלְטוּ מִפְּנֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר כֹּה בִקֵּשׁ לְהַשִּׁיגָם. נִעְנָה הַרְבֵּי וְגָלָה לָהֶם לְאִמּוֹר:

"אוֹתוֹ הָאָדָם אֲשֶׁר רָאִיתֶם, לֹא מִבְּנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה הָיָה. זֶה לוֹ כְּעֶשֶׂר שָׁנִים שֶׁשָּׁבַק חַיִּים לְכָל חַי. בְּרֵאשִׁית יְמֵי חַיָּו הָיָה הֵלָה תְלַמִּיד חָכָם, אִךְ בְּאַחֲרִיתוֹ יָצָא לְתַרְבוֹת רְעָה. כְּאֲשֶׁר דָּנוּ אֶת דִּינוֹ לְפָנֵי בֵּית הַדִּין שֶׁל מַעְלָה, נִמְצָא חָיִב מֵעִיקָר הַדִּין לְשׁוּב וְלְרִדָּת בְּגַלְגּוּל נוֹסֵף לְעוֹלָם הַזֶּה. אוּלָם, מְסִיבוֹת שׁוֹנוֹת, הַמִּירוֹ לוֹ אֶת עוֹנֵשׁ הַגְּלִגְלוּל בְּתַעֲיָה בְּמִשְׁךְ עֶשֶׂר שָׁנִים בְּ"עוֹלָם הַתּוֹהוֹ". מִנֵּי אֹז, נִעָה וְנָדָה נִשְׁמָתוֹ בְּעוֹלָם, מְלוּבֶשֶׁת בְּגוֹף דְּמִיוֹנִי בְּלִבָּד, כְּשֶׁאֵף לוֹ עֲצָמוֹ נִרְאָה כִּי הֵינוּ חַי. מְדֵי פְעַם מְזַדְמָן לוֹ לְפָגוּשׁ בְּעֵגְלָה שְׂאֵחַד מְצַדִּיקֵי הַדּוֹר נוֹסֵעַ בְּתוֹכָהּ, וְאֹז, רִץ הוּא אַחֲרֶיהָ בְּכָל כּוּחוֹתָיו, כְּשֶׁנִּשְׁמָתוֹ מְפָרְכֶסֶת לְהַשִּׁיג אֶת הַצְדִּיק, כְּדֵי לְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו כִּי יַפְעֵל לְתִיקוּן נִשְׁמָתוֹ. וּבְאַמְתָּה, תִּיקוּנוֹ הוּא בְּכָךְ, שְׂאִינוֹ מְצַלִּיחַ לְהַשִּׁיג אֶת הַצְדִּיק, וְנוֹתָר עֵקֵב כֶּף בְּעוֹגְמַת נֶפֶשׁ מְרוּבָה.

הַיּוֹם מְלָאוּ עֶשֶׂר שָׁנִים לְרִיצוֹי עוֹנֵשׁוֹ הַקָּשָׁה, וְלָכֵן הִיָּתָה רִיצָתוֹ הַיּוֹם אַחֲרֵי עֲגָלְתָנוּ עַד לְמַעְלָה מְכוּחוֹת אָנוּשׁ. הַפְּעַם, מְלָבֵד עוֹגְמַת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהִיָּתָה לוֹ, נָפַל גַּם אֲרֻצָּה בְּאִפִּיסַת כּוּחוֹת, כְּבִיכּוֹל, וּבְכַף הוֹשְׁלָמָה סָאָתוֹ לְבוֹא אֶל תִּיקוּנוֹ הַשְּׁלָם. עֵתָה, סִים רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ וְאָמַר: "הִבֵּה נִשְׁתָּה לְחַיִּים" לְעַלְיָתָהּ שֶׁל אוֹתָהּ נִשְׁמָה לְמִקּוּמָהּ הָרְאוּי..."

"כְּאֲשֶׁר יַחֲנוּ כֵן יִסְעוּ"

עַל הַפְּתוּב בְּפָרְשַׁת בְּמִדְבָר (ב', יז) "כְּאֲשֶׁר יַחֲנוּ – כֵּן יִסְעוּ", מְעִירִים חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל הַיְהוּדִי לְדָאוֹג לְמִנּוּחַת גּוֹפוֹ וְנִפְשׁוֹ בֵּין עֲבוּדָה לְעֲבוּדָה וּבֵין נְסִיעָה לְנְסִיעָה. כִּיּוֹן שְׂאֵם אֵין הָאָדָם נָח כְּרָאוּי בְּהַפְּסָקוֹת שְׁבִין עֲבוּדָה לְעֲבוּדָה, סוֹפוֹ שְׂמִפְסִיד הוּא יוֹתֵר מְמָה שְׂמִרוּיָת, מְעֲבוּדָתוֹ הַמְּאוּמָצֶת בְּלֹא הַפְּסָק. בְּעֵנִין זֶה מְסַפְּרִים חֲסִידִים, שֶׁהַצְדִּיק רַבִּי שְׂמוּאֵל שְׂמַלְקֵי הוֹרוּבִיץ מְנִיקֶלְסְבוּרְג, נִהְיָ יָמִים רַבִּים לִישׁוֹן שִׁינָה קְצָרָה, כְּשֶׁהוּא נִשְׁעָן עַל שְׁלַחְנוֹ, וּמְחֻזֵּק גַּר דוֹלֵק בֵּין אֲצַבְעוֹתָיו. כָּל זֹאת עָשָׂה, כְּדֵי שִׁתְּעוֹרֵר בְּשַׁעַה שֶׁהִנֵּר יְדַעַךְ וְשִׁלְהַבְתוֹ תְּגִיעַ עַד לְקַצָּה אֲצַבְעוֹתָיו. פְּעַם בְּקָר אֲצִלוֹ הַצְדִּיק הַנוֹדֵעַ רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ מְזוֹלִינְסֶק, וְלְאַחַר שִׁיחָה אַרוּכָה עָלָה בִּידוֹ לְשַׁכְנֵעַ אֶת רַבִּי שְׂמוּאֵל שְׂמַלְקֵי, שִׂיאוֹת לְשַׁכֵּב בְּמִיטָה, כְּדִרְךְ הַבְּרִיּוֹת, בְּלֹא לְהַחְזִיק גַּר בְּשַׁעַת הַשִּׁינָה. וְאִמְנָם, מְשַׁנְרָדֵם הַצְדִּיק בְּמִיטָתוֹ, סִגַר רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ אֶת חֲלוֹן הַחֹדֵר, וְכִסָּה אֶת מְאַרְחוֹ בְּשְׂמִיכָה חֲמָה, וְכַךְ יִשָּׁן רַבִּי שְׂמוּאֵל שְׂמַלְקֵי שִׁינָה אַרוּכָה וְנִעִימָה עַד הַבְּקָר... וְכִשְׁהִקִּיץ מְשַׁנְתוֹ לְמַחְרָת, חָשׁ רַבִּי שְׂמוּאֵל שְׂמַלְקֵי שְׂמוּחוֹ צְלוּל מְאֹד, וְאָמַר לְאוּרְחוֹ: מִעֲתָה הוֹבְרָר לִי, שְׁגַם עַל-יְדֵי שִׁינָה בְּמִיטָה אֲפָשָׁר לְעַבּוֹד אֶת הַבּוֹרָא יִתְבָּרֵךְ...

שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

🕯️ **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:09**

"תורת ה' תמימה משיבת נפש"

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: בַּמְדָּבָר

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:23 (ר"ת 21:04)

bnei-zion.com

ערש"ק א' סיון תשע"ז (26.5.17)

הַפְּטָרָה: "וְהָיָה מִסְפָּר" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"שִׁמְעָה אֱלֹהִים רַנְתִּי הַקְּשִׁיבָה תִּפְלְתִי... אֲגֹרָה בְּאֶהְלֶךְ עוֹלָמִים" (על פי "אזרה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

על החיוב של כתיבת חידושי תורה, כתוב בספר "החסידיים" (תק"ל), שכל מי שהקב"ה גלה לו חידושי תורה, ואין הוא כותבם – הרי הוא גזול מה שגילו לו. שהרי, הקב"ה גלה לו את חידושי התורה, כדי שיכתוב ויפרסם אותם לבניו – לבני ישראל.

נמצא מזה, שכל מי שלומד תורה ומחדש דברים, ואינו כותבם – הרי זו "מצוה הבאה בעבירה". שכן, הוא גזול את החידוש לעצמו.

(מצוה הבאה בעבירה, כגון, שמברך על לולב גזול. ואז אין האדם יוצא במצוה זו ידי חובה).

ועל זה נאמר (ישעיה סא'): "כי אני ה' אהב משפט, שני גזול בעולה", ופרש המדרש (תנחומא צו'): "אמר הקב"ה: כשתהא מקריב לפני (קרבן), תהיה כאדם הראשון, שלא היה גזול מאחרים, ש(הרי) הוא היה יחיד בעולם. כך אתה לא תהיה גזול לבריה. (ו)למה? 'כי אני ה' אהב משפט, שני גזול בעולה'."

על-פי האמור יאיר לנו להבין מה שאמר דוד המלך (תהילים מ' ו'): "זבח ומנחה לא תפצת, אזנים כרית לי, עולה וחטאה לא שאלת. אז אמרתי הנה באתי במגלת ספר כתוב עלי. לעשות רצונך אלהי תפצתי..."

שהנה, כידוע, בזמן הנה שבית המקדש חרב, בעונותינו הרבים, ישנן הרבה מצוות שאין לנו אפשרות לקימן, כגון הקרבת קורבנות וכדומה. אולם, חז"ל נתנו לנו עצה לכהן, והיא, שיעסוק האדם בתורה ב"פרשת הקורבנות", ואז נחשב לו כאילו הקריב קורבנות, כמו ששנינו בגמרא במסכת מנחות (ק"י, עב'): "אמר ריש לקיש: מאי דכתיב (=מהי פונת הפתוב ויקרא ו', לו'): 'זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם?' – (ומשיב): כל העוסק בתורה – כאילו הקריב עלה, מנחה, חטאת ואשם... אמר רבא: כל העוסק בתורה – אינו צריך לא עלה, לא חטאת, ולא מנחה, ולא אשם."

מבואר מכאן, כי סגולת התורה היא, שכל העוסק בה – כאילו קיים בפועל את כל מה שלמד בתורה, בבחינת (הושע יד', ג'): "ונשלמה פרים שפתינו" (=במקום לעשות בפועל, התשלום יהיה רק בשפתיים, באמירה בלבד).

אולם, אומר הרה"ק פינחס פרידמן, צריך לדעת שכל זה יפה רק אם האדם מחדש דבר מכל מה שלמד. שהרי, לא כתוב בגמרא "כל הלומד בתורה", אלא "כל העוסק בתורה", ו"עסק" זה ענין של פלפול וגייעה. אם כך יגיעת ולא מצאת (איזה חידוש) – אל תאמין (=לא יכול להיות)."

ולכן, כל העוסק והמתגע בתורה, חייב למצוא חידוש. וכפי שגם למדנו, חייב לכתוב חידוש זה, ואם אינו כותב את מה שחדש, הרי הוא גזול, וזוהי מצוה הבאה בעבירה, וממילא לא נחשב לו שקיים בפועל את המצוות. (ובמקרה זה, לימודו ב"פרשת הקורבנות" לא נחשב לו כאילו הקריב קורבנות).

וזהו שאמר דוד המלך: "זבח ומנחה לא תפצת". דהינו, כיון "זבח ומנחה לא תפצת (מאיתנו)" – לכן חרב בית המקדש, ואין אנו יכולים להביא לפניך קורבנות של "זבח ומנחה".

אולם, "אזנים כרית לי" – הקב"ה מאזין ללימוד תורתו וגייעתי בתורה בפרשיות הקורבנות, שאז נחשב לי כאילו קימתי אותם בפועל. אמנם "עולה וחטאה לא שאלת" – כלומר, אין הקב"ה חפץ בעולה שהיא "חטאה" (=חטא). (כגון, מי שאינו כותב את חידושי התורה שלו, שאז זה גזול).

על-כן אמרתי הנה באתי במגלת ספר כתוב – לכן אני כותב את החידושים בספר ("מגלת ספר כתוב"). וזאת, כדי "לעשות רצונך (בפועל) אלהי תפצתי" – כדי שיחשב לי כאילו הקרבת את הקורבנות בפועל.

והנה, למדנו בגמרא (ברכות ה'): "אמר רבי חייא בר אמי משמיה דעולא: גדול הנהנה מיגיעו (=מעבודתו), יותר מ(אדם) ירא שמים. דאלו גבי ירא שמים, כתיב (תהילים קיב'): 'אשרי איש ירא את ה''. ואילו לגבי הנהנה מיגיעו כתיב (שם קכח'): 'גיע כפידך כי תאכל אשריך וטוב לך'. 'אשריך' – בעולם הזה, ו'טוב לך' – לעולם הבא. ולגבי

יֵרָא שָׁמַיִם לֹא כְּתִיב בֵּיהּ וְטוֹב לָךְ”.

הִנֵּה, לומדים אנו מהגמרא, ש"גדול הנהנה מיגיעו, יותר מירא שמים". שכן, לגבי איש ירא שמים כתוב רק "אשרי" ("אשרי איש ירא את ה'"), ואילו לגבי אדם הנהנה מיגיעו כתוב "אשריך", וגם תוספת של "וטוב לך" ("אשריך וטוב לך").

והקשה השל"ה הקדוש על-כך ואמר: איך אמרו חז"ל, שגדול הנהנה מיגיע כפו, יותר מירא שמים? ובאר ענין זה הרה"ק פינחס פרידמן ואמר, שיש אנשים שאמנם מוציאים חידושי תורה בלימודם, אך אינם כותבים חידושים אלו, מפני שחוששים הם, שאולי אין זה לשם שמים, אלא לשם כבוד וכדומה. ומחשש זה אין הם כותבים את חידושי תורתם.

ויש לומר שזוהי כונת חז"ל כאן: "ירא שמים" – מי שירא לכתוב את חידושו מפני שהוא חושש וירא שאין הם לשם שמים. (וצריך לדעת, שגם לאנשים כאלה, נחשב להם הדבר לגזל – שהרי הם גוזלים את החידוש לעצמם).

על פי זה יאיר לנו מה, למדנו בגמרא (יבמות עב): "אמר רב יהודה אמר רב: מאי דכתיב(ב) מהי כונת הפתוב (תהילים סא): 'אגורה באהלך עולמים'. וכי אפשר לו לאדם לגור בשני עולמים? אלא אמר דוד לפני הקדוש-ברוך-הוא: רבנו של עולם, יהי רצון שיאמרו דבר שמועה מפיו בעולם הזה". ופרש רש"י, שדוד אמר לה', שכאשר יאמרו 'דבר שמועה מפיו(=דברי תורה שלו) בעולם הזה, אז 'יהיו שפתי נעות בקבר, כאילו אני חי'.

ומאחר ושמע הקב"ה לתפילתו ולתחינתו של דוד המלך, על-כן ממשיכה הגמרא ואומרת (שם): "אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי: כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה, שפתותיו דובבות בקבר". נמצאנו למדים מכל זה, שכל מי שכותב חידושי תורה על ספר, וישראל לומדים ממנו, הנה גם לאחר שהוא נפטר מהעולם הזה, שפתותיו דובבות בקבר. ולכן, נמצא שהוא דר בשני עולמות – בעולם הזה ובעולם הבא.

ויש לומר, שזאת כונת חז"ל, באומרים: "גדול הנהנה מיגיעו". דהינו, מי הוא זה ה"נהנה מיגיעו"? זה המעלה את חידושו, שהם פרי יגיעו בתורה, על ספר (וזה "יגיע כפידך" – שהרי הוא כותבם עם כף ידו). ולכן הוא גדול "מירא שמים" – מזה שירא לכתוב את חידושו מפני שהוא ירא ודאג, שמא אין הם לשם שמים.

על-כן כתוב לגבי "הנהנה מיגיעו": "אשריך" – בעולם הזה, ו"טוב לך" – לעולם הבא". שכן, אשריו של אדם שישראל אומרים את חידושו בעולם הזה. שכן, אפילו שהוא כבר נפטר ועבר מן העולם, הנה, שפתותיו דובבות בקבר, וטוב לו בעולם הבא. ועל-כך אמר דוד המלך: רבנו של עולם, יהי רצון מלפניך, ש"אגורה באהלך עולמים" – שגם לאחר פטירתו מהעולם הזה, יהיה נחשב חי בשני העולמות – בעולם הזה ובעולם הבא.

"אלה קרואי העדה, נשיאי מטות אבותם"

על פסוק זה מעיר רש"י: "קרואי העדה" - הנקראים לכל דבר חשיבות שבעדה. פיוצא בכך מציון רבי אברהם אבן עזרא בפרושו, שהתואר "קרואי העדה" נובע מן העובדה "שהעדה לא יעשו דבר עד שיקראום"(=ישראל לא יעשו שום צעד ופעולה, עד שיתיעצו עם החשובים שבקהל).

בענין זה מספרים חסידים: מוסכם היה בין הגאון רבי אליהו מוילנא לבין פרנסי עירו, שאין לקרוא אותו לאסיפות הקהל, אלא בשעה שתעמוד על הפרק תקנה חדשה בעיר.

פעם עמדו פרנסי העיר להתקין תקנה בעירם, שלא לתמוך מקופת הציבור בעניי עיר אחרת, ולעודד את בני המקום שלא להכניס אורחים הבאים מערים אחרות, וזאת כדי להגדיל את התמיכה הנתנת לעניי העיר, שהרי "עניי עירך קודמין" (בבא מציעא עא). מה עשו? כנסו אסיפת קהל, והזמינו גם את רבי אליהו. אמר להם הגאון: הרי הוסכם בינינו שלא תקראוני לאסיפת הקהל, אלא אם כן תעמוד על הפרק תקנה חדשה בעירנו. השיבו לו הפרנסים: אכן, תקנה חדשה עומדת עתה על הפרק, ומיד סחו לפנינו במה המדובר. הטיל בהם הגאון מבט זועם, וקרא: אי לכם פרנסים! תקנה זו שאתם מבקשים להתקין, אינה אלא תקנה ישנה של ארבע ארצות!

תמהו הפרנסים לשמע דברי הגאון, ואמרו: "תקנת ארבע ארצות" אומר רבנו!! ככל שידוע לנו, אין זכר לתקנה זו, שאנו באים לתקן, בפנקס התקנות של ארבע ארצות. אמר להם הגאון, בהרמת קול ובגימה של תרעומת: לא נתפונתי כלל ל"ארבע ארצות" שבמינונו(=ועד של רבנים ואישי ציבור מרוסיה ומפולין, שהיו מתקנים תקנות חשובות למען הציבור). בדברים שלי על "תקנה ישנה של ארבע ארצות"- המשיך הרב - התפונתי לארבע מדינות שהיו בימי האבות - הלא הן סדום ועמורה, אדמה וצבויים - ומדינות אלו היו הראשונות לתקנה שפלה זו, למנוע דריסת רגל בעריהן לעני הבא מן החוץ... שבת שלום

פְּרֵשֶׁת הַשְּׁבוּעַ: בַּמִּדְבָּר "תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ" כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:09

עֲרַשׁ"ק א' סיון תשע"ז (26.5.17) bnei-zion.com יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:23 (ר"ת 21:04)

הַפְּטָרָה: "וְהָיָה מִסְפָּר" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר סִינַי... שָׂאוּ אֶת רֹאשׁ כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם" (א' א')

על הכתוב: "שָׂאוּ אֶת רֹאשׁ כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם", דָּרְשׁוּ חֲזו"ל בַּמִּדְרָשׁ (ילקוט שמעוני במדבר): "בְּשַׁעָה שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה, נִתְקַנְּאוּ אוֹמוֹת הָעוֹלָם בְּהֵן (=בְּיִשְׂרָאֵל), (וְאָמְרוּ): מָה רָאוּ (יִשְׂרָאֵל) לְהִתְקַרֵּב (אֶל ה') יוֹתֵר מִן (יִתֵּר) הָאוֹמוֹת. סָתֵם פִּיהֶן הַקַּב"ה, (וְ)אָמַר לְהֵן (=לְאוֹמוֹת הָעוֹלָם): הִבִּיאוּ לִי סֵפֶר יוֹחֲסִין שְׁלָכֶם, שְׁנֵאמַר: 'הָבוּ לֵה' מִשְׁפַּחוֹת עַמִּים', כִּשְׁם שְׁבָנֵי (יִשְׂרָאֵל) מִבִּיאִין...".

וְנִתְיַגְעוּ הַמְּפָרְשִׁים לְהַבִּין, מַהִי הַתְּשׁוּבָה שֶׁהַשֵּׁיב הַקַּב"ה לְאוֹמוֹת הָעוֹלָם – "הִבִּיאוּ לִי סֵפֶר יוֹחֲסִין שְׁלָכֶם"? וְכִי בְּגִלְלַת סֵפֶר הַיּוֹחֲסִין שְׁלָחֶם קִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה? וְעוֹד, אֵיפֹה מְצִינּוּ שֵׁישׁ לְיִשְׂרָאֵל סֵפֶר יוֹחֲסִין?

כְּדִי לְיָשֵׁב כָּל זֹאת, נִקְדִּים לְהַבִּיאַ מַה שֶּׁפָּרַשׁ הַ"קְדוּשָׁת לְוִי" (במדבר ד"ה), עַל-פִּי הַפְּתוּב בְּזֶהֱרַק הַקְּדוּשׁ (שִׁיר הַשִּׁירִים עַד, ד'), שֶׁבַּתְּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה יֵשׁ שְׁשִׁים רְבּוּא אוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵן מְכּוּנּוֹת כְּנֶגֶד שְׁשִׁים רְבּוּא שׁוֹרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל – כָּל נִשְׁמָה מְכּוּנָה כְּנֶגֶד אוֹת אַחַת שֶׁבַּתְּוֹרָה. וְכַתֵּב הַ"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת" (וּאֲתַחֲנֵן אוֹפֵן קַפּוֹ), שֶׁעֲנָנֵן זֶה נִרְמָז בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא רֵאשִׁי תִיבוֹת: יֵשׁ שְׁשִׁים רְבּוּא אוֹתִיּוֹת לְתוֹרָה – כְּדִי לְרְמוֹז שְׁכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא כְּנֶגֶד אוֹת אַחַת מִהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה.

וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף אֶת דְּבָרֵי הַ"מְאֹר עֵינַיִם", הָאוֹמֵר (פֶּרֶשֶׁת חוֹקֵת): "יִדְוֶעַ כִּי שְׁשִׁים רְבּוּא אוֹתִיּוֹת לְתוֹרָה, וְכַנְגְּדֵן יֵשׁ שְׁשִׁים רְבּוּא שׁוֹרְשֵׁי נִשְׁמוֹת... וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ אוֹת בַּתּוֹרָה... וְהָאוֹת מְשַׁפִּיעָה עַל הָאָדָם שֶׁפֶע וְחִיּוּת... וְצָרִיף לִידְעָ (=לְדַעַת) כִּי הָאוֹת שׁוֹרָה בְּפֶה הָאָדָם... (וְהִנֵּה יְדוּעַ) (ש') סֵפֶר תּוֹרָה, שֶׁחֲסָרָה מִמֶּנּוּ אוֹת אַחַת (הוּא) פְּסוּל, וְאִינוּ נִחְשָׁב לְתוֹרָה, וּמִטַּעַם זֶה, כִּי כָּל אוֹת חֲשׁוּבָה, בְּהַצְטָרֵף כָּלָם יַחַד...".

בְּהַמְשָׁךְ דְּבָרָיו מִבְּאֵר הַ"מְאֹר עֵינַיִם", שֶׁהִטְעֵם לְכַךְ שֶׁמִּשֶׁה רִבְנּוּ נִקְרָא בְּתוֹרָה "מֹשֶׁה סִפְרָא (=סוֹפֵר) רַבָּה דְּיִשְׂרָאֵל" (סוֹטָה יג'), הוּא מְשׁוּם שֶׁמִּשֶׁה רִבְנּוּ לְמִד כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֵיךְ לְהִיּוֹת קָשׁוּר וְדְבוּק עִם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה. וְלִכֵּן נִמְצָא, שֶׁבְּכַךְ עָשָׂה מֹשֶׁה אֶת כָּלֵל יִשְׂרָאֵל לְסֵפֶר תּוֹרָה מוֹשְׁלֵם וְכָשֵׁר, שֵׁישׁ בּוֹ אֶת כָּל שְׁשִׁים רְבּוּא הָאוֹתִיּוֹת. וְלִכֵּן, אוֹמֵר הַ"מְאֹר עֵינַיִם", כָּל מִי שְׁחוֹטָא, הָרִי הוּא פּוֹגֵם בְּאוֹתָהּ אוֹת שֶׁבַּתְּוֹרָה שֶׁהוּא מְכּוּן כְּנֶגְדָּהּ, וְעַל-כֵּן צָרִיף הוּא לְתַקֵּן אֶת דְּרָכָיו עַל-יְדֵי חֲרָטָה שֶׁהוּא מְקַבֵּל עַל עֲצָמוֹ. שְׁכֵן, חֲרָטָה הוּא מְלִשׁוֹן "חֲרָט", דְּהִינּוּ שְׁיַחֲזוֹר וְיַחֲרוֹט אֶת אוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא כְּנֶגֶד נִשְׁמָתוֹ שֶׁנִּפְגְּמָה. וְזֶהוּ הָעֲנָן שֶׁל הַתְּשׁוּבָה – שֶׁצָּרִיף לְהַשִּׁיב אֶת הָאוֹת שֶׁנִּפְגְּמָה בַּחֲזָרָה לְמִקּוּמָה.

עַל פֶּן אֲמָרוּ חֲזו"ל (שַׁבַּת קה'): "הָעוֹמֵד עַל הַמַּת בְּשַׁעַת יְצִיאַת (ה)נִשְׁמָה, חֲיִב לְקַרְוֶעַ, הָא לְמָה זֶה דּוֹמָה? לְסֵפֶר תּוֹרָה שֶׁנִּשְׁרָפָה". שְׁכֵן, הִיּוֹת וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא כְּנֶגֶד אוֹת אַחַת בַּתּוֹרָה, הָרִי שְׁכָאֲשֶׁר נִפְטָר אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל, הָרִי סֵפֶר הַתּוֹרָה כְּאִילוֹ נִשְׂרָף (אֶלָּא שֶׁהַקַּב"ה מִבִּיא אָדָם אַחֵר, שֶׁנּוֹלָד בְּמִקּוּמוֹ, וּמְשַׁלֵּם אֶת הָאוֹת הַחֲסָרָה).

נִמְצָאנוּ לְמַדִּים מְכָל זֶה, כִּי שָׂרַשׁ נִשְׁמוֹת שְׁשִׁים רְבּוּא יִשְׂרָאֵל הוּא מְשַׁשֵּׁים רְבּוּא אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן אֲמָרוּ חֲזו"ל עַל הַפְּתוּב בְּסֵפֶר בְּרֵאשִׁית (ה', א'): "זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם" – דְּהִינּוּ "זֶה סֵפֶר", הוּא סֵפֶר הַתּוֹרָה שֵׁישׁ בּוֹ שְׁשִׁים רְבּוּא אוֹתִיּוֹת – וְהוּא "תּוֹלְדוֹת אָדָם" כִּי מִמֶּנּוּ יְצָאוּ שְׁשִׁים רְבּוּא נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, הַקְּרוּיִים "אָדָם".

מֵעַתָּה יֵאִירוּ דְּבָרֵי חֲזו"ל בַּמִּדְרָשׁ: "בְּשַׁעָה שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה, נִתְקַנְּאוּ אוֹמוֹת הָעוֹלָם בְּהֵן (=בְּיִשְׂרָאֵל), (וְאָמְרוּ): מָה רָאוּ (יִשְׂרָאֵל) לְהִתְקַרֵּב (אֶל ה') יוֹתֵר מִן (יִתֵּר) הָאוֹמוֹת. סָתֵם פִּיהֶן הַקַּב"ה, (וְ)אָמַר לְהֵן (=לְאוֹמוֹת הָעוֹלָם): הִבִּיאוּ לִי סֵפֶר יוֹחֲסִין שְׁלָכֶם, שְׁנֵאמַר: 'הָבוּ לֵה' מִשְׁפַּחוֹת עַמִּים', כִּשְׁם שְׁבָנֵי (יִשְׂרָאֵל) מִבִּיאִין...".

וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שֶׁהַקַּב"ה "סָתֵם פִּיהֶן" שֶׁל אוֹמוֹת הָעוֹלָם, כִּינֵן שֶׁפִּיהֶם שֶׁל הַגּוֹיִים סְתוּמִים, כִּי אֵין בְּהֶם שׁוּם אוֹת מְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה כְּפִי שֵׁישׁ לְיִשְׂרָאֵל, שְׁלָכֵל אַחַת וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אוֹת אַחַת מְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁמִּמֶּנָּה הוּא מְקַבֵּל אֶת חִיּוּתוֹ. וְלִכֵּן אָמַר הַקַּב"ה לְאוֹמוֹת הָעוֹלָם: "הִבִּיאוּ לִי סֵפֶר יוֹחֲסִין שְׁלָכֶם... כִּשְׁם שְׁבָנֵי (יִשְׂרָאֵל) מִבִּיאִין". שְׁכֵן, סֵפֶר הַתּוֹרָה הוּא סֵפֶר הַיּוֹחֲסִין שֶׁל יִשְׂרָאֵל. שְׁהָרִי, יְנִיקַת שְׁשִׁים רְבּוּא נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הוּא מְשַׁשֵּׁים רְבּוּא אוֹתִיּוֹת

בפרשה הקודמת למדנו יסוד גדול וחשוב בעבודת ה' – שצריך כל אחד ואחד לעבוד את ה' בשבע המידות: **חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות**. וצריך כל איש ישראל לתקן ולקדש מידות אלו (דהינו, לעשות צדקה וחסד עם הזולת, לא להתנהג עם הסובבים אותו במידת הגבורה/דין וכו').

וזה ענין ספירת העמר, שבהם אנו סופרים שבעה שבועות, שהם כנגד שבע המידות שהבאנו. וזאת, כדי להגיע לחג השבועות (זמן מתן תורתנו) ולקבל את התורה, כשאנו מתוקנים ומזופכים בשבע המידות הנ"ל. ולכן בכל שבוע יש לתקן מידה אחת – בשבוע הראשון של ימי ספירת העמר יש לתקן את מידת ה**חסד**, בשבוע השני את מידת ה**גבורה**, וכן הלאה. אם כך, צריכים אנו לדעת איך אנו יכולים לתקן את המידות הרעות שבקרבנו בזמן כה קצר? כדי להבין כל זאת, נקדים להביא את הפתוב בפרקי אבות (ב', ט'): "חמשה תלמידים היו לו, לרפן יוחנן בן זכאי... אמר להם: צאו וראו איזוהי דרך ישרה (=מהי המידה הטובה ביותר) שידבק בה האדם... רבי אלעזר אומר: **לב טוב**. אמר להם (רפן יוחנן בן זכאי): רואה אני את דברי אלעזר בן ערף מדבריכם...". ופרש רבנו עובדיה ברטנורא: "לפי שהלב הוא המניע לכל שאר הכוחות, והוא המקור שממנו נובעות כל הפעולות (=המידות)".

ומאחר והלב הוא שרש כל המידות, לכן תכלית האדם בעולם הנה היא להשליט את הנשמה שבמח על הלב, המפעיל את איברי הגוף לעשות מעשה. כפי שאומר האר"י הקדוש (שער הפנוות דרוש א' לפסח), שתכלית עבודת האדם היא להגיע למדרגת "מח שליט על לב". שהרי, המח הוא משכן הנשמה הקדושה ושרש המחשבה והדעת, ושם אין שום תשוקה ותאוה לדברים הגשמיים.

ועוד כתוב בספרים הקדושים, שעיקר תפקיד המח שהוא משכן הנשמה, ללמד ולהשפיל, והוא אף מזהיר את האדם להתרחק מן הרע ולהתקרב לטוב. לעומת זאת, הלב, שהוא שרש המעשה, נוטה יותר לרע, לתאות ולהמרינות של העולם הזה. לכן, כאמור, תפקיד האדם הוא "להמליך" את המח על הלב, כדי שיוכל האדם לשלוט ולהכניע את תאות לבו, ולא יבוא לידי חטא, חלילה.

וזהו שאמרו חז"ל: "רשעים מלאים חרטה" – כי מצד הידיעה שבמח הם יודעים שאסור לעשות עבירות. אלא שנמשכים הם לעשות דברים רעים מחמת נטית לבם, שנוטה לרע. על-כן, תפקיד האדם הוא, כאמור, להמליך את המח ולהשליטו על הלב. (ויש לתת בזה רמז וסימן, שבכל מעשה שהאדם רוצה לעשות הוא צריך לזכור תמיד את ראשי התיבות של "מעשה" – מח שליט על הלב).

והנה, מבואר בספרים הקדושים, שעל-ידי חכמת התורה מזופכים את הנשמה שבמח, ששם משכן הדעת והחכמה. ואולם, צריך לדעת, שאין זה מספיק לזכך את המח שבראש. שהרי, אם הלב, שהוא כאמור שרש כל המידות, אינו מזופך כראוי, כי אז לא יוכל האדם להיות בבחינת "מח שליט על לב", שהרי, אפילו אם מחמת חכמת התורה שבמח ידע האדם את החובה המוטלת עליו בקיום התורה והמצוות, הנה המח לא יוכל לבצע בפועל את רצון הנשמה (=תורה ומצוות), מכיון שהלב, המקולקל והמושחת במידות רעות, יעמוד בדרך.

ולכן צונו ה' יתברך, לפני קבלת התורה, לעשות הכנה ב-מט' ימי הספירה – לזכך את המידות שבלב – כדי שעל-ידי קבלת התורה בחג השבועות נוכל לזכך את המח, שיהיה בבחינת "מח שליט על לב".

ולכן, אומר ה"בני יששכר", זהו גם הטעם לכך שהקב"ה נתן לנו מט'(49) ימי ספירה בין פסח לעצרת. שכן, מט'(49) הוא כמנין "לב טוב"(49). ורמז לנו הקב"ה בכך, שהעבודה שלנו בימים אלו היא לזכך את המידות שלנו, כדי שנהיה בבחינת "לב טוב" – כהכנה לקבלת התורה הקדושה. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

הסיפור הוא לכבוד יום ההילולא של הרה"ק רבי זאב וולף (ולולה) זיע"א, בעל "אור המאיר", שחל ב-ה' סיון)

כאשר הגיעה שעתו של הרה"ק, בעל ה"אור המאיר", להסתלק מן העולם (ערב חג השבועות), שכב הוא במיטתו ופניו אל הקיר. נכנס תלמידו הרה"ק רבי שניאור מפסס טוב לבקרו. הפנה ה"אור המאיר" את ראשו ושאל: "האתה זה שניאור"? ענה לו תלמידו: "כן". אמר לו ה"אור המאיר": שמע נא תלמידי, ימים קשים יבואו על ישראל לפני ביאת המשיח, ואז יצטרכו אפילו אנשים שכמוני וכמוך להתבודד בפינה ולערוך חשבון-נפש, האם אמונתם כנה, או חלילה לא. ואם הם מאמינים בלב שלם, בלי פקפוק, שיש בורא עולם, שהוא אדון הכל. שאלו רבי שניאור: רבי, ומה אתה מיעץ לעשות? השיב לו ה"אור המאיר": העצה היא לפרסם בין הבריות שאני אמרתי זאת מראש. וכך סים ה"אור המאיר" את דבריו, ולא עברו כמה רגעים עד שהחזיר את נשמתו ליוצרו. זכותו תגן עלינו אמן.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

פְּרֵשֶׁת הַשְּׁבוּעַ: בַּמִּדְבָּר

"תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ"

בְּרֵשׁ"ק א' סיון תשע"ז (26.5.17)

יְצִיאַת הַשְּׁבֵת: 20:23 (ר"ת 21:04)

bnei-zion.com

הַפְּטָרָה: "וְהָיָה מִסְפָּר"

(הזמנים לפי העיר חיפה) (moshe45@bezeqint.net) ל (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"מִבְּנֵי עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יֵצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצָבָאתָם אֹתָהּ וְאֶהְרֹן"

על הכתוב, "מִבְּנֵי עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יֵצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל..." , אומר "כִּסּא הַרְחֻמִּים": נִרְאָה, לְעֲנִיּוֹת דַּעְתִּי, שֶׁזֶה מְרִמּוֹ עַל עֲנִיּוֹת אֲמֵן. שְׁכֵן, יֵשׁ לְדַעַת, שְׁצָרִיךְ הָאָדָם לִזְמַר "אֲמֵן" בְּנַחַת, וְלֹא יַעֲנֶה הָאָדָם "אֲמֵן" חֲטוּפָה, אֲלֵא יֹאמֶר לְאֵט וּבִמְתִינּוֹת "יְהִי שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעֵלְמָא וּלְעֵלְמֵי עֲלַמְיָא יִתְבָּרַךְ", כְּמוֹנָה מְרַגְלִיּוֹת. וְצָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק בְּעֲנִיָּן זֶה מְאֹד. וְעַל-כֵּן רוֹמְזוֹ הַכָּתוּב "בְּיִשְׂרָאֵל" – רֵאשִׁי תִיבּוֹת לְהִתְחַזֵּק בְּעֲנִיּוֹת אֲמֵן יְהִי שְׁמֵהּ רַבָּא. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ חו"ל בְּמִדְרַשׁ (מִדְרַשׁ רַבִּי עֲקִיבָא א', ז'): "פְּתַחוּ שְׁעָרִים, וְיָבֹא גוֹי צְדִיק שׁוֹמֵר אֲמוּנִים, אֵל תִּקְרִי 'שׁוֹמֵר אֲמוּנִים', אֲלֵא שְׁהוּא אֹמֵר 'אֲמֵן'. שְׁבִשְׁבִיל 'אֲמֵן' אֶחָד שְׁעוֹנִים רְשָׁעִים מִתּוֹךְ גִּיהֵנוּם, מַעְלִין אוֹתָם (מִשָּׁם)... (שְׁכֵן) לְעֵתִיד (לְבֹא) הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב בְּגֵן עֵדֶן וְדוֹרֵשׁ בָּהּ, וְכָל צְדִיקֵי עוֹלָם יוֹשְׁבֵינִי לְפָנָיו... וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דוֹרֵשׁ לְפָנָיו טַעֲמֵי תוֹרָה חֲדָשָׁה, שְׁעֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַן לָהֶם עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ. וְכִיּוֹן שְׁמַגִּיעַ לְהַגְדָּה, עוֹמֵד זְרוּבָבֵל בֶּן שְׁאֵלְתִיאל עַל רַגְלָיו, וְאֹמֵר 'תִּגְדַּל וְיִתְקַדַּשׁ', וְקוֹלוֹ הוֹלֵךְ מִסוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּפוֹ. וְכָל בְּאֵי הָעוֹלָם עוֹנִין וְאֹמְרִים 'אֲמֵן'. וְאִף רְשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְצְדִיקֵי אוֹמוֹת הָעוֹלָם שְׁנֹשְׁתִירוּ בְּגִיהֵנוּם, כְּלָן עוֹנִין וְאֹמְרִים 'אֲמֵן' מִתּוֹךְ גִּיהֵנוּם, שְׁנֹאֲמָר: 'וְיָבֹא גוֹי צְדִיק שׁוֹמֵר אֲמוּנִים' – עַד שְׁנִתְרַעַשׁ כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה נִשְׁמָעִים קוֹל דְּבַרְיָהֶם לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהוּא מְשַׁאֵל עֲלֵיהֶם וְאֹמֵר: מַה קוֹל רַעַשׁ גְּדוֹל שְׁשִׁמְעֵתִי?"

מִשִּׁבֵּין מְלָאכֵי הַשָּׁרֵת וְאֹמְרִין לְפָנָיו: רַבּוֹן הָעוֹלָמִים, אֵלוֹ רְשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְצְדִיקֵי אוֹמוֹת הָעוֹלָם, שְׁנֹשְׁתִירוּ בְּגִיהֵנוּם, וְשְׁעוֹנִין 'אֲמֵן' מִתּוֹךְ גִּיהֵנוּם. מִיַּד מִתְגַּלְגְּלִין רַחֲמֵיו בְּיוֹתֵר... בְּאוֹתָהּ שְׁעָה נוֹטֵל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִפְּתַחוֹת שֶׁל גִּיהֵנוּם, וְנוֹתֵן לְגַבְרִיאֵל וּלְמִיכָאֵל, בְּפָנָי כָּל הַצְּדִיקִים כְּלָן, וְאֹמֵר לָהֶן: לְכוּ וּפְתַחוּ שְׁעָרֵי גִיהֵנוּם, וְהַעֲלוּ אוֹתָם מִתּוֹךְ גִּיהֵנוּם, שְׁנֹאֲמָר (ישעיה כו ב'): 'פְּתַחוּ שְׁעָרִים, וְיָבֹא גוֹי צְדִיק שׁוֹמֵר אֲמוּנִים'. מִיַּד הוֹלְכִים גַּבְרִיאֵל וּמִיכָאֵל, וּפּוֹתְחִין אַרְבָּעִים אֶלְף שְׁעָרֵי גִיהֵנוּם, וּמַעְלִים אוֹתָם (מִשָּׁם)... (ו) גַּבְרִיאֵל וּמִיכָאֵל בְּאוֹתָהּ שְׁעָה תוֹפְסִין בְּיָדוֹ (שֶׁל) כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶן, וּמַעְלִין אוֹתָן כְּאֵדָם שְׁהוּא מְקִים אֶת חֲבָרוֹ וּמַעְלָהוּ בְּחֻבֵּל מִתּוֹךְ הַבּוֹר, שְׁנֹאֲמָר (תהילים מ' ב'): 'וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שְׁאוֹן מְטִיט הַיּוֹן'. וְגַבְרִיאֵל וּמִיכָאֵל עוֹמְדִין בְּאוֹתָהּ שְׁעָה וְרוֹחֲצִין אוֹתָן, וְסָכִין אוֹתָן (=אֶת הַרְשָׁעִים), וּמְרַפְּאִים אוֹתָן מִמְּכּוֹת גִּיהֵנוּם, וּמְלַבִּישִׁין אוֹתָן בְּגָדִים נְאִים וְטוֹבִים, וְתוֹפְסִין בְּיָדָם, וּמִבְּיֵאִין אוֹתָם לְפָנָי הַקְּב"ה. וְזֶהוּ שְׁכָתוּב: "בְּיִשְׂרָאֵל" – רֵאשִׁי תִיבּוֹת: לְעֵלוֹת בְּזָכוֹת אֲמֵן יְהִי שְׁמֵהּ רַבָּא...".

וּמוֹסִיף "כִּסּא הַרְחֻמִּים" וְאֹמֵר: "מִבְּנֵי עֲשָׂרִים שָׁנָה" – רֵאשִׁי תִיבּוֹת "שְׁמַע", שְׁרוֹמְזוֹ עַל שְׁחֲרִית, מְנַחָה, עֲרַבִּית, וְכֵן לְ-שֶׁלֶשׁ עֲשָׂרֵה מִידוֹת (הַרְחֻמִּים), שְׁבִזְכוֹת אֵלוֹ וְעֲנִין ה' אֲמֵן יְבֹא הַגּוֹאֵל, וְיִנְצְלוּ הַרְשָׁעִים מִהַגִּיהֵנוּם. וּבְכָלֵם גַּם קִרְחַ וְעֵדוֹתוֹ, שְׁבִזְכוֹת שְׁלֶשֶׁת בְּנָיו הַנְּאֻמָּנִים שֶׁל קִרְחַ (אֲסִיר, אֶלְקָנָה וְאַבְיָאֶסֶף) יִזְכּוּ גַם הֵם לְעֵלוֹת מִהַשְּׁאוּל, וְלִקְיָם אֶת מְאָמְרָ חו"ל בְּגַמְרָא (סנהדרין קד'): "בְּרָא מְזַכָּה אֲבָא" (=הֵבֵן מְזַכָּה אֶת אֲבִיו).

(יְדוּעַ שְׁבַנֵי קִרְחַ תִּזְרוּ בְּתִשׁוּבָה, כְּפִי שְׁכָתוּב בְּתוֹרָה (בַּמִּדְבָּר כו', יא'): "וּבְנֵי קִרְחַ לֹא מִתּוֹ". וְרִשׁ"י מְבָאֵר: "הֵם (בְּנֵי קִרְחַ) הָיוּ בְּעֵצָה תְּחִילָה – וּבְשַׁעַת הַמַּחְלוּקַת הִרְהָרוּ תִשׁוּבָה בְּלָבָם, לְפִיכֵךְ נִתְבַּצֵּר לָהֶם מְקוֹם גְּבוּהָ (בְּתוֹךְ הָאֲדָמָה)... וַיֵּשְׁבוּ שָׁם". (וְלֵאחֵר מִכֵּן יֵצְאוּ מִשָּׁם וְהִקְיָמוּ מִשְׁפָּחָה).

וְאִיךְ יַעֲלֶה קִרְחַ, שְׁנִבְלָע בְּאֲדָמָה? אָמְרוּ חו"ל, שְׁכַשְׁנַחֲרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, "טְבָעוּ בְּאַרְץ שְׁעָרִיָּה" (איכה ב', ט). דְּהִינּוּ, הַשְּׁעָרִים שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ טְבָעוּ בְּאַרְץ, וְנִגְנְזוּ לְעֵתִיד לְבֹא. עַל-כֵּן אָמְרוּ בְּנֵי קִרְחַ "מְזֻמּוֹר לְאֶסֶף אֱלֹהִים בְּאוֹ גוֹיִם בְּנַחֲלַתָךְ טְמָאוֹ אֶת הַיִּכַּל קְדוֹשְׁךְ".

וְהָרִי, לְכֹארוֹהָ הָיָה צָרִיךְ לְהַגִּיד "קִינָה לְאֶסֶף..." עַל שְׁנַחֲרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְלֹא "מְזֻמּוֹר לְאֶסֶף". אֲלֵא, מְשַׁל לְשַׁפְּחָה שְׁהִלְכָה לְשָׂאוֹב מֵיָם מִן הַבּוֹר, וְהָיָה בְּיָדָהּ כְּלֵי חֶרֶס, וְנִפְלָל לָהּ הַכְּלֵי לְעַמְּקַת הַבּוֹר, וְהָיָה אוֹתָהּ שְׁפָחָה עוֹמְדַת וּבוֹכָה. פְּתָאוּם רֵאֲתָהּ, שְׁבָאָה הַשְּׁפָחָה שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וְכְלֵי זָהָב בְּיָדָהּ, כְּדֵי לְשָׂאוֹב מֵיָם, וְגַם מִיָּדָהּ נִפְלָל הַכְּלֵי.

מִיד הַתְּחִילָה הַשְּׂפָחָה הָרֵאשׁוֹנָה מְרַקְדֶת מֵתוֹךְ שְׂמֻחָה, וְצוֹחֶקֶת. אֲמָרָה לָהּ שְׂפַחַת הַמֶּלֶךְ: לָמָּה אַתְּ מְרַקְדֶת? עֲנֵתָה לָהּ: מִי שִׁבּוֹא לְשָׁלוֹת מִן הַבּוֹר אֶת כָּלִי הַזֶּהב שְׁלִי, יוֹצֵיא גַם אֶת כָּלִי הַחֶרֶס שְׁלִי.

וְלָכֵן אָמַר אָסָף "מִזְמוֹר", וְלֹא "קִינָה". שָׁכַן, בְּתַחֲלִילָה חָשַׁב אָסָף, "מִי יוֹכַל לְהוֹצִיא אֶת אָבִי, קֶרֶחַ, מֵתוֹךְ הַגִּיְהוֹנוֹם? שְׁהָרִי הוּא וְכָל עֲדָתוֹ בְּלוּעִים שָׁם". אוּלָם, כְּאֲשֶׁר נִחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְ"טָבְעוּ בְּאַרְץ שְׁעָרֵיהָ", אָמַר אָסָף: "עֲתָה, וְדָאִי שֶׁהִקְבִּי"ה בּוֹנֵה אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי, וּמוֹצִיא הַשְּׁעָרִים שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁטָּבְעוּ בְּאַרְץ. אוֹ אֲזַי תִּפּוֹס אָבִי, קֶרֶחַ, בְּשְׁעָרִים אֵלּוּ, וַיַּעֲלֶה אֹתָם לְמַעְלָה". וְעַל-כֵּן, אֹמֵר "כֶּסֶף הַרְחָמִים", רוֹמֵז הַכְּתוּב: "מִבֶּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה". "מִבֶּן", רֵאשִׁי תִיבוֹת מְזוֹת בְּנִים וְנֶאֱמָר, שֶׁהֶאֱמִינוּ בְּמִשָּׁה וַחֲזָרוּ בְּתִשְׁבּוּבָה, וְהִתְבַּצֵּר (=נִשְׁמַר) לָהֶם מְקוֹם. בְּזִכּוֹת זֶה יַעֲלֶה קֶרֶחַ עִם הַ"שְּׁעָרִים" (אוֹתִיוֹת "עֲשָׂרִים"), וַיַּעֲלֶה מַעְלָה וּמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר "מוֹרִיד שְׂאוֹל וַיַּעַל".

"וְהַחֲנִים לְפָנַי הַמִּשְׁכָּן קִדְמָה לְפָנַי אֶהְלֵ מוֹעֵד מִזְרַחָה מִשָּׁה וְאַהֲרֹן וּבְנָיו"

עַל הַכְּתוּב, "וְהַחֲנִים לְפָנַי הַמִּשְׁכָּן קִדְמָה לְפָנַי אֶהְלֵ מוֹעֵד מִזְרַחָה מִשָּׁה וְאַהֲרֹן וּבְנָיו", פֶּרֶשׁ רַש"י זצ"ל, שֶׁשְׂכָנָיו שֶׁל מִשָּׁה רִבְנוּ, עָלְיוֹ הַשְּׁלוֹם, הָיוּ שְׁבִטֵי **יִשְׁשַׁכָּר וְזַבּוּלוֹן**. וְכִיּוֹן שֶׁמִּשָּׁה רִבְנוּ הָיָה עוֹסֵק בְּתוֹרָה, נַעֲשׂוּ אִף הֵם גְּדוּלִים בְּתוֹרָה, כִּיּוֹן שֶׁ"טוֹב לְצַדִּיק – טוֹב לְשָׂכְנוֹ". כְּמָה חָשׁוּב וּכְדָאִי לְהִתְקַרֵּב וְלִגְוֹר לְיַד חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל. שְׁהָרִי, הַשְּׁבִטִים הַלְלוּ (= **יִשְׁשַׁכָּר וְזַבּוּלוֹן**) הָיוּ בְּטַבְעָם וּבְמִזְגָם כְּכֹל יֵתֵר הַשְּׁבִטִים. וּמַחֲמַת מָה זָכוּ וְנִתְעַלּוּ עֲלֵיהֶם לְהִיּוֹת גְּדוּלִים בְּתוֹרָה? הַסִּיפָה הִיא אַחַת וַיַּחֲדָה: "כִּיּוֹן שֶׁהָיוּ הַשְּׂכָנִים שֶׁל מִשָּׁה רִבְנוּ, עָלְיוֹ הַשְּׁלוֹם, שֶׁהָיָה עוֹסֵק בְּתוֹרָה". לְפִי זֶה, מָה שֶׁנֶּאֱמַר שֶׁ"תּוֹרַתְנוּ הַקְּדוּשָׁה מְגַדֶּלֶת וּמְרוֹמְמַת אֶת הָאָדָם עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים", יוֹצֵא אֶפְסוֹ, שֶׁלֹּא רַק הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה זוֹכֵה לְכָךְ, אֲלָא אִף שְׂכָנָיו (שֶׁל הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה) זוֹכִים בְּזִכּוֹתוֹ.

וּמַעֲשֵׂה הָיָה בְּעִיר וּוְלוֹז'יִן בְּאִישׁ צִיבּוֹר בְּשֵׁם רַבִּי יִצְחָק, שֶׁהָיָה סוֹחֵר לְפָרָנְסָתוֹ, וּמִיָּדֵי פַעַם נָסַע לְצוֹרְךָ מִסְחָרוֹ מִחוּץ לְגַבּוּלוֹת רוֹסִיָּה. זָכָה אוֹתוֹ אָדָם לְאִשָּׁה חֲכָמָה וְטוֹבֵת יָב, שֶׁפָּנְתָה אֵלָיו לְפָנַי אַחַת מִנְסִיעוֹתָיו, וְאָמְרָה לוֹ: "בְּעַלִּי הַיָּקָר, בְּקִשָּׁה לִי אֵלֶיךָ, אִךְ אֲנִי, אֵל תְּשִׁיבֵנִי רִיקָם!!!". "מָה בְּקִשְׁתְּךָ?" שָׂאֵל ר' יִצְחָק. "כִּיּוֹן שֶׁיְדוּעַ לְךָ, שֶׁמַּחֲמַת יָקָר הוֹצָאוֹת הַדְּפוּס, אֵין לְהַשִּׁיג ש"ס שְׁלֵם בְּעִירְנוּ, אֲזַי אֲנִי מְמַךְ!! תִּקְנֶה בְּבִקְשָׁה ש"ס שְׁלֵם בְּנִסְיַעְתְּךָ זֶה, וְאֲנִי נִפְרָסֵם בְּעִיר, שֶׁאֲפָשֶׁר לְבוֹא וְלִלְמוֹד תּוֹרָה בְּבֵיתְנוּ. וּבּוֹדָאִי, שֶׁכְּאֲשֶׁר יְבוֹאוּ תַלְמִידֵי חֲכָמִים לְבֵיתְנוּ, יְבִיאוּ עִמָּם בְּרָכָה, וְנִזְכָּה לְבָנִים תַלְמִידֵי חֲכָמִים" – עֲנָתָה רַעֲיָתוֹ. "אֲעֲשֶׂה כְּרִצוֹנְךָ" – עָנָה בְּעִלָּה, וַיַּצֵּא לְדַרְכּוֹ. וּבְאַמְתָּ, חֲזַר לְבֵיתוֹ עִם ש"ס שְׁלֵם, מִפּוֹאֵר וַיָּקָר מְאֹד. וּמִיד הַתְּפָרְסֵם בְּעִיר, שֶׁבְּבֵיתוֹ שֶׁל ר' יִצְחָק יֵשׁ ש"ס שְׁלֵם. וְנִהְרָו אֵלָיו תּוֹשְׁבֵי הָעִיר בְּהַמוֹנֵיהֶם, וּבִינֵיהֶם תַלְמִידֵי חֲכָמִים חֲשׁוּבִים, שֶׁהָיוּ עוֹסְקִים בְּמַלְחַמְתָּה שֶׁל תּוֹרָה בְּחֶדֶר הַסְּפָרִים. וְהִיתָה אִשְׁתּוֹ שֶׁל ר' יִצְחָק עוֹמְדָת וּמְכַבֶּדָת אוֹתָם בְּשִׂתְיָה חֲמָה.

גַּם רַב הָעִיר, הַגָּאוֹן בְּעַל הַ"שְּׂאֲגַת אַרְיָה", הָיָה נוֹהֵג לְבוֹא לְבֵיתָם, וְלִלְמוֹד בְּש"ס הַיְחִיד הַנִּמְצָא בְּעִיר. בְּאַחַת הַפְּעָמִים, כְּשֶׁרָאָתָה בְּעַלְת הַבַּיִת אֶת טְרַחְתּוֹ שֶׁל רַב הָעִיר, פָּנְתָה אֵלָיו וְאָמְרָה: "כְּבוֹד הָרַב!!! אֲנִי, אֵל תְּטָרִיחַ אֶת עֲצָמְךָ אֵלֵינוּ. אֲלָא, בְּכָל פַּעַם שֶׁהֵנֶךָ צָרִיךְ לְאַחַת הַמְּסַכְּתוֹת, שֶׁלַח נָא שְׁלִיחַ אֵלֵינוּ, וְאַתָּן לוֹ אֶת הַמְּסַכְּתָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה, (כְּדִי) שֶׁתִּלְמַד בָּהּ". שְׂמַח מְאֹד הַ"שְּׂאֲגַת אַרְיָה" עַל הַצָּעָתָה הַנְּדִיבָה, וּמִיד בְּרָכָה, וְאָמַר לָהּ: "הִנְנִי מְבָרְכְךָ, שְׂאֲבִינוּ שְׁבַשְׂמִים יִתֵּן לְךָ שְׁנֵי בְּנִים: הָאֶחָד יִזְכָּה לְהַפִּיץ אֶת הַש"ס בְּכָל תְּפוּצוֹת יִשְׂרָאֵל, וְאֵילוֹ הַשְּׁנִי יִהְיֶה בְּקִי בְּכָל הַש"ס בְּעַל-פֶּה, וְלֹא יִצְטָרֵךְ אֶפִּילוֹ לַעֲיֹן בּוֹ". "אָמֵן" – עֲנָתָה הָאִשָּׁה בְּשִׂמְחָה רַבָּה, כְּשֶׁהִיא סְמוּכָה וּבְטוֹחָה שְׁבָרְכָה זֶה תִּתְקַים בָּהּ.

וּבְאַמְתָּ, הַתְּקִימָה בְּרַכַּת הַ"שְּׂאֲגַת אַרְיָה" בְּמִלּוּאָה, וְנוֹלְדוּ לְרַבִּי יִצְחָק וְלְאִשְׁתּוֹ שְׁנֵי בְּנִים. וּמִי הֵם שְׁנֵי בְּנִים אֵלּוּ? הָאֶחָד יְדוּעַ וּמְפוֹרָסֵם בְּשֵׁם רַבִּי חַיִּים מוּלוֹז'יִן, שֶׁיָּסַד אֶת יְשִׁיבַת וּוְלוֹז'יִן הַמַּעֲטִיָּה, וְהַפִּיץ מִמֶּנָּה תּוֹרָה לְכָל יִשְׂרָאֵל. וְהַשְּׁנִי, אַחִיו הַיְדוּעַ, רַבִּי שְׁלֵמָה זְלַמֵּן מוּלוֹז'יִן, שֶׁהָיָה בְּקִי עֲצוּם בְּכָל הַתְּלִמוּד, שְׁמוֹרוֹ וְרַבּוֹ, הַגָּאוֹן מוּלִילָנָא, הָיָה מְחַבְּבוֹ מְאֹד, וַיִּקְרָאוּ "זְלַמֵּן שְׁלִי".

יְהִי רְצוֹן, שֶׁנִּזְכָּה כָּלְנוּ לְכַבֵּד בְּמְאֹד מְאֹד אֶת הַתּוֹרָה וְלוֹמְדֶיהָ, וַיִּזְכְּנוּ ה' שְׁנַתְּבָרְךָ בְּכָל הַבְּרָכוֹת הָאֲמוּרוֹת בְּתוֹרָה, אָמֵן וְאָמֵן. (ע"פ הָרַב מִשָּׁה יִזְדִּי, "עֲמוּדֵי הַשְּׁלוֹם").

נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

שְׂבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: בַּמִּדְבָּר "תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ" כְּנִיַסַת הַשַּׁבָּת: 19:09

עֲרַשׁ"ק א' סיון תשע"ז (26.5.17) bnei-zion.com יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:23 (ר"ת 21:04)

הַפְּטָרָה: "וְהָיָה מִסְפָּר" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"אִישׁ עַל דְּגָלוֹ בְּאֵתֶת לְבֵית אֲבֹתָם יַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנְּגַד סָבִיב לְאַהֲל מוֹעֵד יַחְנוּ" (ב' ב')

בַּסֵּפֶר הַקְּדוּשׁ "אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל" להֵרָה"ק מֵאַפְטָא זִיע"א, מוֹבָא מְדַרְשׁ פְּלִיאָה עַל הַכְּתוּב בַּפְּרָשְׁתָּנוּ: "אִישׁ עַל דְּגָלוֹ בְּאֵתֶת לְבֵית אֲבֹתָם" – אֵל תִּקְרִי 'בְּאֵתֶת', אֵלָּא בְּאוֹתִיּוֹת, לְפִיכָךְ אָמַר בַּלְעָם: 'מָה אָקֹב לֹא קָבַה אֵל'". וְתִמְהוּ כָּל הַמְּפָרְשִׁים עַל מְדַרְשׁ זֶה הַפְּלֵא וּפְלֵא: וְכִי מָה הַקָּשֶׁר בֵּין "אוֹתוֹת" לְאוֹתִיּוֹת? וְאִיךְ מִתְקַשֵּׁר הַדְּבָר לְדְבָרֵי בַלְעָם הַרְשָׁע "מָה אָקֹב לֹא קָבַה אֵל"?

וּבֵאֵר הַ"אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל" אֵת כּוֹנֵת הַמְּדַרְשׁ עַל-פִּי דְבָרֵי הַמְּקוּבָּל הָאֱלֹקִי הַרְמ"ע מִפְּאַנּוּ ז"ל, בַּסֵּפֶר "עֲשָׂרָה מְאֻמְרוֹת": הִנֵּה, אוֹמֵר הַ"אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל", כְּתוּב בְּתוֹרָה שְׁ-יב' שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל הָיוּ חוֹנִים מִסָּבִיב לְאַהֲל מוֹעֵד לְאַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם, שְׁלֹשָׁה שְׁבִטִים מִכָּל צֶדֶד. לְצַד מְזֻרַח חֲנָה מְחֻנָּה יְהוּדָה, וְעִמּוֹ יִשְׁשַׁכַּר וּזְבוּלוֹן. לְצַד תִּימָן (=דְרוֹם) חֲנָה מְחֻנָּה רְאוּבֵן, וְעִמּוֹ שְׁמַעוֹן וְגַד. לְצַד יָמָה (=מְעַרְב) חֲנָה מְחֻנָּה אֶפְרַיִם, וְעִמּוֹ מְנַשֶּׁה וּבְנֵימִין, וְלְצַד צְפוֹן חֲנָה מְחֻנָּה דָן, וְעִמּוֹ אֲשֶׁר וּנְפֹתָלִי.

וּמוֹסִיף וְאוֹמֵר הַ"אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל": לְכָל מְחֻנָּה הָיָה דְגָל יַחְדָּי מְשֻׁלוּ, כְּפִי שְׁכַתוּב: "אִישׁ עַל דְּגָלוֹ בְּאֵתֶת לְבֵית אֲבֹתָם יַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנְּגַד סָבִיב לְאַהֲל מוֹעֵד יַחְנוּ".

וְהִנֵּה, אוֹמֵר הַרְה"ק מֵאַפְטָא, עַל דְּגָל מְחֻנָּה יְהוּדָה הָיוּ חֲקוּקוֹת הָאוֹתִיּוֹת הַרְאֻשׁוֹנוֹת שֶׁל הָאָבוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק וְ-יַעֲקֹב, שֶׁהֵן אוֹתִיּוֹת "אִי". עַל דְּגָל מְחֻנָּה רְאוּבֵן הָיוּ חֲקוּקוֹת הָאוֹתִיּוֹת הַשְּׁנִיּוֹת שֶׁל הָאָבוֹת – "בְּצַע" (אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב). עַל דְּגָל מְחֻנָּה אֶפְרַיִם הָיוּ חֲקוּקוֹת הָאוֹתִיּוֹת הַשְּׁלִישִׁיּוֹת שֶׁל הָאָבוֹת "רַחֵק" (אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב). וְעַל דְּגָל מְחֻנָּה דָן הָיוּ חֲקוּקוֹת הָאוֹתִיּוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת שֶׁל הָאָבוֹת, שֶׁהֵן "מִקֵּב" (אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב). וְאֵילוֹ הָאוֹת ה' שֶׁל אַבְרָהָם שְׁנִשְׁאַרָה, הֵיטָה פּוֹרַחַת מְעַל כָּל הַמְּחֻנּוֹת מִמְּקוֹם לְמְקוֹם.

אִם כֵּן, וְאוֹתִיּוֹת הָאָבוֹת הַקְּדוּשִׁים הָיוּ חֲקוּקוֹת עַל הַדְּגָלִים, נִשְׁאַלֶת הַשְּׁאֵלָה, מָה הֵיטָה תְּכֵלִית הָאוֹת ה', שְׁלֹא הֵיטָה חֲקוּקָה בְּדְגָלִים, אֵלָּא פְּרֻחָה מְעַל כָּל הַמְּחֻנּוֹת?

אוֹמֵר עַל-כֵּן הַרְה"ק מֵאַפְטָא, בְּשֵׁם הַרְמ"ע מִפְּאַנּוּ: לֹא לְחִינָם הֵיטָה פּוֹרַחַת הָאוֹת ה' מְעַל כָּל הַמְּחֻנּוֹת. שְׁכּוֹן, בְּאוֹת ה' הָיוּ שְׁלֹשׁ סְגוּלוֹת טוֹבוֹת לְעַם יִשְׂרָאֵל.

הַסְּגוּלָּה הַרְאֻשׁוֹנָה הֵיטָה, שֶׁהִיא הִגָּנָה עַל עַם יִשְׂרָאֵל מְקַלֶּלֶת בַּלְעָם הַרְשָׁע. הַסְּגוּלָּה הַשְּׁנִיָּה שֶׁל הָאוֹת ה' הִיא שְׁמִמְנָה נִתְבָּרְכוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּשַׁפְּע רַב שֶׁל פְּרֻחָה. וְהַסְּגוּלָּה הַשְּׁלִישִׁית שֶׁל הָאוֹת ה' הִיא, שְׁנִתְבָּרְכוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּבָנִים זְכָרִים.

וּמוֹסִיף וְאוֹמֵר הַרְה"ק מֵאַפְטָא, שְׁעַל שְׁתֵּי הַסְּגוּלוֹת – הֵן הַפְּרֻחָה הַטוֹבָה וְהֵן הַבָּנִים הַזְּכָרִים – רוֹמְזוּ לָנוּ הַפְּסוּקָה בְּתוֹרָה (בְּרֵאשִׁית מו, כג): "הֵא לָכֶם זֶרַע...". – כְּלוּמָר, מֵהָאוֹת ה' יֵשׁ לָכֶם זֶרַע – הִיא הַתְּבוּאָה הַרוֹמְזוֹת לְפְרֻחָה.

וְכֵן "הֵא לָכֶם זֶרַע...". – יֵשׁ לָכֶם זֶרַע שֶׁל קִימָא, כְּפִי שְׁכַתוּב בְּתוֹרָה: "כִּי בִיִצְחָק יִקְרָא לְךָ זֶרַע".

וְלָכֵן, אוֹמֵר הַרְה"ק מֵאַפְטָא, מְכִיּוֹן שְׁכָךְ, וְהָאוֹת ה' מְסוּגָּלֶת לְבָנִים – לָכֵן, בְּכָל הַשְּׁמוֹת שֶׁל הָאֵמֶהוֹת הַקְּדוּשׁוֹת יֵשׁ אֵת הָאוֹת ה' (שְׂרָה, רִבְקָה, וְלֵאָה). וְאֵילוֹ רַחֵל, שְׁבִשְׁמָה אֵין אֵת הָאוֹת ה', לֹא יְכַלָּה לְלָדֶת, עַד שְׁאִמְרָה לְיַעֲקֹב (בְּרֵאשִׁית כט, ג): "הִנֵּה אֲמַתִּי בְלָהָה בֵּא אֵלַיָּה וְתִלְדַּ עַל בְּרַפִּי וְאַבְנָה גַם אֲנִכִּי מִמֶּנָּה". דְּהִינּוּ, מֵהָאוֹת ה' שֶׁל בְּלָהָה, אֲתַבְּרֵךְ גַּם אֲנִי, וְתִהְיֶה לִי הַסְּגוּלָּה לְלָדֶת.

(וְנִרְאָה שְׁכּוֹנֵת הַרְה"ק מֵאַפְטָא הִיא כְּדְבָרֵי הָאֲר"י ז"ל, שְׁכַתְבַּת בְּלִיקוּטֵי תוֹרָה (פְּרִשְׁת וִיצָא), שְׁבִשְׁם בְּלָהָה יֵשׁ שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת ה' – אַחַת בְּשְׁבִילָה עֲצָמָה, וְהָאוֹת הַשְּׁנִיָּה בְּשְׁבִיל רַחֵל. וְלָכֵן אִמְרָה רַחֵל "וְאַבְנָה גַם אֲנִכִּי מִמֶּנָּה", דְּהִינּוּ שְׁאֲתַבְּרֵךְ גַּם אֲנִי מֵהָאוֹת ה' הֵיטָה שִׁישׁ לְבָלָהָה).

וְאוּלָּם, אוֹמֵר הַ"אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל", יֵשׁ לְשְׁאוֹל: הֲלֹא בְּשִׁמוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, הָאוֹת ה' קוֹדֶמֶת לְאוֹת מ'. וְאִם הוֹלְכִים לְפִי

סדר האותיות בשמות האבות, היה ראוי שבדגל מחנה דן יהיו חקוקות האותיות "הקב" (אברהם יצחק יעקב), והאות מ' תהיה פורחת באויר. ומדוע היו חקוקות האותיות "מקב", והאות ה' היא הפורחת באויר?
 ותרץ ה"אוהב ישראל", שהאותיות "הקב" הן אותיות "קבה" (= שהוא לשון קללה), ולכן היה חקוק "מקב" – שכן, הקב"ה לא רצה שיופיעו אותיות של קללה ("הקב") בדגל השבטים.
 על-פי האמור מבאר ה"אוהב ישראל" את כונת המדרש: "איש על דגלו באת לבית אבתם – אל תקרי 'באתת', אלא באותיות, לפיכך אמר בלעם: 'מה אקב לא קבה אל'". דהינו, האותיות של האבות היו חקוקות על הדגלים. וראה בלעם הרשע, שבדגל של דן שנה הקב"ה את סדר האותיות של אברהם, והקדים את האות ס' לפני האות ה', כדי שלא יופיעו על דגל השבטים האותיות "קבה", שהוא לשון קללה – לפיכך אמר בלעם: "מה אקב לא קבה אל". אמר בלעם הרשע: אם הקב"ה שנה את סדר האותיות כדי שלא יופיעו אותיות "קבה" בדגלים, איך אני יכול לקוב (=לקלל) את ישראל? (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)
"והקרבתם מנחה חדשה לה" – ראשי תיבות "לחם"

אומרים חז"ל, בכל חג שבועות, "זמן מתן תורתנו", שהוא יום הדין של מתן תורה, באים המלאכים לבדוק אם אכן מוצדק היה למסור את התורה לישראל, ולא להם, מלאכי מעלה. והנה, אם לא עמלו ישראל חלילה בתורה, ולא גילו חידושי תורה פראוי, הרי זה גורם כפיכול לחילול ה' גדול. שכן, המלאכים באים אז בטענה לפני הקב"ה, מדוע מסרת את התורה לישראל, ולא לנו מלאכי מעלה?
 לכן צוה הקב"ה בשבועות "הקריבו לפני שתי הלחם בעצרת, כדי שיתברכו לכם פרות שבאילן". כלומר, הביאו לפני "שתי הלחם", שהם רמז ל- "לחם מן השמים", שהוא חלק התורה שמסר לנו הקב"ה מן השמים בהר סיני, ו"לחם מן הארץ", שהוא חלק התורה שאנו מגלים מידי יום ביומו כאשר אנו עמלים בתורה.
 וכאשר אנו מניפים את "שתי הלחם" לפני ה' – הרי הם בבחינת "ביכורים" לפניו יתברך, להודות לו ולהללו על שנתן לנו את התורה/הלחם מן השמים, ועל שתנן אותנו לחכמה בינה ודעת, כדי לחדש חידושים בתורה/בלחם מן הארץ. ועל-ידי כך מתכפר לישראל, והם יוצאים זכאים בדין, ומתברכים בשפע רב טוב של אור תורה למשך כל השנה. וזאת, כדי שיוכלו שוב לשלב בין "לחם מן השמים" לבין "לחם מן הארץ" – על-ידי עמל התורה. וזהו שכתוב בתורה (ויקרא כג, טז): "וספרתם לכם ממחרת השבת...חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה לה". ורמז הפתוב: "והקרבתם מנחה חדשה לה" – ראשי תיבות "לחם", וכן "לחמו". דהינו, לרמוז על הלחם – "לחם מן השמים" ו"לחם מן הארץ" – היא התורה הקדושה, שצריך להתיגע ולעמול בה, ולחדש בה חידושי תורה, כמו שכתוב "לכו לחמו בלחמי".

והנה כדי להגיע לשלימות בתורה, שפידוע יש בה נ' (=50) שערים, צריך להתיגע בתורה תדיר, ועל ידי כך נזכה לחמישים שערי בינה, כנרמז בסופי התיבות "והקרבתם מנחה חדשה לה" – גמטריה נ' (=50). כדי לעשות נחת רוח לה' (כמו שמסתים הפסוק) "מנחה חדשה לה", "מנחה" שזה לשון נחת.
 ויש עוד לומר שהנה "לחם" בגמטריה 78. והיות ואנו עוסקים ב"שתי הלחם", אנו מגיעים ל-156 – גמטריה "יוסף" – להראות, כי מי שעוסק תדיר ב"שתי הלחם" הוא בבחינת "צדיק", כמו שנקרא יוסף (משלי "כה): "צדיק יסוד עולם". (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)
"עם תורתם בלבם"

כאשר היה הגאון רבי זלמן מוילנא זצ"ל כבן עשרים וארבע, כבר היו חרוטים על לבו ושגורים בעל-פה על לשונו כל ספרי התנ"ך, מראשם עד סופם, עם תרגום אונקלוס ויונתן בן עוזיאל, ותרגום ירושלמי, הש"ס הבבלי והירושלמי, ספרא ספרי ומכילתא, רי"ף, כל ספרי הי"ד החזקה להרמב"ם, ילקוט שמעוני, סדר העולם, זהר ותקוני זהר – כלם כהויתם, עם דקדוק הפרשיות הפתוחות והסתומות, הקרי והפתיב, ובכלם דרש תילי תילים של הלכות. פעם למד רבי זלמן לפני רבנו הגר"א זצ"ל. בקש הגר"א להביא לפניו מסכת 'נזיר', כדי לעין בה בלשון איזו בריתא, והשלית התמהמה בדרכו. אמר הגאון: "ר' זלמן, בני, פתח פיה ויאירו דברך". מיד פתח רבי זלמן את הלשון ככתבו, מתחילתו ועד סופו, ולא החסיר אות אחת. צהלו פניו של הגאון זצ"ל, ומיד קרא עליו את הפסוק: "עם תורתם בלבם" (ישעיה נא, ז).

לעילוי נשמת מרת אמי היקרה שרה מזרחי בת שפרה ת.נ.צ.ב.ה

פְּרֵשֶׁת הַשְּׁבוּעַ: בַּמִּדְבָּר "תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ" כְּנִיַסַת הַשַּׁבָּת: 19:09

עֲרַשׁ"ק א' סיון תשע"ז (26.5.17) bnei-zion.com יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:23 (ר"ת 21:04)

הַפְּטָרָה: "וְהָיָה מִסְפָּר" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זִכְאִי קִבֵּל מֵהֵלֵל וּמִשְׁמַאִי. הוּא הָיָה אוֹמֵר, אִם לְמִדַּת תּוֹרָה הֵרֵבָה, אֵל תַּחְזִיק טוֹבָה לְעַצְמְךָ – כִּי לְכַךְ נּוֹצְרֶתָ" (אבות ב' ח') (על פי "אוֹרְחָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְהוֹק פִּינְחָס פְּרִדְמָן)

בְּהַקְדָּמָה לְסִפּוּר "עֲרוּגוֹת הַבְּשָׁם", מְבוֹאֶרֶת מִשְׁנֵה זוּ בְּדֶרֶךְ נִפְלְאוֹה עַל-פִּי מָה שֶׁשָּׁנִינוּ בְּגִמְרָא (עֲרוּבֵין יג'): "תִּנּוּ רַבְּנָן: שְׁתֵּי שָׁנִים וּמִחְצָה נִחְלְקוּ בֵּית שְׁמַאִי וּבֵית הֵלֵל. הֵלְלוּ אוֹמְרִים: נַח(=עֲדִיף) לוֹ לְאָדָם שְׁלֹא נִבְרָא יוֹתֵר מִשְׁנִבְרָא, וְהֵלְלוּ אוֹמְרִים: נַח(=עֲדִיף) לוֹ לְאָדָם שֶׁנִּבְרָא יוֹתֵר מִשְׁלֹא נִבְרָא. (לְבָסוּף) נִמְנוּ וּגְמָרוּ, שְׁנַח(=עֲדִיף) לוֹ לְאָדָם שְׁלֹא נִבְרָא יוֹתֵר מִשְׁנִבְרָא". וְצִרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין מָה כּוֹנֵת חוֹ"ל בְּגִמְרָא בְּאוֹמְרָם "נִמְנוּ וּגְמָרוּ"? הַמְהַרְש"א מְפָרֵשׁ אֶת בְּאוּר הַלְשׁוֹן "נִמְנוּ וּגְמָרוּ" כִּךְ: "נִמְנוּ" מִלְשׁוֹן מִנּוּן – שְׁעָמְדוּ עַל מִנּוּן(=מִסְפָּר) הַמִּצְוֹת, וְרָאוּ שֶׁבִתְרֵי"ג(=613) הַמִּצְוֹת שֶׁנִּיתְּנוּ לְיִשְׂרָאֵל, יֵשׁ שֶׁ"ה(=365) מִצְוֹת "לֹא תַעֲשֶׂה", וְרַמ"ח(=248) מִצְוֹת "עֲשֶׂה". אִם כִּךְ, אַחֲרֵי שֶׁנִּבְרָא הָאָדָם, הוּא יְכוֹל לְקַיֵּם אִמְנָם אֶת כָּל רַמ"ח(=248) מִצְוֹת "עֲשֶׂה", אֲבָל מִצַּד שְׁנֵי הוּא עֲלוּל גַּם לְעִבּוֹר חֵס וְחִלְיָה עַל שֶׁ"ה(=365) מִצְוֹת "לֹא תַעֲשֶׂה". וּמֵאַחֵר וּמִצְוֹת "לֹא תַעֲשֶׂה" מְרוּבּוֹת מִמִּצְוֹת הַ"עֲשֶׂה", סִיכּוּיּוֹ לְחֲטוֹא גְדוֹלִים יוֹתֵר.

עַל-כֵּן "נִמְנוּ וּגְמָרוּ" – לְאַחֵר שֶׁמְנוּ אֶת מִסְפָּר מִצְוֹת "לֹא תַעֲשֶׂה" לְעוֹמֵת מִצְוֹת "עֲשֶׂה", הַחֲלִיטוּ שְׁנַח(=עֲדִיף) לוֹ לְאָדָם שְׁלֹא נִבְרָא, כִּיּוֹן שְׂאֵז לְפָחוֹת לֹא יוֹכֵל לְעִבּוֹר עַל מִצְוֹת הַ"לֹא תַעֲשֶׂה".

וְתִמְהוּ עַל-כֵּךְ הַמְפָּרְשִׁים: הֲרֵי הַקַּב"ה הוּא תְּכַלִּית הַטּוֹב, וְדֶרֶךְ הַטּוֹב הִיא לְהִיטִיב עִם אַחֲרִים. אִם כִּךְ, אֵיךְ יִתְּנָן שֶׁהַקַּב"ה בְּרָא אֶת הָאָדָם, כִּךְ שֶׁסִּיכּוּיּוֹ לְחֲטוֹא גְדוֹלִים יוֹתֵר?

עַל-כֵּךְ עוֹנִים חוֹ"ל (אבות ה', יח'): "כָּל הַמּוֹזְפָה אֶת הָרַבִּים, אֵין חֲטָא בָּא עַל יְדוּ" – אָדָם, שֶׁכָּל מִגְמָתוֹ הִיא לְזוֹפוֹת אֶת הָרַבִּים, וְלִהְעֵנִיק לָהֶם מְזוּי הַתּוֹרָה שֶׁלְמַד, "נַח(=עֲדִיף) לוֹ... שֶׁנִּבְרָא יוֹתֵר מִשְׁלֹא נִבְרָא", שֶׁהָרִי אֵינוֹ צָרִיךְ לְחֲשׂוֹשׁ שֶׁיַּעֲבֹר עַל מִצְוֹת "לֹא תַעֲשֶׂה", הַמְרוּבִים מִמִּצְוֹת "עֲשֶׂה" – שֶׁהָרִי מוּבְטָח לוֹ שֶׁ"אֵין חֲטָא בָּא עַל יְדוּ". וְהוּוּ גַם פְּרוּשׁ הַמִּשְׁנָה "רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זִכְאִי קִבֵּל מֵהֵלֵל וּמִשְׁמַאִי", כְּלוֹמֵר רַבִּי יוֹחָנָן קִבֵּל מִמְחִלּוֹקַת הֵלֵל וּשְׁמַאִי (שְׁנַחְלְקוּ בֵּינֵיהֶם אִם נַח לְאָדָם שֶׁנִּבְרָא, אוֹ שְׁלֹא), וְלָמַד מֵהֶם שֶׁ"אִם לְמִדַּת תּוֹרָה הֵרֵבָה – אֵל תַּחְזִיק טוֹבָה לְעַצְמְךָ" – כְּלוֹמֵר, אִם לְמִדַּת תּוֹרָה "אֵל תַּחְזִיק טוֹבָה(=תּוֹרָה זוֹ) לְעַצְמְךָ", אֲלֵא לָמַד אוֹתָהּ לְאַחֲרִים, תַּעֲנִיק וְתִזְכֶּה אֶת הָרַבִּים, שְׂאֵז מוּבְטָח לָךְ שְׂאֵין חֲטָא בָּא עַל יְדוּ, וְדַע לָךְ "כִּי לְכַךְ נּוֹצְרֶתָ" – רַק בְּגִלְלָה זֶה(=זִיכּוּי הָרַבִּים) כְּדָאֵי שְׁנוּצְרֶתָ, שֶׁכֵּן "כָּל הַמּוֹזְפָה אֶת הָרַבִּים, אֵין חֲטָא בָּא עַל יְדוּ", וְרַק אֵז "נַח(=עֲדִיף) לוֹ לְאָדָם שֶׁנִּבְרָא יוֹתֵר מִשְׁלֹא נִבְרָא".

עַל-פִּי הָאִמּוֹר, אֲפֶשֶׁר לְפָרֵשׁ אֶת הַפְּסוּק (איוב ה', ז'): "אָדָם לְעֵמֶל יוֹלֵד". "לְעֵמֶל" רֵאשִׁי תִיבוֹת: לְלָמוּד עַל מְנַת לְלָמַד. אוֹמֵר הַ"עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל": פְּסוּק זֶה בָּא לְתַרְץ, מְדוּעַ נּוֹלֵד הָאָדָם. שֶׁהָרִי חוֹ"ל קָבְעוּ שְׁנַח(=עֲדִיף) לוֹ לְאָדָם שְׁלֹא נִבְרָא, כִּיּוֹן שֶׁכָּאִמּוֹר, מְרוּבּוֹת מִצְוֹת "לֹא תַעֲשֶׂה" מִמִּצְוֹת "עֲשֶׂה", וְלָכֵן אוֹמֵר הַכְּתוּב: "אָדָם לְעֵמֶל יוֹלֵד". "לְעֵמֶל" רֵאשִׁי תִיבוֹת: לְלָמוּד עַל מְנַת לְלָמַד – דַּע לָךְ שֶׁצָּרִיךְ לְלָמוּד תּוֹרָה עַל מְנַת לְהַעֲנִיקָה לְאַחֲרִים, שֶׁכֵּן "כָּל הַמּוֹזְפָה אֶת הָרַבִּים, אֵין חֲטָא בָּא עַל יְדוּ", וְרַק כִּךְ "נַח(=עֲדִיף) לוֹ לְאָדָם שֶׁנִּבְרָא יוֹתֵר מִשְׁלֹא נִבְרָא". "בְּשַׁעַת קִבְלַת (ה)תּוֹרָה נַעֲקָר הָרַמּוֹרְיָה, וּבָא לְמִדְבָּר, כְּדִי שֶׁתִּנְתֵּן הַתּוֹרָה (עָלֶיךָ)".

עַל מְעַמְד הָרַ סִינֵי אוֹמֵר מְדַרְשׁ יְלִקוּט רְאוּבֵנִי דְבַר פְּלֵא (יתרו אות נ'): "בְּשַׁעַת קִבְלַת (ה)תּוֹרָה נַעֲקָר הָרַמּוֹרְיָה, וּבָא לְמִדְבָּר, כְּדִי שֶׁתִּנְתֵּן הַתּוֹרָה עַל מְקוּם מְעוּלָה זֶה".

וְצָרִיךְ לְהַבִּין, לְשֵׁם מָה עֲשֶׂה הַקַּב"ה גַּם נִפְלְאָ כְּזֶה, לְחַבֵּר יַחְדָּיו אֶת שְׁנֵי הַהָרִים – הָרַמּוֹרְיָה וְהָרַ סִינֵי – כְּדִי לְתַת עֲלֵיהֶם אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה.

יֵשׁ לוֹמֵר בְּעֵנִין זֶה עַל-פִּי מָה שֶׁשָּׁנִינוּ בְּגִמְרָא (ב"ב קנח'): "אוֹיְרָא דְאַרְץ יִשְׂרָאֵל מְחַפִּים" (=הָאוֹיֵר שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מוֹסִיף חֲכָמָה). וְיֵשׁ לְהוֹסִיף מָה שֶׁכְּתוּב בְּמִדְרָשׁ (בראשית רבה ב', יב'): "וְזֶהָב הָאֶרֶץ הֵוא טוֹב" – מְלָמַד, שְׂאֵין תּוֹרָה

כתורת ארץ ישראל, ולא חוכמה כחוכמת ארץ ישראל".

אם כן, ואויר ארץ ישראל מחכים ועל-ידי לימוד התורה בארץ ישראל נפתחים עוד שערי חוכמה – הנה, על אחת כמה וכמה שהר המוריה, שעליו נבנה בית המקדש, מסוגל להשגות עוד יותר גדולות בתורה הקדושה. וזאת, כמו שמצינו בגמרא (תענית טו): "מאי ה' המוריה?...הר שיצא ממנו הוראה לישראל". ופרש רש"י: "הוראה – תורה לישראל, כי מציון תצא תורה, יורו משפטיך ליעקב (ותורתך לישראל)". לפי זה יש לומר, שבקש הקב"ה, ברוב רחמיו וחסדיו, למסור את התורה לבני ישראל במדרגה הגבוהה ביותר, בבחינת ארץ ישראל, ועל-כן עקר את הר המוריה מארץ ישראל, והביא אותו למדבר, כדי שתנתן התורה עליו. ויש לומר, שעל-ידי כך זכו ישראל לקבל את התורה בבחינת "אורא דארץ ישראל מחכים" – שאין תורה כתורת ארץ ישראל.

על-פי זה יומתק לנו לישוב מה שהתחנן משה רבנו לה' (פרשת ואתחנן): "ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר: אדני ה', אתה החלות להראות את עבדך את גדלך ואת ידך החזקה, אשר מי אל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכגבורתך: אעברה נא ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן, החר הטוב הזה והלבנן". וכבר נתגועו המפרשים (ראה רש"י) ליישב את הלשון "אתה החלות להראות את עבדך". שכן, משתמע מכאן, שהקב"ה כבר החל להראות למשה את ארץ ישראל.

אך לפי האמור יש לומר, כי היות ובמתן תורה עלה משה על הר סיני, נמצא שזכה לעמוד גם על הר המוריה, שנעקר ועמד על הר סיני, ועל-ידי כך הרגיש משה בקדושת תורת ארץ ישראל. וזהו שהתפלל משה: "אתה החלות להראות את עבדך את גדלך ואת ידך החזקה" – דהינו, בשעת מתן תורה, כשעמדתי על הר המוריה, התחלתי להרגיש את קדושת התורה של ארץ ישראל.

והוסיף משה ואמר: "אשר מי אל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכגבורתך" – רק אתה, שאתה כל-יכול, יכול לעקור את הר המוריה מארץ ישראל, ולהעמידו על הר סיני, על-כן: "אעברה נא ואראה את הארץ הטובה (=ארץ ישראל)...החר הטוב הזה והלבנן".

ויפרש ה"מגלה עמוקות" (ואתחנן אופן ט), שמשה רבנו בקש להיכנס לארץ ישראל כדי להשיג השגות ושליומות בתורת ארץ ישראל, וזהו שאמר לה': "אעברה נא ואראה את הארץ הטובה...החר הטוב הזה והלבנן". ובמלה "לבנן" התפון משה ל-"לב נתיבות חוכמה, ול-נן שערי בינה – שאותם יוכל להשיג רק ב"ארץ הטובה" (=בארץ ישראל), כיון ש"אורא דארץ ישראל מחכים". על-כך השיב לו הקב"ה "רב לך" – די לך ההשגה שגליתי לך, קודם מותך, את שער החמשים (=נ). (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "עמל התורה הקדושה"

מסופר על הגאון רבי שמעון סופר זצ"ל, בעל ה"כתב סופר", שפרגע שנה מטרדותיו קמעא (והיה זה בעיקר באישון לילה), ישב והגה בתורה, עמל בה, המית עצמו עליה, התגוע בה יגיעת-בשר, אמץ ורכו את כל חושיו. לילה אחד כמעט נחנק אחד מילדי קראקא, שסבל קשות ממחלת האסכרה, לא עלינו, והותקף בה באמצע הלילה. כל התחבולות כדי להקל את נשימתו עליו לא הועילו. בני המשפחה אבדו עצות בהביטם על רוע מצבו של הילד. לא יכול עוד האב להתאפק, ובעוגמת נפשו נס החוצה, והסתובב ברחובות שכונתו. עבר האיש ליד חלונו של הגאון רבי שמעון סופר, וראה שגרו עדין לא כבה, והוא עוסק בלימודו. החליט האב להיכנס ולשטוח בפניו את מר שיחו, על הסכנה האיומה האורבת לילדו. שמע הרב על מצב הילד, הסיר את צעיפו, וצוה להניחו על צואר הילד. אולם, הוסיף עוד שני תנאים: האחד, שיחזיר האב מיד בבקר את הצעיף, ותנאי שני, שישאר הדבר בסודי סודות.

מהר האב ועטף את צואר ילדו בצעיפו של הרב, וראה זה פלא – מיד החל הילד לנשום לרוחה, והסכנה חלפה. עם שחר החזיר האב את הצעיף לרב, והודה לו ברגש על הצלת ילדו. נענה לו הרב: "לא עשיתי מאומה, זכות עמל התורה הקדושה הספוגה בצעיף עמדה לילדך!". "ומדוע התנה עמי הרב את התנאים האמורים?" – הפציר בו האב שייסביר לו. הבהיר לו בעל ה"כתב סופר": "את הצעיף בקשתי משום שאין לי צעיף נוסף, ואני זקוק לו (יען כי סבל מעני וממחסור). ומדוע להשאיר את הענין בסוד? הרי, כל שעות היום טורדים את מנוחתי בענייני העיר, ולכן לומד אני רק בשעות הלילה המאוחרות. ועתה, אם יודע לאנשי העיר שאני ער בשעות אלו, יטריחוני גם אז, ואהיה בטל מלימודי לגמרי, ואז מנין יהיה לך צעיף לרפואה?". שבת שלום לכל בית ישראל

פְּרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעַ: בְּמִדְבָר "תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ" **כְּנִיסַת הַשָּׁבֶת: 19:09**

עֲרַשׁ"ק א' סיון תשע"ז (26.5.17) bnei-zion.com יְצִיאַת הַשָּׁבֶת: 20:23 (ר"ת 21:04)

הַפְּטָרָה: "וְהָיָה מִסְפָּר" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי" (א' א')

בְּשִׁלְשָׁה דְבָרִים נִתְּנָה הַתּוֹרָה: **בְּאֵשׁ, בְּמַיִם וּבְמִדְבָר**. מָה אֵלוּ בְּחִינָם לְכֹל בְּאֵי הָעוֹלָם, כִּךְ גַּם דְּבָרֵי הַתּוֹרָה – חִינָם הֵם. מֵעִירִים עַל-כִּךְ חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל: שְׁלֹשָׁה דְבָרִים אֵלֶּה – **הָאֵשׁ, הַמַּיִם וְהַמִּדְבָר** – מוֹרִים לְאָדָם אֶת הַדְרָךְ שֶׁעָלָיו לְלַכֵּת בָּהֶן, כְּדֵי לַעֲלוֹת בְּמַעְלוֹת הַתּוֹרָה וְהִירָאָה: **הָאֵשׁ** – זוֹ שֶׁלֹּהֶבֶת יְהוָה, הַלֵּהֵט וְהַהֲתַלְהֵבוֹת שֶׁבִּלְבַב יִשְׂרָאֵל לְאֲבִיהֶם שְׁבַשְׂמִים. **הַמַּיִם** – זוֹ שֶׁפְּלוֹת הַרוּחַ, הָעֲנֻתָנוֹת. **וְהַמִּדְבָר** – הוּא סִמּוֹל הַצְּנִיעוּת וְהַסְתַּפְּקוּת בְּמוֹעֵט, כְּמֵאמַר חו"ל: "כִּי הוּא דְרָכָהּ שֶׁל תּוֹרָה: פֶּת בְּמַלְחָת תֹּאכַל, וּמַיִם בְּמִשׁוּרָה (=בְּמִידָה קִטְנָה) תִּשְׁתֶּה, וְעַל הָאָרֶץ תִּישֵׁן. וְאִם אַתָּה עוֹשֶׂה כֵן – אֲשַׁרְיָךְ וְטוֹב לְךָ" (אבות ו', ד').

דְּבַר אַחַר אָמַר רַבִּי אֲבָא בַר כְּהֵנָא: בְּשִׁלְשָׁה מְקוֹמוֹת נִתְּנָה הַתּוֹרָה: בְּאָרֶץ מִצְרַיִם, בְּהַר סִינַי, וּבְאַהֲלֵ מוֹעֵד. בְּאָרֶץ מִצְרַיִם: פְּרֶשֶׁת פְּסָחִים, פְּרֶשֶׁת בְּכוֹרוֹת וּפְרֶשֶׁת תְּפִילִין (שְׁמוֹת יב', יג'). בְּהַר סִינַי נִתְּנוּ עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת, וְכֵן הַדִּינִים וּמַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן. וּבְאַהֲלֵ מוֹעֵד נִתְּנוּ הַקְּרָבָנוֹת וּשְׂאֵר הַמִּצְוֹת.

וְלָמָּה בְּשִׁלְשָׁה מְקוֹמוֹת נִתְּנָה הַתּוֹרָה? – לְלַמְּדֵנוּ שֶׁהַתּוֹרָה נִמְשָׁלָה לְשִׁלְשָׁה דְבָרִים: **לְמַיִם, לְיַיִן וּלְחֶלֶב**. חֶלֶב – מָה חֶלֶב, מִחֲתִיָּה אֶת הַתִּינּוֹק – כִּי הַתּוֹרָה מִחֲתִיָּה אֶת לוֹמְדֶיהָ, שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ז', יב'): "הַחֲכָמָה תְּחִיָּה בְּעַלְיָהּ". **יַיִן** – מָה **יַיִן**, מְשַׁמַּח אֶת הַלֵּב – כִּי דְבָרֵי הַתּוֹרָה מְשַׁמְּחִים אֶת הָאָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר: "פְּקוּדֵי (=פְּקוּדוֹת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת) ה' יִשְׂרָאֵל מְשַׁמְּחֵי לֵב" (תהילים יט', ט'). **מַיִם** – מָה **הַמַּיִם**, מְסוּרִים (=נִתְּנִים) לְכֹל – כִּי גַם דְּבָרֵי הַתּוֹרָה, כָּל מִי שְׂרוּצָה יְכוּל לְבוֹא וּלְלַמּוֹד.

וְעוֹד מוֹסִיפִים חו"ל, שֶׁהַתּוֹרָה נִתְּנָה בְּמִדְבָר, שֶׁהוּא הַפְּקָר לְכֹל, לְלֹא בְּעֵלִים, וְכֹל הַרוּצָה יְכוּל לְזַכּוֹת בָּהֶן. וְכֵן, מָה הַמִּדְבָר הַזֶּה, שֶׁאֵין הָאָדָם יְכוּל לְהִלָּךְ עַד סוּפוֹ – כִּי הֵם דְּבָרֵי הַתּוֹרָה, שֶׁאֵין לְאָדָם כֹּחַ לְהַגִּיעַ עַד סוּפָם. "וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי" (א' א')

אָמַר רַבִּי נִפְתָּלִי מְרוֹפְשִׁיץ: מְצִינוּ שֶׁהַתּוֹרָה נִמְשָׁלָה לְמַיִם, הַהוֹלְכִים מִמְּקוֹם גְּבוּהָ לְמְקוֹם נְמוּךְ. וְזֹאת, כְּדֵי לְלַמְּדֵנוּ שֶׁאֲפִילוֹ הָאָדָם הַפְּחוֹת שֶׁבְּפַחוֹתֵים מְסוּגָל לְקַלוֹט אֶת אֹרֶחַ הַתּוֹרָה, הַמְּגִיעַ גַּם אֵלָיו. וְרִמּוֹז לְדָבָר זֶה: הַקַּב"ה נִתֵּן אֶת תּוֹרָתוֹ בְּמִדְבָר שְׂמֵמָה, מְקוֹם נָחַשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב, בְּעוֹבֵי הַרִיקָנוֹת וְהִישִׁימוֹן, הַמְּקוֹם הַנְּחֹת בְּיֹתֵר בְּכַדוֹר הָאָרֶץ הַמְּיוֹשֵׁב – שֶׁם נִתֵּן הַקַּב"ה אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, כְּדֵי לְהוֹרוֹת לָנוּ, כְּאֵמוּר, שֶׁכָּל אָדָם, וְאֲפִילוֹ בַּמְּדָרְגָה הַתַּחְתּוֹנָה בְּיֹתֵר, אִם רַק רוּצָה הוּא, יְכוּל לְהִתְחַבֵּר אֶל הַתּוֹרָה וּלְקַלוֹט אֶת אֹרֶחַ הַקְּדוּשָׁה. "וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי" (א' א')

הַחֲכָם הַמוֹפְלֵג רַבִּי חַיִּים יוֹסֵף דּוֹד אֲזוּלָאֵי, הֵלֵא הוּא "הַחִיד" א", מְצִינָן שֶׁ"בְּמִדְבַר סִינַי" הוּא בְּגַמְטְרִיָּה "שְׁלוֹם" (386). וְכַבֵּר הָעִירוּ חו"ל בְּמַכִּילְתָּא לְפָרְשֵׁת "וַיְתִירוּ", שֶׁבְּבוֹאֵם לְמִדְבַר סִינַי הָיוּ כָּל הַשְּׁבָטִים מְאוּחָדִים וּמְלוּכָדִים, כְּפִתּוּב (בְּלִשׁוֹן יְחִיד): "וַיַּחֲזֵן שֵׁם יִשְׂרָאֵל" (שְׁמוֹת יט', ב') – כְּאִישׁ אֶחָד, בְּלֵב אֶחָד (עפ"י רש"י). וּבְזָכוֹת זֶה, זָכוּ אֲבוֹתֵינוּ לְמַעֲמַד הַנְּשָׁבֵב שֶׁל קַבְּלַת הַתּוֹרָה מִפִּי הַגְּבוּרָה. מוֹסִיף "הַחִיד" א" בְּעִנְיָן זֶה, וְאוֹמֵר: כִּיֹּן שְׁבָרוּב הַשְּׁנַיִם, קוֹרְאִים אֶת פְּרֶשֶׁת "בְּמִדְבַר" בְּשִׁבְתָּ שְׁלֹפְנֵי חֵג הַשְּׁבוּעוֹת – מִן הָרְאוּי לְהַרְבוֹת בְּעֲשִׂית שְׁלוֹם בֵּין אָדָם לְחֵבְרוֹ קוֹדֵם חֵג מֵתָן תּוֹרָה, כְּדָרְךְ שֶׁאֵנוּ נוֹהֲגִים בְּכֹל שָׁנָה לְפָנֵי הַיָּמִים הַנּוֹרָאִים.

"וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי" (א' א')

פְּרֶשֶׁת "בְּמִדְבַר" נִקְרָאת, בְּדָרְךְ כָּלָל, בְּשִׁבְתָּ שְׁלֹפְנֵי חֵג הַשְּׁבוּעוֹת, חֵג מֵתָן תּוֹרָתָנוּ. דְּבַר זֶה – אוֹמְרִים חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל – הוּא מִתְקַנֵּת עֲזָרָא הַסּוּפֵר, כְּדֵי לְהַפְסִיק בֵּין דְּבָרֵי הַתּוֹכְחָה לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁבְּפְרֶשֶׁת "בְּחַקְתִּי", לְבִין חֵג הַשְּׁבוּעוֹת – שְׁלֹפְנֵי חו"ל הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְפָרוֹת הָאֵילָן (רֹאשׁ הַשָּׁנָה א', ב'). נֶאֱמַר בְּמִדְרַשׁ רַבָּה (א', ז'): בְּשִׁלְשָׁה דְבָרִים נִתְּנָה הַתּוֹרָה: **בְּאֵשׁ, בְּמַיִם וּבְמִדְבָר**. מָה אֵלוּ, בְּחִינָם לְכֹל בְּאֵי הָעוֹלָם,

כך דברי התורה – חִינָם הֵם. כְּמוֹ כֵן, אוֹמְרִים חו"ל, שְׁשֵׁלֶשֶׁת הַדְּבָרִים הַלְלוּ, שְׁבַחֵם נִתְּנָה הַתּוֹרָה – **בְּאֵשׁ**, **בְּמַיִם** וּבַמְדָּבָר – רוֹמְזִים גַּם עַל מַסִּירוֹת נַפְשָׁם שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְאַבְיָהֶם שְׁבַשְׁמִים. "**בְּאֵשׁ**" – רְמָזוֹ לְמַעֲשֵׂה אַבְרָהָם אָבִינוּ, שְׁקַפֵּץ לְכַבֵּשׁן הָאֵשׁ לְמַעַן אֲמוֹנָתוֹ. "**בְּמַיִם**" – רְמָזוֹ לְמַעֲשֵׂה נַחֲשׁוֹן בֶּן עֲמִינַדָּב, שְׁקַפֵּץ לְיָם-סוּף בְּרֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, לְפָנֵי שְׁנַבְקֵעַ הַיָּם. "וּבַמְדָּבָר" – רְמָזוֹ לְמַעֲשֵׂי אָבוֹתֵינוּ, שֶׁהִלְכוּ אַרְבָּעִים שָׁנָה בַּמְדָּבָר, בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה. "וְשָׁמְרוּ הַלְוִיִּם אֶת מִשְׁמֶרֶת מִשְׁכַּן הָעֵדוּת" (א' נג')

תָּמָה חו"ל: הֲלֹא הַלְוִיִּם נִפְקְדוּ (=נִסְפְּרוּ) מִבֶּן חֹדֶשׁ וּמַעְלָה, כִּכְתוּב: "פָּקֵד אֶת בְּנֵי לֹוִי... מִבֶּן חֹדֶשׁ וּמַעְלָה תִּפְקְדֵם", וְעַם זֹאת נוֹעְדוּ לְהִיּוֹת "שׁוֹמְרֵי מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ". וְאִיזוֹ שְׁמִירָה יְכוּל לְשִׁמּוֹר תִּינוּק בֶּן חֹדֶשׁ יָמִים? אֲלֹא – אוֹמֵר בְּעַל "אֲבִי אֹזֶל" – דְּבַר זֶה בָּא לְלַמְּדֵנוּ כִּי הַשְׁמִירָה מִסְכִּיב לְמִשְׁכַּן לֹא נִשְׁאַה אוֹפֵי גּוֹפְנֵי, אֲלֹא רוֹחֲנֵי בְּלִבָּד. לֹא בְּפֹחֶם הַגּוֹפְנֵי שְׁמָרוּ הַלְוִיִּם עַל הַמִּשְׁכָּן, כִּי אִם בְּקִדּוּשָׁתָם וּבְרַמְתָּם הַרוּחָנִית. וּבִסְגוּלוֹת אֱלֹהֵי הַיָּה בֶּן הַלְוִיִּם מְחוֹנֵן מִיַּד עִם צֵאתוֹ לְאוֹר הָעוֹלָם.

"כִּאֲשֶׁר יַחֲנוּ בֶּן יִסְעוּ" (ב' יז')

מַעֲרִים כָּאֵן חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל: פְּעָמִים רַבּוֹת אָנוּ נִתְקָלִים בְּבְנֵי אָדָם, הַקּוֹבְעִים עֵתִים לְתוֹרָה וּמְדַקְדְּקִים בְּמַצּוֹה קְלָה כִּבְחֻמּוֹרָה – כֹּל עוֹד הֵם מְצוּיִים בְּעִיר מְגוּרֵיהֶם, וּמְנַהֲלִים אוֹרַח חַיִּים קְבוּעַ וּמְסוּדָר. אֵךְ בְּשַׁעָה שֶׁהֵם מְטַלְטְלִים בְּדַרְכֵים, הַרְחַק מִבְּתֵיהֶם וּמַעֲרִים, וּמְשָׁנִים אֶת אוֹרְחוֹתֵיהֶם הַקְּבוּעִים, הֵם מוֹרִים הֵיטֵר לְעֲצָמָם לְמַעַט בְּתַלְמוּד תּוֹרָה וּלְזִלְזָל בְּמַצּוֹת שׁוֹנוֹת.

כְּלָפֵי מְנַהֵג נִפְסָד זֶה שֶׁל רַבִּים וְטוֹבִים בְּיִשְׂרָאֵל, קוֹרֵאת כָּאֵן הַתּוֹרָה: "כִּאֲשֶׁר יַחֲנוּ בֶּן יִסְעוּ" – עַל כֹּל אָדָם לְהַתְנַהֵג בְּשַׁעַת מַסְעוֹ בְּדַרְכֵים כְּפִי שֶׁהוּא מִתְנַהֵג בְּבֵיתוֹ וּבְעִירוֹ. וְכֵן נֹאמֵר בְּפִרְשֵׁת "שְׁמַע": "וְדַבַּרְתָּ בְּסִימָה (=בְּדַבְרֵי הַתּוֹרָה) בְּשַׁבְּתָךְ בְּבֵיתְךָ וּבְלַכְתְּךָ בְּדַרְךְךָ". כִּי מִבְּחֻנּוֹ שֶׁל הָאָדָם שׁוֹמֵר הַמַּצּוֹת הוּא לְעֲמוּד בְּנִסְיוֹן הַקֶּשֶׁה שֶׁל טְלַטוּלֵי הַדַּרְךָ, בְּלִי לֹוֹתֵר עַל קוּצוֹ שֶׁל יו"ד, וּלְהַקְפִיד לֹא פְּשׁוּרוֹת בְּקִיּוֹם הַמַּצּוֹת.

"וַיִּפְקֹד אֶתְּם מֹשֶׁה עַל פִּי ה'" (ג', טז')

אָמַר מֹשֶׁה לְפָנֵי הַקֹּב"ה: אֶתָּה אוֹמֵר לִי, שְׁאַמְנָה אֶתְּם (=אֶת בְּנֵי לֹוִי) מִבֶּן חֹדֶשׁ. כְּלוּם יְכוּל אֲנִי לְהִיּוֹת מְחֻזָּר בְּחֻצְרוֹתֵיהֶם וּבְתוֹךְ בְּתֵיהֶם, וְלִסְפֹּר כֹּל אֶחָד וְאֶחָד, כְּשֶׁאֶתָּה אוֹמֵר לִי: "כֹּל זָכָר מִבֶּן חֹדֶשׁ וּמַעְלָה תִּפְקְדֵם" (וּכְנֻנַת מֹשֶׁה רִבְּנוֹ הֵיטֵה, שְׁאִין הַדְּבָר צְנוּעַ לְחֹדוֹר לְבֵיתוֹ וּלְפִרְטִיוֹ שֶׁל הָאָדָם). אָמַר לֹוֹ הַקֹּב"ה: אֶתָּה עוֹשֶׂה אֶת שְׁלֶךְ, וְאֲנִי עוֹשֶׂה אֶת שְׁלִי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה הַלְוִי, בְּשֵׁם רַבִּי שְׁלוֹם: הֵיטֵה מֹשֶׁה הוֹלֵךְ וְעוֹמֵד עַל פֶּתַח אֹהֲלֵיהֶם, וְהַשְׁכִּינָה מְקַדְמַת וְאוֹמְרַת לֹוֹ: חֲמִשָּׁה תִינוּקוֹת יֵשׁ בְּבֵית זֶה, שְׁמוֹנֶה תִינוּקוֹת יֵשׁ בְּאֹהֶל זֶה, עֶשְׂרֵה תִינוּקוֹת יֵשׁ בְּאֹהֶל זֶה, וְכו'. הוּא שְׁנֹאמֵר: "וַיִּפְקֹד אֶתְּם מֹשֶׁה עַל פִּי ה'" – כְּשֵׁם **שֶׁהַשְׁכִּינָה** אוֹמְרַת לֹו.

"וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת כֶּסֶף הַפְּדִיּוֹם... (ג', מט')

מְסוּרַת מְקוּבְּלַת הַיָּא, שֶׁהַאוֹכֵל בְּסַעֲוֹדַת פְּדִיּוֹן הַבֶּן, נַחֲשָׁב לֹו כְּאִילוֹ צֵם פֶּד' (=84) תַּעֲנִיּוֹת. וְכֵךְ כּוֹתֵב רַבִּי חַיִּים חֲזַקְיָהוּ מְדִינֵי (רַבֵּה שֶׁל חֲבֵרוֹן בְּתַחֲלִילַת הַמָּאָה), בְּסִפְרוֹ "שְׁדֵי חֲמֹד": בְּהִיּוֹתִי בְּעִיר הַקֹּדֶשׁ, יְרוּשָׁלַיִם, בְּשַׁנַּת תַּרנ"ט, הוֹזְמִינוּ אוֹתִי לְפְדִיּוֹן הַבֶּן, וְאָמְרוּ לִי שִׁישׁ (=שְׁכַתוּב) בְּסִפְרִים, שְׁסַעֲוֹדַת פְּדִיּוֹן הַבֶּן עוֹלָה פֶּד' תַּעֲנִיּוֹת! וְסִמְךָ לְדַבָּר הַבִּיאוֹ רְמָזוֹ מִן הַכְּתוּב: "וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת כֶּסֶף הַפְּדִיּוֹם" – **פְּדִיּוֹם** אוֹתִיוֹת **פֶּד'** יוֹם, שְׁשִׁקוּלָה סַעֲוֹדַת הַפְּדִיּוֹן כֶּ-פֶּד' יָמֵי צוּם.

"מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יֵצֵא צְבָא בְּיִשְׂרָאֵל"

מְסוּפָר עַל הַגָּאוֹן רַבִּי חַיִּים מְצַאנּוֹ, שֶׁבְּהִיּוֹתוֹ בֶּן אַרְבָּע שָׁנִים בְּלִבָּד, יָדַע כִּבְר בְּעַל-פֶּה אֶת כָּל תַּרִי"ג (=613) הַמַּצּוֹת, כְּפִי שְׁסוּדָרֵן הַרַמְבַּ"ם. שְׁאַלּוּ אֶת חַיִּים הַפְּעוּט: מַה רְאִיתָ תוֹעֵלַת לְלַמּוּד בְּעַל-פֶּה אֶת כָּל תַּרִי"ג הַמַּצּוֹת? עָנָה לָהֶם חַיִּים הַקָּטָן, וְאָמַר: נּוֹכַחְתִּי לְדַעַת, כִּי חֲלִילִים חֲיִבִים לְדַעַת בְּעַל-פֶּה אֶת כָּל הַפְּקוּדוֹת הַיּוֹצְאוֹת מִפִּי הַמְּפָקֵד. גַּם אָנוּ, הַיְהוּדִים, חֲלִילִים בְּצַבָּאוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ, וְעַל-כֵּן עֲלִינוּ לְדַעַת בְּעַל-פֶּה אֶת כָּל פְּקוּדוֹתֵינוּ וְחֻקֵינוּ. וְהִיּוֹת וְאֲנִי מִשְׁתַּוָּקֵן לְהִיּוֹת חֵל טוֹב וּמְצַטִּין בְּצַבָּא ה', לְמַדְתִּי כִבְר אֶת כָּל הַחֻקִּים בְּעַל-פֶּה...

שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!